

Ḃsin Isilaamu

᠒luko imo Aqeedah (adisokan) ni ipin awon ekọ ti o jemo ti
Isilaamu (tele ri).

نبة موجزة عن الإسلام (مشملة على الأدلة) يوربا

بيان الإسلام
Bayan AL-Islam

ح) جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٥ هـ

باللغات ، جمعية خدمة المحتوى الإسلامي
نيذة موجزة عن الإسلام (مشملة على الأدلة) - يوربا. / جمعية
خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ؛ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي
باللغات - ط١. -. الرياض ، ١٤٤٥ هـ
٧٠ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٥/٢٢٤٤١
ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٤٤٢-٩٩-٩

Partners in Implementation

Content
Association

Rowad
Translation

Rabwah
Association

IslamHouse

This publication may be printed and disseminated by any means provided that the source is mentioned and no change is made to the text.

- Tel: +966 50 244 7000
- info@islamiccontent.org
- Riyadh 13245- 2836
- www.islamhouse.com

Ḓsin

Isilaamu

ᐒluko imo Aqeedah (adisokan) ni ipin awon ekọ ti o jemọ ti
Isilaamu (tele ri).

Ḓda kan niyi pelu deeti 19-11-1441

ᐒjogbon Muhammad omo Abdullaah As-Suhaym ni o ko o.

Kulliyyah Terbiyah ni ile-ekọ giga Al-Malik Suhuud.

Ilu Riyadh, ni orile-ede Saudi Arabia

Eleyii ni akosile soki kan nipa esin Isilaamu gege bi o se wa ninu Alikuraani alapon-onle pelu Sunnah Anabi

Tira pataki to ko alaye nipa esin Isilaamu sinu, to n shalaye eyi ti o pataki ju ninu awon ipile, ekọ ati awon ewa re lati inu awon iwe-eri ipile; eyi ti n se Alikuraani alapon-onle ati Sunnah Anabi. Tira yii eyi ti a fi n ba gbogbo eni ti o ti balaga soro, yala o je musulmi tabi kii ti ese musulmi, to si wa ni ede onikaluku won, ko le baa wulo ni gbogbo asiko, aaye ati oniruuru isesi tabi ipo ti won ba wa.

Eda kan niyi ti o ko awon eri lati inu Alikurani ati Sunnah Anabi sinu

1. Èsin Isilaamu ni işe naa ti Allāhu fi ranşe si gbogbo eniyan. Paapaajulo oun ni işe ayeraye ti o sişe opin awon iranşe Oluwa Allāhu

Èsin Isilaamu ni leta Allāhu si gbogbo eniyan patapata.

Allāhu ti oḷa Re ga julọ so pe:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا

يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾﴾ [Saba: 28]

{ A o ran o nise a fi si gbogbo eniyan patapata; (o je) onirod-idunnu ati olukilodugbon opolopo awon eniyan ko mo. Suratun } [Sabai: 28]

Allāhu ti oḷa Re ga julọ tun so pe:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا...﴾ [الأعراف: 158]

{ Ire Anobi so pe mo pe eyin eniyan (ki e mo wipe) dajudaju Emi ni iranşe Allāhu si gbogbo yin patapata Suratun } [A'raf: 158]

Allāhu ti oḷa Re ga julọ tun so pe:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِن رَّبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ وَإِن

تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾﴾ [النساء: 170]

{ Eyin eniyan, dajudaju Ojise naa ti de ba yin pelu ododo lati ododo Oluwa yin. Nitoni naa, ki e gbada gbode lo dara julọ fun yin. Ti e ba si sai gbagbo, dajudaju ti Allāhu ni ohunkohun to wa ninu awon sanmo ati ile. Allāhu si ni je Onimo, Ologbon. } [Suratun Nisai: 170]

Èsin Isilaamu ni ifiranşe Allāhu ti o je ti ayeraye, oun naa ni igbeyin awon ifiranşe Oluwa wa.

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ

اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾﴾ [الأحزاب: 40]

{ (Ànàbí) Muhammad kí í ẹ̀ ẹ̀ bábá ẹ̀nì kan kan nínú àwọn òkùnrin yín, ẹ̀gbón (ó jẹ) Òjíşẹ̀ Allāhu àti òpin àwọn Ànàbí. Allāhu sì n jẹ Onímò nípa gbogbo ǹnkan.} [Suratul Ahzab: 40]

2. Ẹ̀sin Isilaamu kii ẹ̀ ẹ̀sin adayanri fun awọ̀n ẹ̀ya tabi awọ̀n ijo kan pato. Ẹ̀gbón o jẹ ẹ̀sin Allāhu fun gbogbo eniyan patapata

Ẹ̀sin Isilaamu kiişẹ ẹ̀sin adayanri fun awọ̀n ẹ̀ya tabi awọ̀n ijo kan pato. Ẹ̀gbón o jẹ ẹ̀sin Allāhu fun gbogbo eniyan patapata. Akọkọ aşẹ ti Allāhu pa ninu Alikuraani alapọ̀n-ọ̀nle ni gbolohun Rẹ ti ọla Rẹ ga julọ to sọ pe:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ

تَتَّقُونَ ﴿١﴾﴾ [البقرة: 1]

{ Ẹ̀yin ẹ̀nìyàn, ẹ̀ jọ̀sìn fún Olúwa yín, Ẹ̀ni tí Ó da ẹ̀yin àti àwọn t'ó síwájú yín, nítorí kí ẹ̀ lè şóra (fún iyà Iná)} [Suratul Baqara: 21]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتَقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا

وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَأَنْتَقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ۚ وَالْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ

كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾ [النساء: 1]

{ Mo pe gbogbo ẹ̀yin eniyan, ẹ̀ paya Oluwa yin Ẹ̀ni ti O da yin lati araẹmi kan şoşo, ti O si tun da iyawo rẹ lati ara rẹ, ti O wa mu jade ni yanturu lati ara awọ̀n mejeeji ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀kunrin ati obinrin.} [Suratu Nisai: 1]

Egbawa ọrọ wa lati ẹnu Ibnu Umar ki Allāhu yonu si awon mejeeji pe Anabi- ki ike ati ọla Allāhu maa ba a- ba awon eeyan soro lojo ti o si ilu Makkah, o so pe: Mo pe eyin eniyan, dajudaju Olohun ti gbe igberaga awon keferi alaimokan to ti siwaju ati fifi babanla se iyanran kuro l'ori yin. Leni, gbogbo eniyan je iran meji: eniire, olupaya Olohun ti yoo je alapon-onle lodọ Allāhu, ati obileje eniyan, oloriburuku ti yoo je eniyeperẹ lodọ Olohun. Gbogbo eniyan je aromodomo Adamo, beẹ Olohun si da Aadama latara erupe. Allāhu so pe:

﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ [الحجرات: ١٣]

{ Mo pe gbogbo eyin eniyan, dajudaju Awa ni A da'yin l'okunrin l'obinrin, beẹ nii a si se yin ni iran-iran ati idile-idile ki e le fi maa da ara yin mo. Dajudaju alaponle eniyan julọ laarin yin ni eni naa ti o ba npaya Olohun julọ. Dajudaju Olohun ni Onimimo julọ Oloye julọ.} [Suratul Hujuraat: 13] Tirimidhi lo gbaa wa, nomba (3270)

O ko lee ri ofin kan to n se adayanri awon eeyan kan tabi awon ijo kan latara wiwo iran won tabi ijo won tabi eya won, yala ninu awon ofin Alikuraani alapon-onle tabi awon ase Anabi alapon-onle (ki ike ati ola Allāhu maa ba a).

3. Isilaamu ni ifiranse Allāhu, eyi ti o wa lati pe awon ise awon Anabi ati awon ojişe to ti koja, eyi ti O fi ran won si awon ijo won, ki ike ati ola Allāhu maa ba awon ojişe Olohun wonyii.

Isilaamu ni ifiranse Allāhu, eyi ti o wa lati pe awon ise awon Anabi ati awon ojişe to ti koja, eyi ti O fi ran won si awon ijo

won, ki ike ati ola Allāhu maa ba awon ojiṣe Ọlọhun wonyii. Olohun ti ola Re ga so pe:

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالْتَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَعَاتِنَا دَاوُدَ زُبُورًا ﴾ [النساء: ١٦٣]

{ Dájúdájú Àwa (fi ìmísí) ránṣẹ sí ọ gégé bí A ṣe fi ránṣẹ sí (Ànábì) Nūh àti àwọn Ànábì (mìíràn) lẹyìn rẹ. A fi ìmísí ránṣẹ sí (àwọn Ànábì) 'Ibrōhīm, 'Ismō'īl, 'Ishāk, Ya'kūb àti àwọn àrómọdómọ (rẹ), àti (Ànábì) 'Īsā, 'Ayyūb, Yūnus, Hārūn àti Sulaemōn. A sì fún (Ànábì) Dāwūd ní Zabūr.} [Suratul Nisai: 163]

Ḙsin yii ti Ọlọhun fun Ojiṣe Nla Muhammad- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- ni imisi re, oun naa ni ḗsin ti Ọlọhun Ọba ṣe ni ilana ḗsin fun awon Anobi ti won ti koja, ti O si pa'won lasẹ re.

Allāhu ti ọla Re ga julọ sọ pe:

﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴾ [الشورى: ١٣]

{(Allāhu) ṣe ní òfin fun yín nínú ḗsin ('Islām) ohun tí Ó pa ní àṣẹ fún (Ànábì) Nūh àti èyí tí Ó fi ránṣẹ sí ọ, àti ohun tí A pa láṣẹ fún (Ànábì) 'Ibrōhīm, (Ànábì) Mūsā àti (Ànábì) 'Īsā pé kí ẹ gbé ḗsìn náà dúró. Kí ẹ sì má ṣe pín sí ijọtọtòtò nínú rẹ. Wàhàlà l'ó jẹ fún àwọn òṣẹbọ nípa n̄nkan tí ò n pè wọn sí (níbi mímú Allāhu ní òkan ṣoṣo). Allāhu l'Ó n ṣẹṣà eni tí Ó bá fẹ sínú ḗsìn Rẹ (tí ò n pè wọn sí). Ó sì n fi ònà mọeni tí ó bá n ṣẹrí padà sí òdò Rẹ (nípasẹ ìronúpìwàdà).} [Suratu Shura: 13]

Eleyii ti Ọlọhun fún Ojiṣe Nla Muhammad- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- ni imisi re je ajeri fun awon tira Ọlọhun to ti

koja geḡe bii Taoreta ati Injila ko too di pe madaru wõnu awõn mejeeji.

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ

لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ [فاطر: ٣١]

{ Ohun tí A fi ránṣẹ sí ọ nínú Tírà, òhun ni òdodo tí ó n fi ohun t'ó jẹ òdodo rinlẹ nípa èyí t'ó síwájú rẹ. Dájúdájú Allāhu ni Onímò-ìkòkò, Olùrìran nípa àwõn ẹrúsìn Rẹ..} [Suratu Fatir: 31]

4. Gbogbo awõn Anõbi patapata- ki ikẹ ati aanu Allāhu maa ba wõn- ẹsin kan soṣo ni ẹsin wõn, bo tilẹ jẹ pe ilana iṣẹsin wõn ya loṭoṭo.

Gbogbo awõn Anõbi patapata ki ikẹ ati aanu Allāhu maa ba wõn, ẹsin kan soṣo ni ẹsin wõn, bo tilẹ jẹ pe ilana iṣẹsin wõn ya loṭoṭo.

Allāhu ti ọla Rẹga julọ sọ pe:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ بِالْحَقِّ مَصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ

فَأَحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا

مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي

مَاءِ آتَلَّكُمْ فَأَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ

مُخْتَلِفُونَ﴾ [المائدة: ٤٨]

{ A sọ Tírà (al-Kur'ān) kalẹ fún ọ pèlú òdodo. Ó n jẹrìí sí èyí t'ó jẹ òdodo nínú èyí t'ó síwájú rẹ nínú Tírà. Ó n wá ààbò fún àwõn òfin inú rẹ. Nítorí náà, fi ohun tí Allāhu sòkalẹ dájọ láààrin wõn. Má ẹ tẹlẹ ifẹ-inú wõn t'ó yapa sí ohun tí ó dé bá

ọ nínú òdodo. Olúkùlùkù nínú yín ni A ti ẹ òfin àti ìlà nà fún. Àti pé tí ó bá jẹ pé Allāhu bá fẹ, ìbá ẹ yín ní ìjọ kan ọso (sínú 'Islām), ẹgbọn nítorí kí Ó lè dan yín wò nínú ohun tí Ó fun yín ni. Nítorí náà, ẹ gbawájú níbi یشه rere. Ọdò Allāhu ni ibùpadàsí gbogbo yín pátápátá. Ó sì máa fun yín ní ìró nípa ohun tí ẹ ní yapa ẹnu sí.} [Suratul Maidat: 48]

Ojise Olohun– ki ike ati ola Olohun maa ba a – so pe: " Emi gan-an ni mo lẹto si Isa ọmọ Maryam julọ laarin awọn eeyan laye ati lẹrun. Bẹ, apejuwe awọn Anọbi da gẹgẹ bi awọn ọmọbakan, ti iya wọn yato, ẹgbọn ọkan ọso ni ẹsin wọn. Imam Bukhari lo gba a wa, nọmba (3443).

5. Gẹgẹ bi gbogbo awọn Anọbi: Nuha, Ibrahim, Musa, Sulayman ati Dawuda ẹ pepe, bẹ naa ni Isilaamu ẹ pepe si inigbagbo pe ẹni to nje Oluwa ni Allāhu, Aşeda, Olufunilarisiki, Ayeni, Apani, Ọlọla-gongo, Oun naa ni Oludari gbogbo nkan, Oun nikan yii naa ni Alaanu, Onike to ga julọ.

Gẹgẹ bi gbogbo awọn Anọbi: Nuha, Ibrahim, Musa, Sulayman ati Dawuda ẹ pepe, bẹ naa ni Isilaamu ẹ pepe si ninigbagbo pe ẹni to nje Oluwa ni Allāhu, Aşeda, Olufunilarisiki, Ayeni, Apani, Ọlọla-gongo, Oun naa ni Oludari gbogbo nkan, Oun nikan yii naa ni Alaanu, Onike to ga julọ.

Allāhu ti ọla Re ga julọ so pe:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ أَدْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنْ

السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآتَنِي تَوْفِكُونَ ﴿٣﴾ [فاطر: ٣]

{ Ẹyin ènìyàn, ẹ rántí ìdẹra Allāhu lórí yín. Njẹlédàá kan yàtò sí Allāhu tún wà tí ó ní pèsè fun yín láti inú sánmò àti ilẹ?

Kò sí ọlọhun tí ìjọ̀sìn tọ̀ sí àfi Ọ̀un. Nítorí náà, báwo ni wọ̀n ẹ̀ ní ẹ̀ yín lórí kúrò níbi òdodo?} [Suratu Fatir: 3]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ [يونس: ٣١]

{ Sọ pé: "Ta ni Ó n pèsè fun yín láti inú sánmò àti ilẹ̀? Ta ni Ó ní ikápá lórí ìgbọ̀rò àti ìríràn? Ta ni Ó n mú alààyè jáde láti ara òkú, tí Ó tún n mú òkú jáde láti ara alààyè? Ta sì ni Ó n ẹ̀ ètò ọ̀rò (ẹ̀dá)?" Wọ̀n yóò wí pé: "Allāhu" Nígbà náà, sọ pé: "Ẹ̀ ẹ̀ ò ní bẹ̀rù (Rẹ̀) ni?"} [Suratu Yunusa: 31]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَلَيْسَ اللَّهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ [النمل: ٦٤]

{(Sé ìbọ̀rìsà l'ó dára jùlọ̀ ni) tàbí (jìjọ̀sìn fún) Ẹ̀ni tí Ó pilẹ̀ ìṣẹ̀dá ẹ̀dá, léyìn náà, tí Ó máa dá a padà (léyìn ikú), tí Ó sì n pèsè fun yín láti sánmò àti ilẹ̀? Sẹ̀ ọ̀lọhun kan tún wà pẹ̀lú Allāhu ni? Sọ pé: "E mú ẹ̀rì yín wá tí ẹ̀ bá jẹ̀ olódodo."} [Suratu Naml: 64]

Gbogbo awọ̀n Anọ̀bi ati ojiṣẹ̀ pata ni a gbe dide pẹ̀lú ipolongo sisin Allāhu nikan soṣo. Allāhu ti ọla Rẹ ga ju sọ pe:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾ [النحل: ٣٦]

{ Dájúdájú A ti gbé Òjísẹ̀ dìde nínú ìjọ̀ kòḍokan (látí jíṣẹ̀) pé: “È jòsìn fún Allāhu. Kí ẹ̀ sì jìnnà sí àwọn òrìṣà.” Nítorí náà, ó wà nínú wọn, ẹ̀ni tí Allāhu tọ̀ sí ọ̀nà. Ó sì wà nínú wọn, ẹ̀ni tí ìṣìnà kò lé lórí. Nítorí náà, ẹ̀rìn kiri lórí ilẹ̀, kí ẹ̀ sì wòye sí bí àtubòtán àwọn t’ó pé àwọn Òjísẹ̀ ní òpùròṣe rí?} [Suratul Nahl: 36]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ̀ ga julọ̀ tun sọ̀ pe:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيْهِ إِلَيْهِ أَنْهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا﴾

﴿فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء: ٢١٥]

{ A kò rán òjísẹ̀ kan níṣẹ́síwájú rẹ̀ àfi kí A fi ìmísí ránṣẹ̀ sí i pé: “Dájúdájú kò sí ọ̀lọ̀hun tí ìjòsìn tọ̀ sí àfi Èmi (Allāhu). Nítorí náà, ẹ̀ jòsìn fún Mi.” } [Suratul Anbiyaa: 25]

Allāhu fun wa niro nipa Nuha- ki ike ati igẹ Allāhu maa ba a-pe oun naa jiṣẹ pe:

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ أُعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ [الأعراف: ٥٩]

﴿الأنبياء: ٢١٥﴾

{ Èyin ìjọ̀ mi, ẹ̀ jòsìn fún Allāhu. È ò níọ̀lọ̀hun miiṣà lẹ̀yìn Rẹ̀. Dájúdájú mò n bẹ̀rù iyà Ọ̀jọ̀ Nlá fun yín.} [Suratul A'raf: 59]

Bẹ̀e nii aayo Ọ̀lọ̀hun tii ṣe Ibrahim- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- geṣe bi Allāhu ṣe fun wa niro nipa rẹ̀ pe o sọ̀ pe:

﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أُعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ۖ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [العنكبوت: ٢٦]

﴿العنكبوت: ٢٦﴾

{ (Rántí Ànábì) 'Ibrōhīm. Nígba tí ó sọ̀ fún ìjọ̀ rẹ̀ pé: “È jòsìn fún Allāhu. Kí ẹ̀ sì páyà Rẹ̀. Ìyẹn lóore jùlọ̀ fun yín tí ẹ̀ bá mọ̀.” } [Suratul Ankabut: 16]

Anoḅi Salihu- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- geḡe bi Allāhu ṣe sọ nipa re pe o sọ pe:

﴿وَإِلَىٰ تَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۗ
فَدَجَأْتُمْ بَيْتَهُ مِّن رَّبِّكُمْ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ ءَايَةٌ فَذُرُّوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ
اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٢﴾﴾ [الأعراف: ٧٢]

{ Ó sọ pé: "Èyin iḡo mi, e ḡosin fún Allāhu. Èè ní oḡohun mīràn lẹyìn Rẹ. Iṣe iyanu kúkú ti dé ba yín láti oḡo Olúwa yín; èyí ni abo rākún mí Allāhu. (Ó jé) àmì kan fun yín. Nítorí náà, e fi sílẹ, kí ó máa je kiri lórí ilẹ Allāhu. È má ṣe fi oḡo aburú kàn án nítorí kí iyà eḡeta-eléro má baà je yín..} [Suratul A'raf: 73]

Anoḅi Shuaib- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- geḡe bi Allāhu ṣe sọ nipa re pe o sọ pe:

﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَاقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ
غَيْرُهُ ۗ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ أَمْشِيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾﴾ [الأعراف: ٨٥]

{ Èyin iḡo mi, e ḡosin fún Allāhu. Èè ní oḡohun mīràn lẹyìn Rẹ. Dájúdájú eṣi t'ó yanjú ti dé ba yín láti oḡo Olúwa yín. Nítorí náà, e wọn kóngò àti oṣùwò kún. È má ṣe dín nḡkan àwọn ènìyàn kù. È sì má ṣe ibàjẹ lórí ilẹ lẹyìn àtúnṣe rẹ. Iyẹn sì lóore jùlọ fun yín tí e bá jẹ onígbaḡbọ oḡodo.} [Suratul A'raf: 85]

Ni igba akokọ ti Oḡohun ba Anoḅi Musa- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- soro, Oba ti mimọ n be fun Un sọ fun un pe:

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾﴾ [طه: ١٣-١٤]

{ Àti pé Èmi sà ọ lẹsà. Nítorí náà, fi etí sí ohun tí A máa fi ránṣẹ sí ọ nínú ímísí. Dájúdájú Èmi ni Allāhu. Kò sí ọlọhun tí ọjòsìn tọ sí àfi Èmi. Nítorí náà, jòsìn fún Mi. Kí o sì kírun fún írántí Mi..} [Suratu Ta-ha: 13-14.]

Beṣe nii Allāhu sọṣo l'Èni ti n fun ni niro nipa Anọbi Musa- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a-, O sọ pe:

﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِّنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾﴾

[غافر: ٢٧]

{ Oun gan-an paapaa fi Ọlọhun wa iṣo, O sọ pe "Dájúdájú èmi sá di Olúwa mi àti Olúwa yín kúrò lẹwọ gbogbo onígbèéraga, tí kò gba Ọjọ ọṣírò-iṣẹ gbọ.} [Suratu Ghafir: 27]

Allāhu fun wa niro nipa Al-Masiihu- ki ike ati igẹ Allāhu maa ba a- pe oun naa sọ pe:

﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾﴾ [آل عمران: ٥١]

{ Dájúdájú Allāhu ni Olúwa mi àti Olúwa yín. Nítorí náà, ẹ jòsìn fún Un. Èyí ni ọnà tààrà } [Aal Im'raan/51]

Allāhu fun wa niro nipa Al-Masiihu- ki ike ati igẹ Allāhu maa ba a- pe o sọ pe:

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۗ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنَىٰ إِسْرَائِيلَ ۖ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ۗ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾﴾ [المائدة: ٧٢]

{ Mo pe eyin omo Israeli, ẹ maa sin Allāhu tii ẹ Oluwa mi ati tiyin naa. Dajudaju ẹniken ti o ba mu orogun pọ mọỌlọhun dajudaju Ọlọhun ti ẹ Alijannah ni eewo fun irufeṣeni naa, ibugbe re si ni inu Ina ko si ni si oluranlẹwọ kankan fun awon oṣeṣe alabosi naa. } [Suratul-Maa'idah : 72]

Koda gan-an paapaa, to fi mo Taoreta ati Injila, ikanpamo sisin Olohun nikan sošo jeyo ninu awon mejeeji. Oro Anobi Musa- ki ike ati aanu Allahu maa ba a- jeyo ninu iwe Deuteronomy pe Gbo ire Isireli, Oluwa Olohun wa Oluwa Okansoso ni I, Ikanpamo'ro imolohun lokan jeyo ninu iwe Maaki nibi ti Messiah- ki ike ati aanu Allahu maa ba a- ti n so pe: Dajudaju akoko ofin ni pe: Gbo, ire Isireli, Oluwa Olohun wa Oluwa Okansoso ni I. Olohun ti oia ati iyi Re gbun-un-gbun salaye pe gbogbo awon Anobi ni a fi ise pataki tii se ipepe sibi imu Olohun lokan.

Olohun ti oia Re ga julio so pe:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾ [النحل: ٣٦]

{ Dajudaju A ti gbé Ojise didé ninu ijo kòòkan (lái jise) pé: "E josin fun Allahu. Ki e si jinnà sí awon orisa." Nitóri náà, ó wà ninu won, eni tí Allahu tò sí ònà. Ó sì wà ninu won, eni tí isinà kò lé lóri..} [Suratul Nahl: 36]

Allahu tun so pe: So pé:

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتُنُونِ بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ [الأحqاف: ٢٢]

{ E so fun mi nipa nñkan tí e n pé leyin Allahu; e fi won han mí ná, kí ni won şedá ninu (ohun t'ó wà lóri) ilè. Tabi won ní ipin kan (pelú Allahu) ninu (işedá) awon sanmò? E mú Tira kan wá fun mi t'ó şiwaju (al-Kur'an) yi tabi oripa kan ninu imò tí e bá je olódodo..} [Suratul Ahqaf: 4]

Alufa agba Saadi- ki Allāhu ba ni kẹ ẹ- sọ pe: O jẹ ki a mọ wipe iyan ti awọn oṣẹbọ n ja nipa awọn oriṣa wọn, wọn o ni ẹri tabi itọka lori ẹ, ẹgbọn wọn kan n gbara le aba irọ lasan, irori to ti kúta ati laakai to ti bajẹ ni i. Ohun ti yoo tọka ailẹse nle ẹ fun ọ naa ni nigba ti a ba jọ iṣesi wọn yẹbẹyẹbẹ, ti a to gbogbo imọ wọn ati awọn iṣẹ wọn ti a si woye si iṣesi awọn nkan ti wọn n lo igbesiaye wọn le lori lati maa sin, nje awọn nkan yii ẹ wọn ni anfaani kankan laye tabi lorun Tayseer Alkareem Almanan: oju-ewe 779

6. Olohun Allāhu ti mimọ n bẹ fun Un ti ọla Rẹ sí ga julọ ni Aṣẹda, Oun naa ni O leto si ijosin ni Oun nikan, ati wipe a o gbodo sin eyikeyi nkan miran mo On.

Olohun ni ẹni naa ti o leto si ki a maa sin In ni Oun nikan ti a o gbodo si sin elomin mo On. Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١﴾
 الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنْ
 الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢﴾﴾ [البقرة: ١-٢]

{ Ẹyin ènìyàn, ẹ jòsìn fún Olúwa yín, Ẹni tí Ó da ẹyin àti àwọn t’ó síwájú yín, nítorí kí ẹ lè sọra (fún ìyà Iná). (Ẹ jòsìn fún) Ẹni tí Ó ẹ ilẹ fun yín ní ìtẹ, (Ó ẹ) sánmọ ní àjà, Ó sọ omi djo kalẹ láti sánmọ, Ó sì fi mú àwọn èso jáde ní ìjẹ-ìmu fun yín. Nítorí nàà, ẹ má ẹ bá Allāhu wá akegbẹ, ẹ sì mọ (pé kò ní akegbẹ).} [Suratul Bakarat: 21-22]

Ẹni ti O da wa ati awọn iran eniyan to ti koja, ti O si ẹ ilẹ ni perese to tun n sọ omi kalẹ lati sanmọ to si fi n mu oniranran irugbin ti a fi n ẹ arisiki jade, Oun nikan naa lo leto si ijosin.

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾ [فاطر: ٣٢]

{ Èyin èniyàn, ẹ rántí ìdèra Allāhu lórí yín. Njèlédàá kan yàtò sí Allāhu tún wà tí ó n pèsè fun yín láti inú sánmò àti ilẹ? Kò sí ọlọhun tí ijòsìn tọ sí àfi Òun. Nítorí náà, báwo ni wọn ẹ n ẹ yín lórí kúrò níbi òdodo?} [Suratu Fatir: 3]

Eni ti n da ẹda to si tun n pese ije-imu Oun nikan soṣo lo leto si ijòsin. Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَأَعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ [الأنعام: ١٠٢]

{ Ìyẹn ni Allāhu, Olúwa yín; kò sí ọlọhun kan tí ijòsìn tọ sí àfi Òun, Èlédàá gbogbo ǹnkan. Nítorí náà, ẹ jòsìn fún Un. Òun sì ni Olùṣọ́ lórí gbogbo ǹnkan.} [Suratul An'am: 102]

Gbogbo nkankinkan ti awon eniyan ba n sin leyin Ọlọhun ko leto si ijòsin nitori nkan beṣe ko nikapa nkankan to se deede omonaagun yala ninu sanmọ tabi l'ori ile, beṣe nkan kii se amugbaleṣbe fun Allāhu nibi nkankan, kii sii se oluranlọwọ tabi onigbunwọ fun Ọlọhun. Bawo wa ni wọn yoo se wa maa pe nkan mọ Ọlọhun tabi ki won o maa gbe e sipo amugbaleṣbe fun-Un. Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿قُلْ اَدْعُوا الَّذِينَ رَعِمْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شَرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيرٍ﴾ [سبأ: ٢٢]

{ Sọ pé: “È pe àwọn tí ẹ sọ pé (wọn jẹ olúwa) lẹyìn Allāhu.” Wọn kò ní ikápá òdiwọn omọ-iná igún nínú sánmò tàbí nínú ilẹ. Wọn kò sì ní ipín kan nínú méjèjè. Àti pé kò sí olùrànlọwọ kan fún Allāhu láààrin wọn.} [Suratu Sabai: 22]

Allāhu ti mimọ n bẹ fun Un ti ọla Rẹ sí ga ni Ẹni ti O da gbogbo ẹda, ti O si mu wọn jade latara aisi. Dajudaju mimaabe awọn nkan yii jẹ ẹri pataki to n tọka bibẹ Rẹ (Oun Allāhu):

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ أَلْسِنَتِكُمْ وَاللُّوْنِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٥﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ قَنِينٌ ﴿٢٧﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٨﴾﴾ [الروم: ٢١-٢٨]

{ to si ntọka jije oludari ati lileto si ijosin Rẹ. Ó wà nínú àwọn àmì Rẹ pé, Ó şedá yín láti ara erupẹ. Léyìn nàà, nígbà nàà ẹyin di abara tí ẹ n fónká (lórí ilẹ ayé). Ó wà nínú àwọn àmì Rẹ pé, Ó şedá àwọn aya fun yín láti ara yín nítorí kí ẹ lè rí ifàyabalẹ lódò wọn. Ó sì fi ifẹ àti ikẹ sí ààrin yín. Dájúdájú àwọn àmì wà nínú iye n fún ijo t'ó láròjinlẹ. Ó wà nínú àwọn àmì Rẹ, dídá àwọn sánmò àti ilẹ àti ọkan-ò-jòkan àwọn èdè yín àti àwọn àwò ara yín. Dájúdájú àwọn àmì wà nínú iye n fún àwọn onímò. Nínú àwọn àmì Rẹ ni oorun yín ní alẹ àti ní ọsán àti wíwá tí ẹ n wá nínú oore Rẹ (fún ije-ìmu). Dájúdájú àwọn àmì wà nínú iye n fún ijo t'ó n gbòrò. Nínú àwọn àmì Rẹ tún ni fífi mònàmóná hàn yín ní ti ẹrù àti ìrètí. Ó sì n sọ omi kalẹ láti sánmò. Ó n fi ta ilẹ jí léyìn tí ilẹ ti kú. Dájúdájú àwọn àmì wà

nínú ìyẹn fún ijọ t’ó n ẹ̀ ẹ̀ làákàyè. Àti pé nínú àwọn àmì Rẹ̀ ni pé sánmò àti ilẹ̀ dúró pèlú àşẹ̀ Rẹ̀. Lẹ́yìn náà, nígbà tí Ó bá pé yín ní ìpè kan nígbà náà ni èyin yóò máa jáde láti inú ilẹ̀. TìRẹ̀ ni àwọn t’ó wà nínú àwọn sánmò àti ilẹ̀. Ènì kòòkan ni olùtẹ̀lẹ̀-àşẹ̀ Rẹ̀. Oun (Allāhu) yii naa ni Èni naa ti O pilẹ̀ işẹ̀da bẹ̀ ti yoo si tun da a pada (lẹ́yin igba ti wọn ba ti ku ti wọn parẹ̀ mọ̀lẹ̀) koda dida wọn pada rọrun fun-un pupọ̀ ju bibere işẹ̀da gan-an lọ [Suratu Rum: 20-27]

Namuruusu jìyan nipa bibe Oluwa Rẹ̀, ni Anòbi Ibrahim- ki ike ati igẹ Allāhu maa ba a- gege bi Allāhu ẹ fun wa niro nipa re ba so fun un pe:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبرَاهِيمُ رَبِّيَ
الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالسَّمْسِ مِنَ
الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَآ يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ﴾ [البقرة: ٢٥٨]

{ Anòbi Ibrahim si so fun-un pe, dajudaju Olohun lo nmu Oorun jade lati ibuyo re, ire mu-un jade lati ibuwọ re, ire alainigbagbo yii ba han gbangba, be Allāhu kii fi ona mo awon alabosi eniyan..} [Suratul Bakarar: 258]

Gege be naa ni Anòbi Ibrahim- ki ike ati igẹ Allāhu maa ba a- se fi eri rinle fun awon eeyan re pe dajudaju Allāhu ni Èni naa ti O fi ona mo oun, Oun ni O n fun oun ni jije ati mimu, to si n fun oun ni alaafia nigba ti oun ba se aare, be Oun nikan naa ni O mu oun şemi ti yoo si mu oun kuro l'ayé (nigba ti asiko ba to) O so pe:

﴿الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ﴾ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٨﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ
يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾﴾ [الشعراء: ٧٨-٨١]

{(Òun ni) Èni tí Ó şèdá mi. Nítorí náà, Ó máa fi ònà mò mí; Èni t'Ó n fún mi ní jíjé, t'Ó n fún mi ní mímu; Àti pé nígbà tí ara mi kò bá yá, Òun l'Ó n wò mí sà; Èni tí Ó máa pa mí, léyìn náà, Ó máa sọ mí di aláàyè [Suratu shuaraa: 78- 81]

Ọlọhun tun sọrọ ni Èni ti n fun ni niro nipa Anọbi Musa- ki ike ati igẹ Allāhu maa ba a- wipe oun gan-an ba Faraoh ẹ ifẹrijian to si sọ fun un pe:

﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى﴾ [طه: ٥٠]

{ Oluwa re Oun naa nii Èni ti O yanju fun gbogbo nkan eto işeda re beę ti O si fun-un ni oğbọn atinuda re.} [Suratu Ta-ha: 50]

Ọlọhun wa te gbogbo nkan to nbe ninu sanmo ati ile loriba fun omoniyan, O si fi orişirişi idera rokirika re nitori ki omoniyan le maa sin Ọlọhun nikan lai nii ẹ keferi si I. Allāhu ti ọla Re ga julọ sọ pe:

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَهْرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ

مُنِيرٍ﴾ [لقمان: ٢٠]

{ Şe ẹ ò rí i pé dájúdájú Allāhu rọ ohunkóhun t'ó wà nínú àwọn sánmò àti ohunkóhun t'ó wà nínú ilẹ fun yín, Ó si pé àwọn ikẹ Rẹ fun yín ní gbaŋgba àti ní kọrọ? Ó si wà nínú àwọn èniyàn ẹni t'ó n jiyàn nípa Allāhu láì ní ìmò (al-Kur'ān) àti ìmòná (nínú sunnah Ānábì s.a.w.) àti tírà (onímò-ẹsìn) t'ó n tan ìmólẹ (sí ọrọ̀ẹsìn).} [Suratu Lukman: 20]

Geęe bi Allāhu ẹ te gbogbo nkan to n be ninu sanmo ati ile loriba fun omoniyan, geęe beę naa ni O da a ti O si pese gbogbo nkan ti o le ni bukaata si geęe bi igbọran, iriran ati

ironu oḵan ki o le baa ƙo imo eyi ti yoo ŝe e lanfaani ti yoo si toka Oluwa ati Aŝeda re si i.

Allāhu ti oḷa Re ga julọ so pe:

﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ

وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [النحل: ٧٨]

{ Allāhu l'Ó mu yín jáde láti inú ikùn àwọn iyá yín nígbà tí èyin kò tí ì dá ǹnkan kan mò. Ó sì ŝe ìgbòrò, àwọn ìríràn àti àwọn oḵàn fun yín nítorí kí e lè dúpé (fún Un).} [Suratu Nahl: 78]

Dajudaju Oḷohun ti mimo ati giga julọ n be fun ni O da gbogbo awon agbaye yii, ni O si da omoniyan ti O si pese gbogbo nkan to le bukaata si gege bi awon orikerike ati okun-ara, be naa ni O pese gbogbo awon nkan ti yoo maa ran an lowo lati lanfaani siŝe ešin ati riri orile gbe fun un, be ni O si ro gbogbo nkan to n be ninu sanmo ati ile fun un.

Allāhu si fi siŝeda gbogbo awon eḷa ti o tobi wonyii ŝe eri to n toka jije Oludari ati Alamojuto Re, eyi to n toka si pipondandan mimaa sin In. Oun (Allāhu) ti mimo ati giga julọ n be fun Un so pe:

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْنَ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ

الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ

أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ [يونس: ٣١]

{ So pe: "Ta ni Ó n pèsè fun yín láti inú sánmò àti ilẹ? Ta ni Ó ní ikápá lórí ìgbòrò àti ìríràn? Ta ni Ó n mú alààyè jáde láti ara òkú, tí Ó tún n mú òkú jáde láti ara alààyè? Ta si ni Ó n ŝe ètò òrò (èdá)?" Won yòò wí pé: "Allāhu" Nígbà náà, so pé: "ŝe e ò ní bẹ̀rù (Rè) ni?"} [Suratu Yunus: 31]

Oḅa ododo ti mimọ n bẹ fun Un tun sọ pe:

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أُرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتُنُونِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّن عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ [الأحقاف: ٤]

{ E sọ fún mi nípa ǹnkan tí ẹ́ n pè léyìn Allāhu; ẹ́ fi wọn hàn mí ná, kí ni wọn ş̀edá nínú (ohun t'ó wà lórí) ilẹ̀. Tàbí wọn ní ipín kan (pèlú Allāhu) nínú (iş̀edá) àwọn sánmọ? E mú Tírà kan wá fún mi t'ó ş́iwájú (al-Kur'ān) yìi tàbí orípa kan nínú ìmọ́ tí ẹ́ bá jẹ olódodo." Suratul.} [Ahqaf: 4]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْقَمَى فِي الْأَرْضِ رَوْسَى أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ [لقمان: ١١-١٢]

{O da sanmọ laini opo kankan geḅe bi eyin şe n ri i, O si fi awon oke nlanla ti ilẹ ki o ma baa mi tabi ye geḅe mọ yin leşe, O si fon orişirişi daaba sori re, A si nsọ omi kale lati sanmọ ti a fi nmu oniranran eso didun jade ninu re (ilẹ). Eleyii ni işeda ti Allāhu şe, ẹ wa fi han mi eyikeyi nkan ti awon to yato si I da. Too, oḅo naa ni pe awon alabosi ti wa l'ori anu to han gbangba.} [Suratu Lukman: 10-11]

Oḅa ododo ti mimọ n bẹ fun Un tun sọ pe:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ [٣٥] ﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ [٣٦] ﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنٌ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمَصِيطِرُونَ﴾ [٣٧] ﴿[الطور: ٣٥-٣٧]

{ Tàbí wọn ẹ̀dà wọn láì sí Aṣẹ̀dà? Tàbí àwọn ni wọn ẹ̀dà ara wọn ni? Tàbí àwọn ni wọn ẹ̀dà àwọn sánmò àti ilẹ̀? Rára o, wọn kò mà̀mò dájú ni. Tàbí lódò wọn ni àwọn àpótí ọ̀rò Olúwa rẹ̀ wà? Tàbí àwọn ni olùborí? } [Suratu Tur: 35-37]

Onimimọ̀ agba Sa'diy sọ̀ pe: Eleyii gan-an ni fífi ẹ̀rì lọ̀lẹ̀ fun wọn labẹ̀ nkankan ti wọn o le ni ọ̀na kankan ju ki wọn o ju ọ̀wọ̀ silẹ̀ fún ododo ọ̀rọ̀, Lai si bẹ̀ẹ̀ wọn yoo di ẹ̀ni ti o tapa si nkan ti o ba laakai ati ẹ̀sin mu. Tafsiri Ibnu Sa'di: oju ewe 816

7. Allāhu ni O da gbogbo nkan to n bẹ ninu Aye yala awọn nkan ti a ri tabi eyi ti a ko ri. Gbogbo nkan to ti yatọ si I (Allāhu) ni yoo maa jẹ ẹda kan ninu awọn ẹda Rẹ, O si da sanmọ ati ilẹ ni ijọ mẹfa:

Allāhu ni O da gbogbo nkan to n bẹ ninu aye yala awọn nkan ti a ri tabi eyi ti a ko ri. Gbogbo nkan to ba ti yatọ si I (Allāhu) ni yoo maa jẹ ẹda kan ninu awọn ẹda Rẹ, Olohun ti ola Re ga so pe:

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تُسْتَوَىٰ الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَبَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهْرُومُ﴾ [الرعد: ١٦]

{ Sọ̀ pé: “Ta ni Olúwa àwọn sánmò àti ilẹ̀?” Sọ̀ pé: “Allāhu ni.” Sọ̀ pé: “Sé lẹ̀yìn Rẹ̀ ni ẹ̀ tún mú àwọn aláfẹ̀yìntì kan, tí wọn kò ní ikápá oore àti ìnira fún ẹ̀mí ara wọn?” Sọ̀ pé: “Sé afọ̀jú àti olùríran dọ̀gba bí? Tàbí àwọn òkùnkùn àti ìmọ̀lẹ̀ dọ̀gba? Tàbí wọn yóò fún Allāhu ní àwọn akegbẹ̀ kan tí àwọn náà dá ẹ̀dà bíi ti ẹ̀dà Rẹ̀, (tó bẹ̀ẹ̀ gẹ̀) tí ẹ̀dà fi jọ̀ra wọn lójú wọn?” Sọ̀ pé: “Allāhu ni Èlédàà gbogbo ǹnkan. Ọ̀un sì ni Ọ̀kan soṣo, Olùborí..} [Suratu Ra'd: 16]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿...وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ [النحل: ٨]

{ " Oun (Allāhu) a si tun maa da nkan ti ẹ o mọ. " } [Suratu Nahl: 8]

Allāhu si da sanmọ ati ilẹ ni ojo męfa. Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۗ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۗ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ [الحديد: ٤]

{ Oun ni Ẹni tí Ó şedá àwọn sánmọ àti ilẹ fún ojo męfà. Léyìn náà, Ó gúnwà sí orí Ítẹ-ọlá. Ó mọ nńkan t'ó n wọ inú ilẹ àti nńkan t'ó n jáde láti inú rẹ, àti nńkan t'ó n sọkalẹ láti inú sánmọ àti nńkan t'ó n gùnkè sínú rẹ. Àti pé Ó wà pẹlú yín ní ibikíbi tí ẹ bá wà (pẹlú ìmọ Rẹ). Allāhu sì ni Olùríran nípa ohun tí ẹ n şe níşẹ. } [Suratul Hadid: 4]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ﴾ [ق: ٣٨]

{ Dájúdájú A şedá àwọn sánmọ, ilẹ àti nńkan tó wà láààrin àwọn méjèjèì fún ojo męfà. Kò sì rẹ Wá rará (ám̀b̀òsib̀òsì pé A óò sinmi ní ojo keje)} [Suratu Qaf: 38]

8. Allāhu ti mimọ ati giga ọla n bẹ fun Un ko ni igbakeji yala nipa ọla tabi işeda tabi idari tabi ijosin bo tii wu ko mọ.

Allāhu ti mimọ ati giga ọla n bẹ fun Un ni Olukapa gbogbo ọla ti ko ni orogun nibi işeda tabi ọla tabi idari bo tilẹ wu ki o mọ, Olohun ti ola Re ga so pe:

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتُنُونِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾﴾ [الأحقاف: ٤]

{Sọ pé: "È sọ fún mi nípa ǹnkan tí è ní pè léyìn Allāhu; ẹ fi wọn hàn mí ná, kí ni wọn şedá nínú (ohun t'ó wà lórí) ilẹ̀. Tàbí wọn ní ipín kan (pèlú Allāhu) nínú (işedá) àwọn sánmọ? È mú Tírà kan wá fún mi t'ó şíwájú (al-Kur'ān) yí tàbí orípa kan nínú ìmò tí ẹ bá jẹ olódodo.} [Suratul Ahqaf: 4]

Alufa agba Saadi- ki Allāhu ba ni ke ẹ - sọ pe: Itumọ ọrọ yii ni pe, sọ fun awọn ti wọn mu awọn orişa ati ere ti wọn o lagbara kankan lati se gege bii anfaani tabi inira tabi ipani tabi iyeni tabi ijini dide ni orogun fun Allāhu, sọ fun wọn lati şalaye lile awọn orişa wọn, ati wipe awọn orişa naa ko leto si nkankan ninu ijosin, sọ fun wọn pe "ẹ fi eyikeyi nkan ti wọn ba da l'ori ile tabi ninu sanmo han mi, tabi ti wọn ni ifowokun kankan nibi dida sanmo". Nje wọn tile da nkankan ninu sanmo ati ile bi? Se wọn da oke ni? Nje wọn tile sọ pe ki odo o maa şan? Nje awọn ni wọn fon awọn eranko sori ile? Nje awọn ni wọn tile je ki awọn igi o maa hu jade? Ewo gan-an ni ikunlowo wọn n be nibẹ ninu awọn nkan wonyii? Ko si ikunlowo wọn kankan nibẹ gege bi awọn funra wọn se gba beke ka ma tie tii sọ nipa ijeri awọn miran. Eleyii gan-an ni eri laakai to muna doko l'ori wipe sisin awọn nkan miran yatọ si Allāhu, irufe ijosin beke otubante ni i, ko l'ese nle. Leyin naa lo tun wa sọ pe koda ko tun si eri imisi to n gbe ero ati ise wọn leyin. Oun (Allāhu) sọ pe {E mu Tira kan şiwaju eleyii wa} Iyen ni pe tira ti o n jeri si imorogun po mo Olọhun "tabi oripa eri to je ti mimo" ti a jogun lati ọdo awọn ojise to pase beke. Ohun ti a mo pelu eri to n toka si i ni pe

won o to beḗ lati mu u wa lati oḍo eyikeyi ojiṣe Ọlọhun, koda gan-an paapaa a tun nfi owo re soya to si dani l'uju pe gbogbo ojiṣe pata lo n pepe sibi imu Ọlọhun won lukan ti won si n ko imorogun po mo Ọlọhun fun awon eeyan. Eleyii gan-an naa ni eyi to tobi ju ninu imo ti egbawa re wa lati akata won. Tafsiri Ibnu Sa'di: oju ewe 779

Allāhu ti mimo ati giga oḷa n be fun, Oun ni Olukapa gbogbo oḷa, ko si igbakeji fun Un ninu oḷa Re.

Allāhu ti oḷa Re ga julọ so pe:

﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُوتِي الْمَلِكَ مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ

مَن تَشَاءُ وَتُذَلِّلُ مَن تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ [آل عمران: ٦٦]

{ So pe mo pe IreỌlọhun Olukapa gbogbo oḷa, Ire ni O n fi oḷa fun eni ti o ba wu O, beḗ ti O si ma n gba oḷa kuro lowoḗeni ti o ba wu O, Ire lo n gbe iyi fun eni ti o ba wu O beḗ ti O si ma nreḗeni ti o ba wu O niḗ, lowo Re ni gbogbo oore n be, dajudaju Ire ni Alagbara lori gbogbo nkan} [Aal Im'raan/26]

Allāhu ti oḷa Re ga julọ tun soṣo ti O si n ṣalaye pe ti E ni oḷa ti o pe nṣe lojo Alukiyamo: Ni ojo ti won yoḍo jade (lati inu sarèè), kiní kan kò si ní pamọ nipa won fun Allāhu.

(Allāhu yó sù so pé):

﴿يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ

الْوَحِيدِ الْقَهَّارِ﴾ [غافر: ٤٦]

{ " Ti ta ni ijoba ni ojo oní? Ti Allāhu, Okan soṣo, Oluborí ni.} [Suratu Ghafir: 16]

Allāhu ti mimo ati giga oḷa n be fun Un ko ni igbakeji yala nipa oḷa tabi iṣeḍa tabi idari tabi ijosin bo tii wu ko mo,

Olohun ti ola Re ga so pe:

﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِلِيٌّ مِنَ الدُّنْيَا وَكَبِيرَهُ تَكْبِيرًا﴾ [الإسراء: ١٣١]

{ " Kí o sì sọ pé: "Gbogbo ọpé n jẹ ti Allāhu, Ẹni tí kò fi ẹnì kan ẹ ọmọ. Kò sì ní akegbé nínú ìjọba. Kò yẹpẹyẹ ámbòsibòsì pé Ó máa wá bùkátà sí olùrànlọwọ." Gbé títóbi fún Un gan-an. } [Suratul Israa: 111]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ [الفرقان: ٢٥]

{ (Ọun ni) Ẹni tí Ó ni ìjọba àwọn sánmọ àti ilẹ. Kò mú ẹnì kan kan ní ọmọ. Kò sí akegbé fún Un nínú ìjọba (Rẹ). Ó dá gbogbo ǹnkan. Ó sì yan òdíwọ̀n (írísí, ìṣẹ̀mí àti àyànmọ) fún un níwọ̀n-níwọ̀n. } [Suratul Furqan: 2]

Oun nikan ni O ni ikapa gbogbo nkan, gbogbo nkan miran yatọ si I si jẹ ẹda ọwọ Rẹ, Oun naa ni O n dari gbogbo یشه ati alamọri. Ẹni ti O ẹ pe bayii ni iroyin Rẹ, Oun gan-an ni o di ọranyan lati maa jọsin fun, beẹ jijọsin fun nkan miran yatọ si I jẹ iwa aipe laakai ati imorogun mọ Ọlohun eleyi ti yoo ba aye ati orun ẹda jẹ. Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe Wọ̀n wí pé: "E jẹ yehudi tàbí nasara kí ẹ mọ̀nà." Sọ pé:

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصْرَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ

الْمُشْرِكِينَ﴾ [البقرة: ١٣٥]

{ "Rára, ẹ̀sìn (Ànábì) 'Ibrōhīm (lẹ̀sìn), olùdúró-déédé, kò sì sí nínú àwọn òṣẹ̀bọ.. } [Suratul Bakarat: 135]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ [النساء: ١٢٥]

{ Ta l'ó dára ní ẹ̀sìn ju ẹ̀ni tí ó jura rẹ̀ sílẹ̀ fún Allāhu, olùṣere-
rere sì tún ni, ó tún tẹ̀lé ẹ̀sìn (Ànábì) 'Ibrōhīm, olùdúró-
déédé-nínú-'Islām? Allāhu sì mú (Ànábì) 'Ibrōhīm ní àyànfẹ̀..}
[Suratu Nisai: 125]

Ọlọhun ododo ti mimọ n bẹ fun Un tun ṣalaye pe ẹnikẹni to
ba n tẹle ọna miran yatọ si ilana ẹsin Anọbi Ibrahim aayo
Ọlọhun- ki ike ati aanu Allāhu maa ba a- pe iru ẹni bẹẹ lo
wu'wa aḡọ si ẹmi ara rẹ. Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ sọ pe:

﴿وَمَنْ يَرْعَبْ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا
وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ [البقرة: ١٣٠]

{ Ta sì ni ó máa kọ̀ẹ̀sìn (Ànábì) 'Ibrōhīm sílẹ̀ àfi ẹ̀ni tí ó bá
ḡọ̀ẹ̀mí ara rẹ̀. A kúkú ti ṣà á lẹ̀ṣà n'ílé ayé. Dájúdájú ó tún wà
nínú àwọ̀n ẹ̀ni rere ní ọ̀run.} [Suratul Bakarar: 130]

9. Ati pe Allāhu Oba ti mimo n be fun Un, ko bi ọmọ, wọn ko si bi I, ko si si akegbe ati alafijo Kankan fun Un.

Ati pe Alloohu Oba ti mimo n be fun Un, ko bi ọmọ, wọn ko
si bi I, ko si si akegbe ati alafijo Kankan fun Un, Ọba Ododo ti
ọla Rẹ ga ti mimọ si n bẹ fun Un sọ pe:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُن لَّهُ
كُفُوًا أَحَدٌ﴾ [الإخلاص: ١-٤]

{ Sọ pé: "Ọ̀un ni Allāhu, Ọ̀kan ṣoṣo. Allāhu ni Aṣíwájú (tí ẹ̀dà
ní bùkátà sí, tí Ọ̀un kò sì ní bùkátà sí wọ̀n). Kò bímọ. Wọ̀n kò
sì bí I. Kò sì sí ẹ̀ni kan tí ó jọ́. [Suuratul Ikhlāas: 1-4]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَأَصْطِرِّ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ

لَهُ سَمِيًّا﴾ [مریم: ٦٥]

{ Olúwa àwọn sánmọ àti ilẹ̀ àti ohun tí n bẹ láààrin àwọn méjèjì. Nítorí náà, jọsìn fún Un, kí ó sì ẹ̀ sùúrù lórí ijọsìn Rẹ̀. Njẹ́ o mojẹni tí ó tún n jẹ́ orúkọ Rẹ̀?} [Suuratu Maryam: 65]

Ọba Ododo ti ipo Rẹ gbọn-un-gbọn sọ pe:

﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا

يَذَرُوكُمْ فِيهَا لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ [الشورى: ١١]

{ (Ọun ni) Olùpilẹ̀dá àwọn sánmọ àti ilẹ̀. Ó ẹ̀dà àwọn obìnrin fun yín láti ara yín. Ó tún ẹ̀dà àwọn abo ẹ̀ran-ọ̀sìn láti ara àwọn akọ̀ẹ̀ran-ọ̀sìn. Ó n mu yín pọ̀ sí i (nípa ẹ̀dà yín ní akọ̀-abo). Kò sí kiní kan bí irú Rẹ̀. Ọun sì ni Olùgbọ̀, Olùríran.} [Suuratu Shuuroh: 11]

10. Ati pe Allāhu ti mimọ n bẹ fun Un ti ọla Rẹ si tun ga O ki n sọkalẹ si inu nkankan, ko si ki n di abara si inu nkankan ninu ẹda Rẹ.

Ati pe Allāhu ti mimọ n bẹ fun Un ti ọla Rẹ si tun ga O ki n sọkalẹ si inu nkankan, ko si ki n di abara si inu nkankan ninu eda Re, ko si di ẹyọkan pelu nkankan; iyen sele nitori pe dajudaju Allāhu ni Ọba adẹda, ati pe nkan ti o ba yatọ si I ẹda ni, ati pe Oun ni Ọba ti yoo ẹku, ti nkan ti o ba si yatọ si I yoo pada di titan. Nitori naa Allāhu O ki n sọkalẹ si inu nkankan ninu ẹda Rẹ, ati pe nkankan o le sọkalẹ si inu paapa Rẹ, mimọ fun Un, ati pe Ọba Allāhu ti mimọ n bẹ fun Un tobi ju gbogbo nkan lọ, O si tun kanka ju gbogbo nkan lọ, Ọba Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ ni Ẹni ti n tako ẹni ti o ba n lero wipe Allāhu sọkalẹ si inu Al-Masiih (Eesa): Wọ́n kúkú ti di kẹ̀fèrì, àwọn ti wọ́n wí pé:

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
 أَنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يُخْلِقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾﴾ [المائدة: ١٧]

{ Dájúdájú Allāhu ni Mōṣih ọmọ Moryam.” Sọ pé: “Ta sì l’ó ní ikápá kiní kan lódò Allāhu tí (Allāhu) bá fẹ pa Mōṣih ọmọ Moryam, àti iyá rẹ àti àwọn t’ó n bẹ lórí ilẹ ayé run pátápátá?” Ti Allāhu ni ijoba àwọn sánmò, ilẹ àti ohunkóhun tí n bẹ láààrin àwọn méjèjì. (Allāhu) n ẹdàá ohunkóhun tí Ó bá fẹ. Allāhu sì ni Alágbára lórí gbogbo ǹnkan..} [Suuratul Maaidah: 17]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيُّمَا تَوَلَّوْا فَجْهَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَسِعَ عِلْمُهُ ﴿١١٥﴾ وَقَالُوا
 أَخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قٰنِئُوْنَ ﴿١١٦﴾ بَدِيعُ
 السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضٰى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾﴾ [البقرة: ١١٥-١١٧]

{ Ti Allāhu ni ibùyọ ò̀rùn àti ibùwò ò̀rùn. Nítorí nàà, ibikíbi tí ẹ bá dojú kọ ibẹ yẹn nàà ni kiblah Allāhu. Dájúdájú Allāhu ni Olùgbààyè, Onímò. Wọn wí pé: “Allāhu sọ̀nì kan di ọmọ.” Mímò ni fún Un! Ọ̀rò kò rí bẹ̀ẹ̀, (àmọ) tiRẹ̀ ni ohunkóhun t’ó wà nínú àwọn sánmò àti ilẹ̀. Ènì kò̀dọkan sì ni olùtẹ̀lẹ̀-àşẹ̀ Rẹ̀. Olùpilẹ̀dá àwọn sánmò àti ilẹ̀ ni (Allāhu). Nígbà tí Ó bá sì pèbùbù kiní kan, Ó kàn máa sọ̀ fún un pé: “Jẹ̀ bẹ̀ẹ̀.” Ó sì máa jẹ̀ bẹ̀ẹ̀..} [Suuratul Bakorah: 115-117]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَقَالُوا أَخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرٰنِ
 مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَنَخِرَ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ
 أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتٰى الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ لَقَدْ
 أَحْصٰنَهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾﴾ [مريم: ٨٨-٩٥]

{ Wọn wí pé: "Àjọkẹ-ayé fi ẹnì kan ẹ ọmọ." (88). Dájúdájú ẹ ti mú ǹnkan aburú wá. Àwọn sánmò fẹrẹ fàya pẹrẹpẹrẹ nítorí rẹ, ilẹ fẹrẹ fàya pẹrẹpẹrẹ, àwọn àpáta sì fẹrẹ dà wó lulẹ gbì fún wí pé wọn pe ẹnì kan ní ọmọ Àjọkẹ-ayé. (91). Kò sì yẹ fún Àjọkẹ-ayé láti fi ẹnì kan ẹ ọmọ. Kò sí ẹnì kan nínú àwọn sánmò àti ilẹ àyàfi kí ó wá bá Àjọkẹ-ayé ní ipò ẹrúsìn. Dájúdájú (Allāhu) mò wọn. Ó sì ka ònka wọn tààrà. Gbogbo wọn yó sì wá bá A ní Ọjọ Àjínde ní ìkòḍkan. [Suuratu Maryam: 88-95]

Allāhu tun sọ pe:

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ [البقرة: ٢٥٥]

{ Allāhu, kò sí ọlọhun kan tí ijósìn tọ sí àfi Òun, Alààyè, Alámòjùútó-èdá. Òògbé kì í ta Á. Àti pé oorun kì í kùn Ün. TiRẹ ni ohunkóhun t'ó wà nínú àwọn sánmò àti ohunkóhun t'ó wà nínú ilẹ. Ta ni ẹnì tí ó máa sọpẹ lódò Rẹ àfi pẹlú iyònda Rẹ? Ó mọ ohun tí n bẹ níwájú wọn àti ohun tí n bẹ léyìn wọn. Wọn kò sì ní ìmò àmòtán nípa kiní kan nínú ìmò Rẹ àfi ohun tí Ó bá fẹ (fi mò wọn). Àga Rẹ gbààyè ju àwọn sánmò àti ilẹ. Sísọ sánmò àti ilẹ kò sì dá A lágara. Allāhu ga, Ó tóbi.} [Suuratul Baqorah: 255]

Nitori naa, Eni ti O ba ri bayii, ti ẹda Rẹ naa si ri báyií, bawo ni yoo se wa sokale si ara okan ninu won? Tabi ki o mu un ni omo? Tabi ki o se e ni olujosin fun pelu Re?

11. Allāhu ti mimo n be fun Un ti oḷa Re si tun ga je Aláàánú Onike si awon eru Re, fun idi eyi O ran awon ojise, O si tun so awon tira kale.

Allāhu ti mimo n be fun Un ti oḷa Re si tun ga ni Alaaanu Onike awon eru Re, ati pe ninu ike Re si awon eru Re ni pe O ran awon ojise si won, O si tun so awon tira kale; lati fi yo won kuro nibi awon okunkun aigbagbo ati imaa se orogun, lo si ibi imole sise Olohun lokan ati imona, Allāhu ti oḷa Re ga so pe:

﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ ءَايَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [الحديد: ٩]

{ Oun ni Eni t'Ó n so awon ayah t'ó yanju kale fun erusin Re nitori ki o le mu yin kuro ninu awon okunkun wa sinu imole. Dajudaju Allahu ni Alaaanu, Asake-òrun fun yin..} [Suuratul Hadiid: 9]

Allāhu ti oḷa Re ga julọ tun so pe:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ [الأنبياء: ١٧]

{ A ko si fi ise imisi ran o bi ko se pe ki o le je ike fun gbogbo eda..} [Suuratul Anbiyaah: 107]

Ati pe Oba Allāhu tun pa anabi Re lashe ki o fun awon erusin ni iro wipe Oun ni Oba Alaforijin Onike, nitori naa, Oba Allāhu ti oḷa Re ga so pe:

﴿*نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغُفُورُ الرَّحِيمُ﴾ [الحجر: ٩٨]

{ Fun awon erusin Mi ni iro pe dajudaju Emi ni Alaforijin, Asake-òrun..} [Suuratul Hijr: 49]

Ati pe ninu aanu Re ati ike Re ni pe Oun naa ni O maa n mu inira kuro ti O si maa n so oore kale fun awon eru Re,

Ọba Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾

[يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٣٧﴾] [يونس: ١٣٧]

{ " Tí Allāhu bá mú inira bá ọ, kò sí ẹni tí ó lè mú un kúrò àfi Òun. Tí Ó bá sì gbèrò oore kan pèlú rẹ, kò sí ẹni tí ó lè dá oore Rẹ padà. Ó n ọore fún ẹni tí Ó bá fẹ nínú àwọn ẹrúsin Rẹ. Òun ni Aláforíjìn, Àṣàké-òrun.."} [Suuratu Yuunus: 107]

12. Allāhu Oun ni Oluwa Onike, Oun nikan ni Ẹni tí yòò ẹ ẹṣirow gbogbo ẹda ni oṣo igbende nigba ti Yòò gbe gbogbo wọn didede lati inu saare wọn, ti Yíò sí san èyàn koṣkan ní ẹsan pẹlu nkan ti o ba ẹ ninu dáadáa tàbí aidara, ẹni ti o ba sì ẹ àwọn iṣe olóore ti o si ẹ Mu'mini, idẹkun gberere n bẹ fún un, ati pe ẹni ti o ba ẹ aigbagbo ti o si tun ẹ awọn iṣe aburu, iya ti o tobi n bẹ fún un ni oṣo iṣẹhìn.

Allāhu Oun ni Oluwa Onike, Oun nikan ni Ẹni tí yòò ẹ ẹṣirow gbogbo ẹda ni oṣo igbedede nigba ti Yòò gbe gbogbo didede lati inu saare wọn, ti Yíò sí san èyàn koṣkan ní ẹsan pẹlu nkan ti o ba ẹ ninu dáadáa tàbí aidara, ẹni ti o ba sì ẹ àwọn iṣe olóore ti o si ẹ Mu'mini, idẹkun gberere n bẹ fún un, ati pe ẹni ti o ba ẹ aigbagbo ti o si tun ẹ awọn iṣe aburu, iya ti o tobi n bẹ fún un ni oṣo iṣẹhìn. Ati pe ninu pipe déédéé Ọlọhun ti mimọ n bẹ fún Un ti ọla Rẹ sì tún ga ati oṣon Rẹ ati iṣe Rẹ pẹlu awọn ẹda Rẹ ni wipe O ẹ ayé yí ni ilé iṣe, ti O sí ẹ ilé keji ni nkan ti ẹsan ati iṣirow máa wáyé ni ibe; titi ti olusedaadaa o fi gba ẹsan dáadáa rẹ, ti oluṣe aidaa, alabosi ati olukoja àlà o si ẹ iyá ikoja àlà ati abosi rẹ; ati pe dajudaju àlámorí yí awọn ẹmi kan le máa ro wipe ko sunmọ ki o ẹṣe,

nitori naa, Ọlọhun ti fi awọn ẹri ti o pọ lele ti wọn toka sí wipe dajudaju igbedide òdodo ni ko si iyemeji ni inú rẹ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ [فصلت: ٤٠]

{ Nínú àwọn àmì Rẹ tún ni pé dájúdájú iwọ yòò rí ilẹ ní asálẹ. Nígba tí A bá sì sọ omi kalẹ lé e lórí, ó máa rúra wá, ó sì máa ga (fún híhu irúgbìn jáde). Dájúdájú Ẹni tí Ó jí i, Òun mà ni Ẹni tí Ó máa sọ àwọn òkú di aláàyè. Dájúdájú Allāhu ni Alágbára lórí gbogbo ǹnkan..} [Suuratun Fussilat: 39]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّئُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنبَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ [الحج: ٥٠]

{ Èyin ènìyàn, tí ẹ bá wà nínú iyèméjì nípa àjìnde, dájúdájú Àwa şedá yín láti inú erupẹ, léyìn nàà láti inú àtò, léyìn nàà láti inú ẹjẹ dídì, léyìn nàà láti inú bááşì ẹran tí ó pé ní ẹdá àti èyí tí kò pé ní ẹdá nítorí kí A lè şàlàyé (agbára Wa) fun yín. A sì n mú ohun tí A bá fẹ dúró sínú àpò ìbímọ títí di gbèdẹke àkòkò kan. Léyìn nàà, A òò mu yín jáde ní òpònló. Léyìn nàà, (ẹ òò máa şemí lo) nítorí kí ẹ lè sánngun dópín agbára yín. Ẹni tí ó máa kú (ní kékeré) wà nínú yín. Ó sì wà nínú yín ẹni tí A òò dá (ìşemí) rẹ sí di àsìkò ogbó kùjókùjọ nítorí kí ó má lè mọ ǹnkan kan mọ léyìn tí ó ti mọ̀n. Àti pé o máa rí ilẹ ní gbígbe. Nígba tí A bá sì sọ òjò

kalè lé e lóri, ó máa yíra padà. Ó máa gbèrú. Ó sì máa mú gbogbo oríṣiríṣi irúgbìn t'ó dára jáde..} [Suuratul Hajj: 5]

Allāhu Ōba Ododo sọ ninu āyah yíí awọn ẹri làákàyè meta ti n tọka sí igbedide, awọn naa ni:

Dajudaju oṣoṣoṣo Ọlọhun da a ni igba àkókó lati ara erupe, Ẹni tí O da a lati ara erupe Oun naa ni Olukapa lati da a pada si aaye nigba ti o ba di erupe.

Ẹni tí O da eeyan lati ara omi lógbólógbó, O kapa lati da oṣoṣoṣo pada si aaye léyìn iku re.

Dajudaju Ẹni tí Ó ye ilẹ̀ pẹ̀lú òjò léyìn iku re, O ni ikapa lori jiji àwọn eeyan léyìn iku won, ati pe o wa ninu aaya yii ẹrí ti o tobi lori ikagara Kuraani bá ẹni tí ó bá fẹ́ mú irú rẹ́ wá. Ati pe bawo ni aaya yii se ko sinu - ti ko si kii se nkan ti o gun-àwọn ẹrí laakaye meta ti o han lori orọ kan ti o tobi.

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْهَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ [الأنبياء: ١٠٤]

{(Ọjọ náà ni) ọjọ tí A máa ká sánmò bí kíká ewé tírà. Gégé bí A ti se bèrè ìṣẹ̀dá ẹ̀dá ní ìbèrè pèpè (ìbè náà ni) A òd dá a padà sí. (Ó jẹ) àdéhùn tí A se. Dájúdájú Àwa máa se bèè..} [Suuratul Anbiyaah: 104]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظْمَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ [٧٨] ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ [٧٩] [يس: ٧٨-٧٩]

{ Àti pé ó fi àkàwé lélẹ̀ nípa Wa. Ó sì gbàgbé ìṣẹ̀dá rẹ. Ó wí pé: "Ta ni Ó máa sọ egungun di aláàyè nígbà tí ó ti kẹfun?" Sọ pé: "Ẹni tí Ó ṣẹ̀dá rẹ nígbà àkókó l'Ó máa sọ di aláàyè. Òun sì ni Onímò nípa gbogbo ẹ̀dá..} [Suuratu yāsīn: 78-79]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿أَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْنَاهَا ﴿٢٨﴾ وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾ وَالْجِبَالَ أَرْسَلْنَا ﴿٣٢﴾﴾ [النازعات: ٢٧-٣٢]

{ Şe èyin lẹ lágbara jùlọ ní iṣẹ́dá ni tàbí sánmọ tí Allāhu mọ? Allāhu gbé àjà rẹ ga sókè. Ó sì ẹ́ é ní pípé t'ó gún régé. Ó ẹ́ ọ̀ru rẹ ní dúdú. Ó sì fa iyálẹ̀ta rẹ yọ jáde. Àti ilẹ̀, Ó tẹ́ ẹ́rẹ́sẹ́ lẹ̀yìn iyeṅ (30). Ó mú omi rẹ àti irúgbìn rẹ jáde láti inú rẹ. Àti àwọn àpáta, Ó fi ìdí wọn múlẹ̀şinşin (32). [Suuratun Nāziāt: 27-30.]

Ọba Ododo sí ẹ́ alaye wipe dajudaju iṣẹ́da èyẹ̀n ko ni agbara to iṣẹ́da sanmọ ati ilẹ̀ ati nkan ti o wa laarin mejeji. Nitori naa, Ẹ̀ni ti o kapa lati da awọn sanmọ ati ilẹ̀ ko lee kagara lati da ọ̀mọ̀niyàn pada ni eekeji.

13. Allāhu ti mimọ n bẹ fún Un ti ọla Rẹ Si tun ga da Anọbi Ādam lati ara erupe, O wa je ki awọn arọmọdọmọ rẹ o maa pọ si leyin rẹ. Nitori naa, awọn èyẹ̀n patapata bákan náà ni wọn ni ipilẹ wọn, ko sì ọ́lá fún iran kan lori iran kan, ko sì tun sí fún ijo kan lori ijo kan ayaafi pelu ibẹ̀rù Allāhu

Allāhu ti mimọ n bẹ fún Un ti ọla Re Si tún ga da Anobi Ādam lati ara erupe, O wa je ki awọn arọmọdọmọ rẹ o maa pọ si leyin rẹ. Nitori naa, awọn èniyàn patapata bákan náà ni wọn ni ipilẹ wọn, ko sì ọ́lá fún iran kan lori iran kan, ko sì tun sí fún ijo kan lori ijo kan ayaafi pelu ibẹ̀rù Allāhu. Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاهُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ﴿١٣٠﴾ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣١﴾﴾ [الحجرات: ١٣٠]

{ Èyìn ènìyàn, dájúdájú Àwa şèdá yín láti ara ọkùnrin àti obìnrin. A sì şe yín ní orílẹ̀-èdè orílẹ̀-èdè àti ìran-ìran nítorí kí ẹ̀ lè dára yín mò. Dájúdájú alápòn-ònlé jùlọ́ nínú yín lọ̀dò Allāhu ni ẹ̀ni t'ó bèrù (Rẹ̀) jùlọ́. Dájúdájú Allāhu ni Onímọ̀, Alámọ̀tán.} [Suuratul Hujirōt: 13]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ̀ ga julọ́ tun sọ pe:

﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَرْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦٓ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّا نَذِيرٌ عَلَىٰ آلِهِۦ يَسِيرٌ﴾ [فاطر: ١١]

{ Allāhu da yín láti ara erùpẹ̀. Lẹ̀yìn náà, (Ó tún da yín) láti ara àtò. Lẹ̀yìn náà, Ó şe yín ní akọ̀-abo. Obìnrin kan kò níí lóyún, kò sì níí bímọ̀ àfi pẹ̀lú ìmọ̀ Rẹ̀. Àti pé A ò níí fa ẹ̀mí ẹ̀lẹ̀mìí-gígùn gùn, A ò sì ní şe àdínkù nínú ọ̀jọ́ orí (ẹ̀lòmîrà̀n), àfi kí ó ti wà nínú tírà kan. Dájúdájú ìyẹ̀n rọ̀rùn fún Allāhu.} [Suuratu Fātir: 11]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ̀ ga julọ́ tun sọ pe:

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُتَوَفَّىٰ مِنْ قَبْلٍ ۗ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّىٰ وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ [غافر: ٦٧]

{ Ọ̀un ni Ẹ̀ni tí Ó şèdá yín láti inú erùpẹ̀, lẹ̀yìn náà láti inú àtò, lẹ̀yìn náà láti inú ẹ̀jẹ̀ dídí, lẹ̀yìn náà Ó mu yín jáde ní òpònló. Lẹ̀yìn náà, (Ó da yín sí) nítorí kí ẹ̀ lè sánngun dọ́pin agbára yín. Lẹ̀yìn náà (Ó tún da yín sí) nítorí kí ẹ̀ lè di àgbàlágba. Ó wà nínú yín ẹ̀ni tí A òò ti gba ẹ̀mí rẹ̀şíwájú (ipò àgbà). Àti pé (Ó da yín sí) nítorí kí ẹ̀ lè dàgbà dé gbèdéke àkókò kan àti nítorí kí ẹ̀ lè şe làákàyè.} [Suuratu Gāfir: 67]

Ati pe Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ ni Ẹni tí n ẹ se alaye wipe dajudaju Oun da Al-Masīh pẹlu aṣẹ wí bẹ̀ẹ̀ jẹ bẹẹ, geṣe bi O se da Ādam pẹlu aṣẹ wí bẹ̀ẹ̀ jẹ bẹẹ, Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ

فَيَكُونُ﴾ [آل عمران: ٥٩]

{ : Dájúdájú irú ‘Īsā lóḍḍò Allāhu dà bí irú Ādam; (Allāhu) dá a láti ara erùpẹ. Léyìn nàà, Ó sọ pé: “Jẹ̀ bẹ̀ẹ̀.” Ó sì jẹ̀ bẹ̀ẹ̀.} [Aal Im’raan/59]

Ati pe mo ti sọ saaju nibi ìpínrọ keji (2) wipe dajudaju Anabi - kí ike ati ola Olohun máa bá a - ẹ se alaye wipe dajudaju oṃoṃniyàn bákán nàà ni wọn ti ko sì ọlá fún ẹnikan lori ẹnikan ayaafi pẹlu ìberù Allāhu..

14. Ati pe gbogbo oṃo kọọkan ní wọn bi sí inú adamọ (Ẹsin Isilaamu).

Ati pe gbogbo oṃo kọọkan ní wọn bi sí inú adamọ (Ẹsin Isilaamu), Allāhu ti ola Rẹ ga sọ pe:

﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ

اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الروم: ٣٠]

{ Nítorí nàà, dojú rẹ kọ̀ẹ̀sìn nàà, (kí o jẹ) olùdúró-déédé-nínú-ẹ̀sìn, ẹ̀sìn àdámọ Allāhu èyí tí Ó dá mó àwọn èniyàn. Kò sì sí ìyípadà fún ẹ̀dá Allāhu. Ìyẹn ni ẹ̀sìn t’ó fẹ̀sẹ̀rinlẹ, sùgbọ̀n ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn èniyàn kò mò.} [Suuratur Rūm: 30]

Ati pe Al-Haneefiyah oun ni ilana Anabi Ibraheem Ààyò Olohun - kí ọla ko máa bá a - Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنْ

الْمُشْرِكِينَ﴾ [النحل: ١٢٢]

{ Láyìn náà, A fi ìmísí ránṣẹ sí ọ pé kí o tẹlé ẹ̀sìn (Ànábì) 'Ibrōhīm, olùdúró-déédé-nínú-ẹ̀sìn. Kò sì wà lára àwọn ọ̀ṣẹ̀bọ.} [Suuratun Nahl: 123]

Ojiṣẹ Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Ko si omọ Kankan ti wọn bi ayaafi ki wọn o bi i si ori adamọ (Esin Isilaamu), obi re mejeeji ni wọn yóò sọ ọ di Yahudi, tabi ki wọn o sọ ọ di Nasorah, tabi ki wọn o sọ ọ di Majuusi, gege bi eranko se maa n bi eranko ti gbogbo eyà ara re pe, ti e ko si nii ri adinku kankan ni ara re:

﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ

اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الرّوم: ٣٠]

{ "Leyin náà Abu Uroyrah - ki Ọlọhun ọ yónú sí i - n sọ pé: ẹ̀sìn àdámọ Allāhu eyí tí Ó dá mọ àwọn èniyàn. Kò sì sí iyípadà fún èdá Allāhu. Iyẹn ni ẹ̀sìn t'ó fẹ̀sẹ̀rinlẹ̀, sùgbón ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn èniyàn kò mọ." } [Suuratur Rūm: 30]

Sohiihu ti Al-Bukhaar 4775

Ojiṣẹ Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "E teti, dajudaju Oluwa mi pa mi ni aṣe ki n fi mọ yin nkan ti e se aimokan nipa re ninu nkan ti O fi mọ mi ni oní mi, gbogbo dukia ti Mo ba fi tore fun eru kan eto ni fun un, ati pe dajudaju Mo da awon eru Mi ni Musulumi, ni awon esu ba wa ba won ti won si mu won lo kuro ninu esin won, ti won si se nkan ti Mo se ni eto ni eewo fun won, ti won si tun pa won ni ase ki won o mu nkan ti Mi o so eri kankan kale fun ni orogun pelu Mi. Muslim ni o gba a wa 2865.

15. Ko si enikenin ninu awon eeyan ti won bi ni elesese, tabi eni ti n jogun esese eni ti o yato si i:

Ko si enikenin ninu awon eniyàn ti won bi ni elesese, tabi eni ti n jogun esese eni ti o yato si i, ati pe Oba Allāhu ti ọla Re ga ti

fún wa ní ìró nipa wipe dajudaju Anabi Ādam - kí ọ̀la ko máa bá a - nigba ti o yapa àṣẹ Ọ̀lọ̀hun ti oun pẹ̀lu iyawo rẹ̀ Awahu sí je ninu èso igi, o ka abamọ̀ o si tuuba o si beere aforijin Ọ̀lọ̀hun, Ọ̀lọ̀hun wa fi mọ̀ ọ̀n ki o maa wí awọ̀n gbólólhùn kan ti o daa, o si wí i, Ọ̀lọ̀hun si gba tuuba awọ̀n mejeeji, Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾﴾ [البقرة: ٣٥-٣٨]

{ A sì sọ pé: “Ādam, ìwọ̀ àti ìyàwó rẹ̀, ẹ̀ máa gbé nínú Ọ̀gbà Ìdèrà. Kí ẹ̀ máa jẹ̀ nínú rẹ̀ ní gbèdẹ̀mukẹ̀ ní ibikíbi tí ẹ̀ bá fẹ̀. Kí ẹ̀ sì má ẹ̀ súnmọ̀ igi yí, kí ẹ̀ má baà wà nínú àwọ̀n alá̀bòsì.” Àmọ̀ Èṣù yẹ̀ àwọ̀n méjèèjì lésẹ̀ kúrò nínú Ọ̀gbà Ìdèrà, ó sì mú wọ̀n jáde kúrò nínú ibi tí wọ̀n wà. A sì sọ pé: “È sọ̀kalẹ̀, ọ̀tá ní apá kan yín jẹ̀ fún apá kan. Ibùgbé àti ǹnkan igbádùn sì ń bẹ̀ fun yín lórí ilẹ̀ fún igbà (díẹ̀).” Lẹ̀yìn náà, (Ànábì) Ādam rí àwọ̀n ọ̀rọ̀ kan gbà láti ọ̀dọ̀ Olúwa rẹ̀. Ó sì gba ìronú̀pìwàdà rẹ̀. Dájúdájú Allāhu, Ọ̀un ni Olùgbà-ìronú̀pìwàdà, Àṣàkẹ̀-ọ̀run. A sọ̀ pé : “Gbogbo yín, ẹ̀ sọ̀kalẹ̀ kúrò nínú rẹ̀. Nígbà tí ìmọ̀nà bá dé ba yín láti ọ̀dọ̀ Mi, ẹnì tí ó bá tẹ̀lé ìmọ̀nà Mi, ipáyà kò ní sí fún wọ̀n. Wọ̀n kò sì ní banújé..} [Suuratul Baqorah, 35-38]

Ati pe nigbati Ọ̀lọ̀hun ti gba tuuba Anabi Ādam - kí ọ̀la ko máa bá a - wọ̀n o ka a sì ẹnì tí o ni eṣẹ̀ mọ̀, lati igba yẹ̀n, arọ̀mọ̀dọ̀mọ̀ rẹ̀ o le jogún èṣẹ̀ ti o ti yẹ̀ kuro pẹ̀lu tituubah. Ati

pe ipilẹ ni wipe oṃoṃniyàn o le ru ẹṣẹ ẹni tí o yato sí i, Oloḥun ti ọla Re ga sọ pe:

﴿قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ أَبْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾﴾ [الأنعام: ١٦٤]

{ Ẹmí kan kò sì ní ẹ ẹṣẹ kan àfi fún ẹmí ara rẹ. Ẹlẹrù-ẹṣẹ kan kò sì ní ru ẹṣẹlòmîràn. Léyìn nàà, ọdọ Olúwa yín ni ibùpadàsí yín. Ó sì máa fun yín ní ìró ohun tí ẹ ní yapa ẹnu sí} [Suuratul Anām: 164.]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿مَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾﴾ [الإسراء: ١٥]

{ Ẹnikẹni t'ó bá mọ̀nà, ó mọ̀nà fún ẹmí ara rẹ. Ẹnikẹni t'ó bá sì ẹ̀nà, ó ní ẹ̀nà fún ẹmí ara rẹ. Ẹlẹrù-ẹṣẹ kan kò ní ru ẹṣẹlòmîràn. A ò sì ní ẹ ẹ̀wọ̀n ẹ̀dà níyà tí t'í A fi máa gbé ọ̀jìṣẹ kan dide (sí wọ̀n)..} [Suuratul Isrāi: 15]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۗ وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾﴾ [فاطر: ١٨]

{ Ẹlẹrù ẹṣẹ kan kò ní ru ẹrù ẹṣẹlòmîràn. Kódà kí ẹni kan tí ẹrù ẹṣẹ wọ̀ lọ̀rùn ké sí (ẹ̀lòmîràn) fún àbàrù ẹrù ẹṣẹ rẹ, wọ̀n kò ní bá a ru kiní kan nínú rẹ, ìbáà ẹ ẹ̀bátan. Àwọ̀n tí ò ní ẹ̀kìlọ̀ fún ni àwọ̀n t'ó ní páyà Olúwa wọ̀n ní ìkọ̀kọ̀, tí wọ̀n sì ní kírun. Ẹni tí ó bá ẹ̀fọ̀mọ̀ (ara rẹ kúrò nínú ìwà ẹṣẹ), ó ẹ̀fọ̀mọ̀ fún ẹmí ara rẹ ni. Ọdọ Allāhu sì ni àbẹ̀dẹ̀dà.} [Suuratu Fātir: 18]

16. Ati pe n̄nkan ti a torí rẹ dá àwọn ènìyàn naa ni: Jijòsin fún Ọlọhun ni Oun nikan:

Ati pe n̄nkan ti a torí rẹ dá àwọn ènìyàn naa ni: Jijòsin fún Ọlọhun ni Oun nikan ọ̀so. Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ ga sọ pe:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦]

{ Ati wipe mi o da awọn alijannu ati awọn eeyan (fun nkan miran) bi kii ẹ ki wọn le maa sin Mi.} [Suuratudh Dhāriyāt: 56]

17. Isilaamu ọ̀n ọ̀mọ̀niyan le- ati ọ̀kunrin ati obinrin- o si ẹ agbateru fun un nibi gbogbo iwọ rẹ, o si ẹ e ni ẹni tí wọn o bi leere nípa gbogbo awọn nkan ti o ẹsa rẹ fúnra rẹ àti àwọn iṣe rẹ ati awọn iwà rẹ, o si tun n dī ru u abajade eyikeyi iṣe ti o ba le fi ko inira ba ẹmi ara rẹ tabi ti o le ko inira ba elomiiran.

Ẹsin Isilaamu ọ̀n ọ̀mọ̀niyàn le - ọ̀kunrin ati obinrin - nitori naa, Ọba Allāhu ti ọ̀la Rẹ ga da ọ̀mọ̀niyàn ki o le je arole lori ilẹ, Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ ga sọ pe:

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةً...﴾ [البقرة: ٣٠]

{ (Rántí) nígbà tí Olúwa rẹ sọ fún àwọn mọ̀lāika pé: “Dájúdájú Èmi yóò fi àrólé kan sórí ilẹ.} [Suuratul Baqorah: 30]

Aponle yí kò gbogbo ọ̀mọ̀ Anọ̀bi Ādam sinu, Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ ga sọ pe:

﴿*وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيَّ آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ

وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا﴾ [الإسراء: ٧٠]

{ Dájúdájú A ẹ àpónlé fún àwọn ọ̀mọ̀ (Ānábì) Ādam; A gbé wọn rìn lóri ilẹ àti lóri omi; A fún wọn ní iṣe-ìmu nínú àwọn n̄nkan dáadáa; A sì ọ̀ore àjùlọ fún wọn gan-an lóri ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ nínú àwọn tí A dá.} [Suuratul Isrāi: 70]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾ [التين: ٤]

{ Dájúdájú A şèdà èniyàn pèlú írísí t'ó dára jùlọ. } [Suuratur Tīn: 4]

Ọlọhun kọ fún ọmọniyàn kuro nibi ki o sọ ara rẹ di ọmọleyin eniyeperẹ fún olujosin fún kan tabi ẹni ti wọn n tẹlé kan, tabi ẹni tí wọn n tẹlé àşẹ rẹ kan leyin Allāhu, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ [البقرة: ١٦٥-١٦٦]

{ Ó sì n bẹ nínú àwọn èniyàn, ẹni tí n jọsìn fún àwọn òrìşà leyìn Allāhu. Wọn nífẹẹ wọn gégé bí ifẹ (tó yẹ kí wọn ní sí) Allāhu. Àwọn t'ó gbàgbọ ní òdodo sì le jùlọ nínú ifẹ sí Allāhu. Tí ó bá jẹ pé àwọn t'ó şàbòsì lè rí igbà tí wọn máa rí Ìyà náà ni, (wọn ìbá mò pé) dájúdájú gbogbo agbára n jẹ ti Allāhu. Àti pé dájúdájú Allāhu le (níbi) ìyà.(Rántí) nígbà tí àwọn tí wọn tẹlé (nínú àìgbàgbọ) máa yowó yosè kúrò nínú ọrọ àwọn t'ó tẹlé wọn; (nígbà tí) wọn bá fojú rí Ìyà, tí ohun t'ó so wọn pọ sì já pátápátá..} [Suuratul Baqorah: 165-166]

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ ti O fi n şe alaye işesi awọn ọmọleyin ati awọn ti wọn n tẹlé pẹlu ibajẹ ni ojo igbende: Àwọn ti wọn şègbéraga yoo sì wí fún àwọn tí wọn sọ di ọlẹ pé:

﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا اَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ اِذْ جَاءَكُمْۗ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ﴾ [٣٢] وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْاَيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ تَاْمُرُوْنَآ اَنْ نَّكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهُۥ اَنْدَادًا وَاَسْرُوْا التَّدَاْمَةَ لَمَّا رَاُوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْاَغْلَالَ فِىۡ اَعْنَاقِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ﴾ [سبأ: ٣٢-٣٣]

{ Şé àwa l'a şe yín lóri kúrò nínú ìmòṅà lẹyìn tí ó dé ba yín? Rárá o! Ọdaràn ni yín ni." Àwọn tí wọn sọ di ọlẹ yó sì wí fún àwọn t'ó şègbéraga pé: "Rárá! Ète ọru àti ọsán (láti ọdọ yín lókó bá wa) nígbà tí ẹ ní pa wá ní àşẹ pé kí á şàì gbàgbọ nínú Allāhu, kí á sì sọ (àwọn kan) di ẹgbé Rẹ." Wọn fi àbámọ wọn pamọ nígbà tí wọn rí iyà. A sì kó ẹwòṅ sí ọrùn àwọn t'ó şàì gbàgbọ. Şé A ọò san wọn ní ẹsan kan bí kò şe ohun tí wọn n şe níşé?} [Suuratu Sabai: 32 - 33]

Ati pe ninu pípé deede Ọlọhun ti mimọ n bẹ fún Un ti ọla Re sì tún ga ni ọjọ igbedide ni ki awọn olupepe ati awọn asiwaju asoninu o ru awọn eşe wọn ati awọn eşe awọn ti wọn şì lònà ti ko sì ìmọ fún wọn, Ọlọhun ti ọla Re ga sọ pe:

﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا

سَاءَ مَا يَزُرُونَ﴾ [النحل: ١٧]

{ "...(Wọn sọ bẹẹ) nítorí kí wọn lè ru ẹrù ẹşẹ tiwọn ní pípé pérépéré ní Ọjọ Àjínḡde àti (nítorí kí wọn lè rù) nínú ẹrù ẹşẹ àwọn tí wọn n şì lònà pèlú àinímọ. Gbọ, ohun tí wọn yòò rù ní ẹşẹ, ó burú.} [Suuratu Nahl: 25]

Ati pe Isilaamu ti şe agbateru fún ọmọniyàn gbogbo iwò re ní ayé àti ní ọjọ ikẹhìn, ati pe eyi ti o tobi julọ ninu awọn iwò ti Isilaamu şe agbateru re ti o si şe alaye re fún ọmọniyàn ni: Iwò Ọlọhun lori ọmọniyàn ati iwò ọmọniyàn lori Ọlọhun. Nitori naa, wọn gba a wa lati ọdọ Muādh - ki Ọlọhun yonu sí i - pe o sọpe: Mo wa lẹyìn Anọbi - kí ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a - lori nkan ọgùn, o wá sọ pe: Ire Muādh, mo sọ pe: Mo n je ipe re oriire sì ni ti ẹ, lẹyìn náà o sọ nkan ti o jọ bẹ ni ẹmẹta: "Njé o mọ iwò Ọlọhun lori awọn ẹrú?", mo sọ pé: Rárá, o sọ pe: "Iwò Ọlọhun lori awọn ẹru ni ki wọn o maa jọsin fún Un ki wọn o si ma mu nkankan mii mọ Ọn ni orogun", lẹyìn náà

o rin fun wákàtí kan, ni o wá sọ pe: "Ire Muādh", mo sọ pé: Mo n je ipe re oriire si ni ti e, o sọ pe: Njé o mo iwò awon eru lori Olohun ti won ba ti se iyen: Oun naa ni ki O ma fi iya je won".
 Sohiihu ti Buhari 6840

Isilaamu se agbateru fun omoniyàn esin re ti o je ododo ati aromodomo re ati dukia re ati omoluabi re. O sọ - ki ike ati o la Olohun maa ba a- pe: "Dajudaju Olohun se ni eewo le yin lori, awon eje yin, ati awon dukia yin, ati awon omoluabi yin, gege bii jije eewo ojo yin yii, ni oshu yin yii, ni ilu yin yii.
 Sohiihu ti Buhari 6501

Ati pe dajudaju Ojise Olohun - ki ike ati o la Olohun maa ba a - ti kede adehun ti o tobi yii nibi haji idagbere eleyi ti awon ti won le ni egbèrún lona ogórùn-ún ninu awon saabe gaani re, o si tun paara itumọ yii, o si tun kanpá mo on ni ojo igúnran ninu haji idagbere.

Isilaamu se omoniyàn ni eni ti won o bi leere nipa gbogbo awon nkan ti o sesa re funra re ati awon ise re ati awon iwà re, Olohun ti o la Re ga sọ pe:

﴿وَكَلَّ إِنْسِنِ الزَّمَنُ طَيْرَهُ فِي عُنُقِهِ ۗ وَخُرِجَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ [الإسراء: ١٣]

{ Èniyàn kòòkan ni A ti la àyànmọ ati iwé isẹ re bọ lórùn. A si máa mú iwé kan jáde fun un ní Ojọ Àjìnde. Ó máa pàdé re ní sísí sílẹ.} [Suuratul Isrāi: 13]

Iyen ni wipe nkan ti o ba se ninu daadaa tabi aburu Olohun a je ki o wa pelu re ti ko si ni tayo re lo si odo eni ti o yatọ si i, nitori naa won o nii se isiro re pelu ise eni ti o yatọ si i, won o si ni se isiro eni ti o yatọ si i pelu ise re. Olohun ti o la Re ga sọ pe:

﴿يَأْتِيهَا الْإِنْسِنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمَلْقِيهِ﴾ [الانشقاق: ٦]

{ Ìwo èniyàn dájúdájú ìwo n ɕe iɕe kárakára ní iɕe àɕepàdè Olúwa rẹ. O sì máa mú un pàdé Rẹ.} [Suuratul Inshiqōq: 6]

Allāhu tun sọ pe:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ

لِّلْعَبِيدِ﴾ [فصلت: ٤٦]

{ Ènikèni tí ó bá ɕe iɕe rere, ó ɕe é fún èmí ara rẹ. Ènikèni tí ó bá sì ɕe aburú, ó ɕe é fún èmí ara rẹ. Olúwa rẹ kò sì ní ɕe àbòsí sí àwọn ẹrúsìn..} [Fussilat:46]

Ati pe Isilaamu n dì ru oṃoṃniyàn abajade eyikeyi iɕe ti o ba le fi ko inira ba èmi ara rẹ tabi ti o le ko inira ba elomiiran, Olohun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُہٗ عَلٰی نَفْسِہٖ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا

حَكِيْمًا﴾ [النساء: ٣٣]

{ Ènikèni tí ó dá dá ẹ̀sẹ̀ kan, ó dá a fún èmí ara rẹ. Allāhu sì n jẹ Onímò, Ologbòn } [Suuratun Nisāi: 111]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُو مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ

أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا

النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعَدَ ذَٰلِكَ

فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ﴾ [المائدة: ٣٢]

{ Nítorí iyẹn, A sì ɕe é ní òfin fún àwọn oṃo 'Isrō'īl pé dájúdájú ènikèni tí ó bá pa èmí (èniyàn) kan láijé nítorí pípa èmí (èniyàn) kan tàbí ɕiɕe ibàjẹ kan lórí ilẹ̀, ó dà bí ẹni tí ó pa gbogbo èniyàn pátápátá. Ènikèni tí ó bá sì mú èmí (èniyàn) ɕemí, ó dà bí ẹni tí ó mú gbogbo èniyàn ɕemí pátápátá.} [Suuratul Māidah: 32.]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Wọn o nii pa ẹmi kan ni ti abosi ayaafi ki ipin kan ninu ẹjẹ rẹ o maa be lori omọ Anabi Ādam alakọkọ, torípé oun ni ẹni akọkọ ti o fi ilana pipa èyàn leḗ. Sohiihu Muslim: 5150.

18. Isilaamu ṣe ọkunrin ati obinrin ni deede ara wọn nibi iṣe ati ojuṣe ati ẹsan.

Isilaamu ṣe ọkunrin ati obinrin ni deede ara wọn nibi iṣe ati ojuṣe ati ẹsan, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ [النساء: ١٢٤]

{ Ẹnikẹni tí ó bá ṣiṣe rere, yálà ọkùnrin tàbí obinrin, onígbaḡbò òdodo sì ni, àwọn wònyẹn l'ó máa wọ inú Ọgbà Ìdèra. A ò sì ní ṣàbòsí èékán kóró dàbínù fún wọn.} [Suuratun Nisāi: 124]

Allāhu ti ọla Re ga juḷo tun so pe:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [النحل: ٩٧]

{ Ẹnikẹni tí ó bá ṣe iṣe rere, ọkùnrin ni tàbí obinrin, ó sì jẹ onígbaḡbò òdodo, dájúdájú A óò jẹ kí ó lo igbésí ayé t'ó dára. Dájúdájú A ó sì fi èyí t'ó dára juḷo sí ohun tí wọn n ṣe níṣe san wọn ní ẹsan wọn.} [Suuratun Nahl: 97]

Allāhu ti ọla Re ga juḷo tun so pe:

﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ

مُّؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ [غافر: ٤٠]

{ Ẹni tí ó bá ṣe aburú kan, Wọn kò ní san án ní ẹsan kan àyàfi irú rẹ. Ẹni tí ó bá sì ṣe iṣe rere ní ọkùnrin tàbí ní obinrin, tí ó sì jẹ onígbaḡbò òdodo, àwọn wònyẹn ni wọn máa wọ inú

Ogbà Ìdèra. Wọn yóò máa pèsè àrísìkí fún wọn nínú rẹ láì la ìsírò lọ.} [Suuratu Qāfir: 40]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنِينَ وَالْقَنَاتِ
وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَشِيعِينَ وَالْخَشِيعَاتِ
وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّامِينَ وَالصَّامَاتِ وَالْحَفِظِينَ فُرُوجَهُمْ
وَالْحَفِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ [الأحزاب: ٣٥]

{ Dájúdájú àwọn mùsùlùmí lókùnrin àti mùsùlùmí lóbìnrin, àwọn onígbagbó òdodo lókùnrin àti àwọn onígbagbó òdodo lóbìnrin, àwọn olùtẹlẹ-àṣẹ Allāhu lókùnrin àti àwọn olùtẹlẹ-àṣẹ Allāhu lóbìnrin, àwọn olódodo lókùnrin àti àwọn olódodo lóbìnrin, àwọn onísùúrù lókùnrin àti àwọn onísùúrù lóbìnrin, àwọn olùpáyà Allāhu lókùnrin àti àwọn olùpáyà Allāhu lóbìnrin, àwọn olùtọṛẹ lókùnrin àti àwọn olùtọṛẹ lóbìnrin, àwọn aláàwẹ lókùnrin àti àwọn aláàwẹ lóbìnrin, àwọn t'ó n sọ abẹ wọn lókùnrin àti àwọn t'ó n sọ abẹ wọn lóbìnrin, àwọn olùrántí Allāhu ní òpòlòpò lókùnrin àti àwọn olùrántí Allāhu (ní òpòlòpò) lóbìnrin; Allāhu ti pèsè àforìjìn àti ẹsan nílá sílẹ dè wọn..} [Suuratul A'azāb: 35]

19. Isilaamu pọn obìnrin le, o si ka wọn kun pe bákan náà ni wọn ẹ ri pẹlú awọn ọkunrin, o si ẹ inawo ni dandan lori ọkùnrin ti o ba ni ikapa, ináwó ọmọbìnrin jẹ dandan lori bàbá rẹ, ti iyá si jẹ dandan lóri ọmọkùnrin rẹ tí ó bá ti bàlágà ti o si ni ikapa, ti iyàwó si jẹ dandan lori ọkọ rẹ.

Isilaamu ka àwọn obìnrin kun pe bákan náà ni wọn ẹ ri pẹlú awọn ọkunrin OjìṣẹỌlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a-

ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – pe: O ti to ni èşè fun ọmọniyan ki o fi ẹni ti o n fun ni ounjẹ rare. Imaamu Ahmad ni o gba a wa. Al khatoobiy sọ wipe: Gbolohun rẹ ti o sọ pe: “mon yaquut” ohun ti o gba lero ni ẹni ti jijẹ-mimu rẹ jẹ dandan le e ni ori, ati pe itumọ rẹ dabi wipe o sọ fun olutọrẹ wipe: Ma ẹ tọrẹ pelu nkan ti ko to awọn ara ile rẹ jẹ ni ajeseku l’eni ti o n reti ẹsan pelu rẹ; iyẹn le pada di ẹşẹ ti o ba fi wọn rare.

Ninu aponle ti Isilaamu ẹ fun obinrin ni wipe o ẹ inawo ọmọbinrin ni dandan lori baba rẹ, Ọba Allāhu ti ọla Re ga sọ pe:

﴿ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَمِّمَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا... ﴾ [البقرة: ٢٣٣]

{ Àwọn abiyamọ yòò máa fún àwọn ọmọ wọn ní ọyàn mu fúnọdún méjì gbáko, fún ẹni tí ó bá fẹ parí (àsìkò) ifọmọlọyàn. Ojúşẹ ni fún ẹni tí wọn bímọ fún láti máa ẹ (ètò) ijẹ-ìmu wọn àti aşọ wọn ní ọnà t’ó dára." [Suuratul Baqorah: 233]

Allāhu wa se alaye wipe o je dandan lori baba ti wọn bi ọmọ fun un, fifun ọmọ rẹ ni ounjẹ ati aşọ ni ibamu pelu aşá (nkan ti wọn ti ba saaba):

﴿...فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَتَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ... ﴾ [الطلاق: ٦]

{ Ti won ba ba yin fun omo ni oyan, ki e ya fun won ni awon owo oya won.} [Suuratut Tolaq: 6]

Allāhu wa ẹ owo oya ifun ọmọ ni ọyan ni dandan lori baba; o wa tọka si wipe inawo ọmọ lori baba lo wa, ati wipe gbolohun Alwaladu (ọmọ) o ko ọkunrin ati obinrin sinu. Ati pe o n bẹ ninu hadith ti o n bọ yii itọka lori jijẹ dandan inawo iyawo ati ọmọ rẹ lori baba. Lati ọdọ Aaisha – ki Allāhu yonu si i -: Dajudaju arabinrin Hindu sọ fun Anabi – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – pe: Dajudaju baba Sufyaan jẹ ẹnikan ti o ni

ahun, ti mo si maa n bukaata si ki n mu ninu owo re, o so pe (Anabi): “Mu ninu owo re nkan ti yòò to iwọ ọ̀lu ọ̀mọ re ni ibamu si nkan ti ẹ ti ba saaba. Bukhaari ni o gba a wa. Anabi ti o je ọ̀lọre naa si se alaye ọla ti n be fun nina owo lori awon ọ̀mọbinrin ati awon ọ̀mọ-iyá lobinrin, Ojise Ọ̀lọhun – ki ike ati ọla Ọ̀lọhun maa ba a – wa so pe: “Enikeni ti o ba toju ọ̀mọbinrin meji tabi meta, tabi ọ̀mọ-iyá lobinrin meji tabi meta titi ti won fi ja kuro l’odo re (boya won ku ni tabi won ni oko), tabi ki o ku saaju won, emi ọ̀lu re o wa bayii. O (Anabi) wa se apejuwe wiwapo won ọ̀lu ika ifabela re ati ti aarin. As silsilah As sohiha 296

20. Iku kii se titan gbere, ati pe iku a maa pa ara ati emi, iku emi si ni pipinya re kuro ni ara, leyin naa yoo pada si ara leyin igbedide ojo Alukiyaamo, ati pe emi o ni bo si ara miran leyin iku ko si nii pada sinu ara mii (akudaaya).

Iku kii se titan gbere, Ọ̀lọhun ti ọla Re ga so pe: So pe:

﴿قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾:

﴿تَرْجَعُونَ﴾ [السجدة: ١١]

{ Molaika ikú eyí tí A fi tí yín máa gba emí yín. Léyìn náà, òdò Olúwa yín ni wón máa da yín padà sí.} [Suuratus Sajdah: 11]

Atipe iku a maa pa ara ati emi, iku emi si ni pipinya re kuro ni ara, leyin naa yoo pada si ara leyin igbedide ojo Alukiyaamo, Ọ̀lọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهِا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

يَتَفَكَّرُونَ﴾ [الزمر: ٤٢]

{ Allāhu l'Ó n gba àwọn ẹmí ní àkókò ikú wọn àti (àwọn ẹmí) tí kò kú sójú oorun wọn. Ó n mú (àwọn ẹmí) tí Ó ti pèbùbù ikú lé lórí mólẹ̀. Ó sì n fi àwọn yòókù sílẹ̀ tí tí di gbèdéke àkókò kan. Dájúdájú àwọn àmì wà nínú ìyẹn fún ìjọ t'ó ní àròjinlẹ̀..} [Suuratuz Zumar: 42]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: “Dajudaju ti won ba ti gba emi irina naa maa n tele e”. Muslim ni o gba a wa pelu egbawa re mejeeji. Ati pe leyin iku, omoniyani o kuro ni ile ise lo si ile esan, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَلِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ [يونس: ٤٠]

{ Ọdò Rẹ̀ ni ibùpadàsí gbogbo yín. (Ó jẹ) àdéhùn Allāhu ní òdodo. Dájúdájú Ọ̀n l'Ó n pilẹ̀ dídá ẹ̀dá. Lẹ̀yìn nàà, Ó máa da á padà (sọdò Rẹ̀) nítorí kí Ó lè fi déédé san ẹsan fún àwọn t'ó gbàgbọ̀ ní òdodo, tí wọn sì se ise rere. Àwọn t'ó sì sàì gbàgbọ̀, ohun mímu gbígbóná àti ìyà ẹ̀lẹ̀ta-eléro n bẹ̀ fún wọn nítorí pé wọn sàì gbàgbọ̀.} [Suuratu Yuunus: 4]

Ati pe emi o ni bo si ara miran leyin iku ko si da (akudaaya), pipe apemora akudaaya si je nkan ti laakaye ati igbonmo ko toka si i, ati pe ko si egbawa kankan ti o n jerii si adisokan yii lati ododo awon anabi Ọlọhun – ki alaafia maa je ti gbogbo won.

21. Isilaamu n pepe lọ si ibi nini igbagbo pẹlu awọn ipilẹ igbagbo ti o tobi, awọn naa ni nini igbagbo si Olohun ati awọn Malaaika Rẹ, ati nini igbagbo si awọn iwe Olohun gégé bíi Taoreeta ati Injiila ati Zabuura – siwaju ki wọn o to yi orọ inu wọn pada – ati Alukurani, ati nini igbagbo si gbogbo awọn Anabi ati awọn Ojiṣe - ki ọla maa ba gbogbo wọn- ati ki a ni igbagbo si ẹni ti o keyin wọn, oun naa ni Muhammad ojiṣe Olohun, igbeyin awọn anabi ati awọn ojiṣe, ati nini igbagbo si oṣo ikeyin, ki a si tun mọ wipe kani iṣemi ile-aye jẹ opin ni; ere pọnbele ni iṣemi ati bibẹ o ba jẹ, ati nini igbagbo si kadara

Isilaamu n pepe lọ si ibi nini igbagbo pẹlu awọn ipilẹ igbagbo ti o tobi, eleyi ti gbogbo awọn anabi ati ojiṣe – ki ọla o maa ba wọn – pepe si, awọn naa ni:

Alakoko: Nini igbagbo si Allāhu ni Oluwa, Adẹda, Olupese-arisiki, Oludari-aye, ati pe Oun nikan ni O lẹtòṣi si ijọsin, ati pe jijọsin fun gbogbo nkan ti o ba ti yatọ si I ibajẹ ni, ati pe gbogbo nkan ti wọn ba n jọsin fun un yatọ si I ibajẹ ni, ijọsin o si lẹtòṣi ayaafi fun Un, ijọsin o si le daa ayaafi fun Un. Alaye awọn ẹri orọ yii si ti saaju nibi ipinrọ kejo (8).

Olohun – mimọ fun Un – daruko awọn ipilẹ ti o tobi yii ninu awọn aaya ti o pọ ni ààyè òtòṣi ninu AL-Quraani ti o tobi, ninu rẹ ni gbólóhùn Olohun ti O sọ pe:

﴿عَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۚ وَكُتُبِهِ ۚ وَرُسُلِهِ ۚ لَا نَفَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [البقرة: ٢٨٥]

{ Òjísẹ náà (sollalāhu 'alayhi wa sallam) gbàgbò nínú ohun tí wọn sòkalẹ fún un láti òdò Olúwa rẹ. Àwọn onígbàgbò òdodo náà (gbàgbò nínú rẹ). Ènì kòòkan (wọn) gbàgbò nínú Allāhu, àwọn mọlāika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ àti àwọn Òjísẹ Rẹ. A kò ya ènì kan sòtò nínú àwọn Òjísẹ Rẹ. Wọn sì sọ pé: “A gbò (àṣẹ), a sì tẹlé (àṣẹ). À ní tọrọ àforíjìn Rẹ, Olúwa wa. Òdò Rẹ sì ni àbòdédá.} [Suuratul Baqara: 285]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بَعَثَهُمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ [البقرة: ١٧٧]

{ Kì í ṣe ohun rere ni kí ẹ kojú sí agbègbè ibùyo òdòrùn àti ibùwò òdòrùn, àmọ (olùṣe) rere ni ẹnikẹni t’ó bá gbàgbò nínú Allāhu, Ojọ Ìkẹyìn, àwọn mọlāika, Tírà (al-Kur’ān), àti àwọn Ànábì. Tòhun ti ìfẹ tí olùṣe-rere ní sí owó, ó tún n fí owó náà tọrẹ fún àwọn ẹbí, àwọn ọmọ òrukàn, àwọn mẹkúnnù, onírìn-àjò (tí agara dá), àwọn atọroje àti (itúsílẹ) l’óko ẹrú. (Èni rere) yó máa kírun, yó sì máa yọ Zakāh. (Èni rere ni) àwọn t’ó n mú àdéhùn wọn ṣe nígbà tí wọn bá ṣe àdéhùn àti àwọn onísùúrù nígbà àìríná-àìrílò, nígbà àìlera àti l’ójú ogun ẹsìn. Àwọn wònyẹn ni àwọn t’ó ṣe (iṣẹ) òdodo. Àwọn wònyẹn, àwọn sì ni olùbèrù (Allāhu). } [Suuratul Baqara: 177]

Allāhu si pepe lọ si ibi nini igbàgbò si awọn ipilẹ yii, O si tun ṣe alaye wipe ẹni ti o ba ṣe aigbàgbò si i, o ti sina ni isina ti o jina tefetefe,

Ọba Allāhu ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَيَّ
رَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِن قَبْلُ ءَ وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ ءَ وَرُسُلِهِ ءَ وَالْيَوْمِ الْأَخِيرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ [النساء: ١٣٦]

{Èyin tí ẹ gbàgbọ ní òdodo, ẹ gbàgbọ dáadáa nínú Allāhu àti Òjìşẹ Rẹ, àti Tírà tí (Allāhu) sòkalẹ fún Òjìşẹ Rẹ, àti Tírà tí Ó sòkalẹşiwájú. Ènikèni tí ó bá şàì gbàgbọ nínú Allāhu, àwọn mọlāika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ, àwọn Òjìşẹ Rẹ àti Ojọ Ìkẹyìn, dájúdájú ó ti şìnà ní işìnà t’ó jìnnà tefétefé.} [Suuratun-Nisai: 136]

Ninu Hadith ti o wa lati ọdọ Umar ọmọ Al-Khatọb – ki Allāhu ba wa yonu si i – o sọ pe: Laarin igba ti a jokoo si ọdọ ojişẹ Ọlọhun – ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a – ni ojo kan, ni arakunrin kan ba wọle to wa wa, aşo re si funfun gboo, irun ori re si dudu kirikiri, ko si aperi arinrin-ajo kankan lara re, enikankan o si mo on ninu wa. Titi ti o fi jokoo si ọdọ Anabi – ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a – o wa fi orunkun re mejeeji ti orunkun Anabi mejeeji, o si gbe ọwọ re mejeeji le ori itan re mejeeji, o wa sọ pe: Ire Muhammad, fun mi niro nipa Isilaamu. Ojişẹ Ọlọhun – ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a – wa sọ pe: Ohun ti n je Isilaamu ni ki o jeri wipe ko si ọba kankan ayafi Allāhu ati pe Muhammad ojişẹ Allāhu ni, ki o si maa gbe irun duro, ki o si maa yo zakah, ki o si maa gba aawe Ramadan, ki o si maa lo si ile Ọlọhun ti o ba ni ikapa ipese ti o fi le lo. O sọ pe: Ododo lo sọ. O wa ya wa lenu fun un, oun ni n bi i leere ibeere, oun lo tun n sọ fun un wipe ododo lo sọ! O sọ pe: Fun mi niro nipa Al-limaan {Igbagbo}. O sọ pe: Ki o gba Ọlọhun Ọba gbọ ati awon Malaika Re ati awon tira Re ati awon ojişẹ Re ati ojo ikẹhin, ki o si ni igbagbo si kadara daada re ni ati aida re. O sọ pe: Ododo

lo sọ. O sọ pe: Fun mi niro nipa Al-I'isaan {Şişe daada}. O sọ pe: Ki o maa jọsin fun Ọlọhun gẹgẹ bi wipe o n ri I, ti oo ba waa ri I dajudaju Oun n ri o. O sọ pe: Fun mi niro nipa As-saahah {Igbati aye a parẹ}. O sọ pe: Ẹni ti a n bi leere nipa rẹ ko ni imọ ju ẹni ti o n beere lọ. O sọ pe: Fun mi niro nipa awọn amin ti aa maa ri ti aye ba ti fẹ parẹ. O sọ pe: Ki ẹrubinrin maa bi olowo rẹ, ati ki o maa ri awọn arin ma wọ bata ati awọn arin ihoho ati awọn alaini ti wọn a maa fi ile giga se iyanran. Lẹyin naa ni o wa lọ, ni mo wa ko ara ro fun igba diẹ, lẹyin naa ni o wa sọ pe: Ire Umar, nje o mọ ẹni ti o n beere ibeere? Mo sọ pe: Ọlọhun ati ojise Re nikan lo mọ ọn, o sọ pe: dajudaju Jubril ni o wa ba yin lati wa fi ẹsin yin mọ yin. Sohiihu Muslim: 8 Ninu Hadith yii, Jubril – ki ọla maa ba a – wa si ọdọ Ojise Ọlọhun – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – o si bi i leere nipa awọn ipo ẹsin, awọn naa si ni: Al-Islaam ati Al-Imaan ati Al-Ihsaan. Ojise ti n se Muhammad – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – si fesi fun un, lẹyin naa Anabi Muhammad – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – fun awọn saabe rẹ – ki Ọlọhun yonu si wọn – ni iro wipe Jubril ni ẹni yẹn, o wa lati wa fi ẹsin wọn mọ wọn. Eleyii oun naa ni ẹsin Isilaamu ti o je ọrọ atọrunwa ti Jubril – ki ọla o maa ba a – mu wa, ti Anabi Muhammad – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – si mu un de etigbo awọn eeyan, ti awọn saabe rẹ – ki Ọlọhun yonu si wọn – si ha a, wọn si tun mu un de etigbo awọn eeyan lẹyin rẹ.

Ẹlẹkeji: Ninu igbagbo si awọn malaika, ati pe awọn (malaika) agbaye kan ti a ko fi oju ri ni wọn, Allāhu da wọn, O si se wọn lori aworan kan ti a se adayanri, O si gbe awọn ise ti o tobi le wọn ni ọwọ, ninu eyi ti o gbọn-un-gbọn julọ ninu awọn ise wọn ni mimu awọn ọrọ atọrunwa de ọdọ awọn ojise ati awọn anabi – ki ọla o maa ba wọn – ẹni ti o si gbọn-un-gbọn julọ ninu awọn malaika ni Jubril – ki ọla o maa ba a – ati pe

ninu ohun ti o n tọka si sisọkalẹ Jubril pẹlu mimu imisi (wah'y) wa ba awọn ojise – ki ike ati ọla o maa ba wọn – ni gbolohun Ọlọhun ti ọla Rẹ ga ti o wi pe: (Allāhu) n fi aṣe Rẹ sọ malāika (Jibrīl) kalẹ lāti máa mú ìmísí wá dídédìè fún ẹnikéni tí Ó bá fẹ (bèè fún) nínú àwọn ẹrúsìn Rẹ nítorí kí ẹ lè fi ẹ ikilò pé:

﴿يُنزِلُ الْمَلَكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ وَلَا

إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ [النحل: ٢]

{ Dájúdájú kò sí ọlọhun kan tí ìjọsìn tọ sí àfi Èmi. Nítorí náà, ẹ bèrù Mi!} [Suuratun Nahl: 2]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَأَنذِرْ لَتَنْزِيلِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ

الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾﴾ [الشعراء: ١٩٢-١٩٦]

{ Dájúdájú al-Kur'ān, wọn sọọ kalẹ ni lāti òdò Olúwa gbogbo èdá. Mọlāika Jibrīl, olùfọkàntán l'ó sọọ kalẹ sínú ọkàn rẹ nítorí kí o lè wà nínú àwọn olùkilò pẹlú èdè Lárúbáwá pọnńbélé. Dájúdájú (òrò nípa rẹ) ti wà nínú ìpín-ìpín Tírá àwọn ẹni àkọkọ.} [As-Shuaraa' 192-196]

Elẹkẹta: Nini igbagbo si awọn tira Ọlọhun (atọrunwa) gege bi At-Taorah ati Al-Injiil ati Az-Zabuur – siwaju ki wọn to yi orọ inu rẹ pada – ati Al-Quraan, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ

ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ءَ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ ءَ وَمَلَائِكَتِهِ ءَ وَكُتُبِهِ ءَ وَرُسُلِهِ ءَ وَالْيَوْمِ

الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ [النساء: ١٣٦]

{Èyin tí ẹ gbàgbọ ní òdodo, ẹ gbàgbọ dáadáa nínú Allāhu àti Òjísẹ Rẹ, àti Tírá tí (Allāhu) sọkalẹ fún Òjísẹ Rẹ, àti Tírá tí Ó sọkalẹsìwájú. Ẹnikéni tí ó bá ẹsàì gbàgbọ nínú Allāhu, àwọn

molaika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ, àwọn Òjísẹ Rẹ àti Ojọ Ìkẹyìn, dájúdájú ó ti sìnà ní isìnà t’ó jìnnà tefétefé.} [Suuratun-Nisai: 136]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٣﴾
مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٤﴾ [آل عمران: ٣-٤]

{ Ó sọ Tírà (al-Kur’ān) kalẹ fún ọ pèlú òdodo, tí ó n fi ohun t’ó jẹ òdodo rinlẹ nípa èyí t’ó wà síwájú rẹ. Ó sì sọ Taoràh àti ‘Injil kalẹ ní isàájú. Ìmòná sì ni fún àwọn èniyàn.1 Ó tún sọrọ-ìpínyà (òrò t’ó n sẹpínyà láààrin òdodo àti irọ) kalẹ.2 Dájúdájú àwọn t’ó sàì gbàgbọ nínú àwọn àyah Allāhu, iyà t’ó le n bẹ fún wọn. Allāhu sì ni Alágbára, Olùgbèsan..} [Suuratu Al Imraan: 3-4]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿ ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
ۚ وَكُتُبِهِ ۚ وَرُسُلِهِ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا
وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ [البقرة: ٢٨٥]

{ Òjísẹ nàà (sollalāhu 'alayhi wa sallam) gbàgbọnínú ohun tí wọn sọkalẹ fún un láti òdò Olúwa rẹ. Àwọn onígbàgbọ òdodo nàà (gbàgbọ nínú rẹ). Ènì kòðokan (wọn) gbàgbọ nínú Allāhu, àwọn molaika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ àti àwọn Òjísẹ Rẹ. A kò ya ènì kan sọtò nínú àwọn Òjísẹ Rẹ. Wọn sì sọ pé: “A gbọ (àşẹ), a sì tẹlẹ (àşẹ). À n tọrọ àforíjìn Rẹ, Olúwa wa. Òdò Rẹ sì ni àbòdèdá.”} [Suuratul Baqara: 285]

Allāhu tun sọ pe:

﴿ قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾ [آل عمران: ٨٤]

{ Sọ pé “A gbàgbọ́ nínú Allāhu àti ohun tí Wọn sọkalẹ́ fún wa pèlú ohun tí Wọn sọkalẹ́ fún (Ànábì) ‘Ibrōhīm, ‘Ismō‘il, ‘Ishāk, Ya‘kūb, àti àwọn àrómọdómọ (rẹ. A gbàgbọ́ nínú) ohun tí Wọn fún (Ànábì) Mūsā àti ‘Īsā àti àwọn Ànábì láti ọdọ Olúwa wọn; A kò ya ẹ̀ni kan kan sọtò nínú wọn. Àwa sì ni mùsùlùmí (olùjuwọ́-jusẹ̀-sílẹ̀) fún Un.} [Aal Im‘raan/84]

Èlẹ̀kẹ̀rìn: Nini igbagbo si gbogbo awon anabi ati awon ojise – ki o la o maa ba won – ati nini adisokan pelu wipe dajudaju gbogbo won ojise ni won lati odo Olohun ti won n mu awon afiranse Olohun ati esin Re ati ofin Re de etigbo awon ijo won, Olohun ti o la Re ga so pe: E so pe:

﴿قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ [البقرة: ١٣٦]

{ “A gbàgbọ́ nínú Allāhu àti ohun tí Wọn sọkalẹ́ fún wa àti ohun tí Wọn sọkalẹ́ fún (àwọn Ànábì) ‘Ibrōhīm, ‘Ismō‘il, ‘Ishāk, Ya‘kūb àti àwọn àrómọdómọ Ya‘kūb. (A gbàgbọ́ nínú) ohun tí Wọn fún (àwọn Ànábì) Mūsā àti ‘Īsā, àti ohun tí Wọn fún àwọn Ànábì (yòókù) láti ọdọ Olúwa wọn. A kò ya ẹ̀ni kan sọtò nínú wọn. Àwa sì ni mùsùlùmí (olùjuwọ́-jusẹ̀ sílẹ̀) fún Un } [Suuratul Baqorah: 136]

Allāhu ti o la Re ga julọ tun so pe:

﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۚ وَكُتُبِهِ ۚ وَرُسُلِهِ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [البقرة: ٢٨٥]

{ Òjísẹ náà (sollalāhu 'alayhi wa sallam) gbàgbọ́ nínú ohun tí wọn sọkalẹ́ fún un láti ọdọ Olúwa rẹ. Àwọn onígbàgbọ́

òdodo náà (gbàgbọ́ nínú rẹ̀). Ẹ̀nì kòḍòkan (wọ̀n) gbàgbọ́ nínú Allāhu, àwọ̀n mọ̀lāika Rẹ̀, àwọ̀n Tírà Rẹ̀ àti àwọ̀n Òjìsẹ̀ Rẹ̀. A kò ya ẹ̀nì kan sọ̀tò nínú àwọ̀n Òjìsẹ̀ Rẹ̀. Wọ̀n sì sọ̀ pé: “A gbọ́ (àṣẹ̀), a sì tẹ̀lé (àṣẹ̀). À ní toro àforíjìn Rẹ̀, Olúwa wa. Ọ̀dò Rẹ̀ sì ni àbòḍẹ̀dá..} [Suuratul Baqara: 285]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ̀ ga julọ́ tun sọ̀ pe: Ẹ̀ sọ̀ pé:

﴿قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نَفَرَّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٨٤]

{ “A gbàgbọ́ nínú Allāhu àti ohun tí Wọ̀n sọ̀kalẹ̀ fún wa àti ohun tí Wọ̀n sọ̀kalẹ̀ fún (àwọ̀n Ànábì) ‘Ibrōhīm, ‘Ismō‘il, ‘Ishāk, Ya‘kūb àti àwọ̀n àrọ̀mọ̀dọ̀mọ̀ Ya‘kūb. (A gbàgbọ́ nínú) ohun tí Wọ̀n fún (àwọ̀n Ànábì) Mūsā àti ‘Īsā, àti ohun tí Wọ̀n fún àwọ̀n Ànábì (yòókù) láti ọ̀dò Olúwa wọ̀n. A kò ya ẹ̀nì kan sọ̀tò nínú wọ̀n. Àwa sì ni mùsùlùmí (olùjuwọ̀-jusẹ̀ sílẹ̀) fún Un.} [Aal Im‘raan/84]

Ati pe ki o si ni igbagbọ́ pẹ̀lu ikẹhin wọ̀n, oun naa ni Muhammad ojìṣẹ̀ Ọ̀lọhun, igbeyin awọ̀n anabi ati awọ̀n ojìṣẹ̀ – ki ikẹ ati ọ̀la o maa ba wọ̀n – Ọ̀lọhun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ̀ pe:

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْتُكُم مِّن كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ ۖ وَلَتَنْصُرُنَّهُ ۚ قَالَ ءَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي ۗ قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا ۗ وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ [آل عمران: ٨١]

{ “(Ẹ̀ lo) èyí tí Mo bá fun yín nínú Tírà àti ìjìnlẹ̀ ọ̀ye (iyẹ̀n, sunnah ẹ̀nì kòḍòkan wọ̀n). Lẹ̀yìn náà, Òjìsẹ̀ kan (iyẹ̀n, Ànábì Muhammad s.a.w.) yòò dé ba yín; ó máa fi èyí t’ó jẹ̀ òdodo rinlẹ̀ nípa èyí t’ó wà pẹ̀lú yín. Nítorí náà, ẹ̀ gbọ̀dò gbà á gbọ̀, ẹ̀ sì gbọ̀dò ràn án lọ̀wọ̀.” (Allāhu) sọ̀ pé: “Njẹ́ gbà? Sẹ̀ ẹ̀ sì máa lo àdéhùn Mi yìi?” Wọ̀n sọ̀ pé: “A gbà.” (Allāhu) sọ̀ pé: “Nítorí

nàà, ẹ jẹrìí sí (àdéhùn náà). Èmi n bẹ pẹlú yín nínú àwọn Olùjẹrìí } [Aal Im'raan/81]

Èsin Isilaamu ẹ ni dandan nini igbagbo si gbogbo awon Anabi ati awon Ojise lapapo, o si tun ẹ e ni dandan nini igbagbo si ikehin won, oun naa ni Ojise ti n se Muhammad – ki ike ati o la Olohun maa ba a – Olohun ti o la Re ga so pe: So pe:

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ

إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ...﴾ [المائدة: ٦٨]

{ “Èyin ahlul-kitāb, ẹ ò rí kiní kan ẹ (nínú ẹsìn) tí tí ẹ máa fi lo at-Taorāh àti al-'Injil àti ohun tí A sòkalẹ fun yín láti ọdọ Olúwa yín (iyẹn, al-Kur'ān).” } [Suuratul Ma'idah: 68]

Allāhu ti o la Re ga julọ tun so pe: So pe:

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا

نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا

أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٦٤]

{ So pe: “Èyin ahlu-l-kitāb, ẹ wá síbí ọrọ kan t’ó dọgba láààrin àwa àti ẹyin, pé a ò ní jọsìn fún ẹnì kan àfi Allāhu. A ò sì ní fi kiní kan wá akegbẹ fún Un. Àti pé apá kan wa kò ní so apá kan di olúwa léyìn Allāhu.” Tí wọn bá sì gbúnrí, ẹ so pé: “È jẹrìí pé dájúdájú mùsùlùmí ni àwa!.” } [Aal Im'raan/64]

Ati pe ẹnikení ti o ba ẹ aigbagbo si Anabi kan, o ti ẹ aigbagbo si gbogbo awon Anabi ati awon Ojise – ki o la o maa ba won – tori naa ni Olohun fi so ni Ẹni ti O n fun wa ni iro nipa idajo Re lori ijo Anabi Nuuh – ki o la o maa ba a:

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ [الشعراء: ١٠٥]

{ Ijo (Ānābī) Nūh pe àwọn Ọjise ní ọpùrọ. } [Suuratush Shuarah: 105]

Ohun ti a si mọ ni wipe Anabi Nuuh – ki ọla o maa ba a – ojiṣe kan ko saaju re, toun ti beḡ nigbati awon ijo re pe e ni iro, ipe e ni iro won yii je ipe gbogbo awon Anabi ati Ojiṣe ni iro; nitoripe ipepe won eyokan ni ogongo ti won si n pepe si eyokan ni.

Eleḡkarun: Nini igbagbo si ojo ikehin, oun naa ni ojo igbedide, ni ipari ile-aye yii, Olohun yoo pa Malaika to n je Isroofiil – ki ọla o maa ba a- ni aṣe ki o fun feere kíkú, ti gbogbo nkan ti Olohun ba si fe yoo si ku, Olohun ti ọla Re ga so pe:

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ [الزمر: ٦٨]

{ Wọn á fọn fèrè oníwo fún ikú. Àwọn t’ó wà nínú àwọn sánmọ àti ilẹ̀ sì máa kú àfi ẹ̀ni tí Allāhu bá fẹ̀. Lẹ̀yìn nàà, wọn máa fọn ọ̀n ní è̀è kejì, nígbà nàà wọn máa wà ní ìdìde. Wọn yó sì máa wò sùn..} [Suuratu Zumar: 68]

Ati pe ti gbogbo awon ti o wa ni awon sanmo ati awon ti won wa ni ile ba ti ku, dajudaju Olohun Yoo ka awon sanmo ati ile ko gege bi o se wa ninu gbolohun Re ti O wipe:

﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّاعِلِينَ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ [الأنبياء: ١٠٤]

{...(O)jo naa ni) ojo ti A maa ka sanmo bi kika ewe tira. Ggege bi A ti se bere iseda eda ni ibere pepere (ibe naa ni) A odo da a pada si. (O je) adahun ti A se. Dajudaju Awa maa se bere.} [Suuratul Anbiyaah: 104]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun so pe:

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۗ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۗ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [الزمر: ٦٧]

{ Wọn kò bu iyì fún Allāhu bí ó ẹ̀ se tọ́ láti bu iyì fún Un. Gbogbo ilẹ̀ pátápátá sì ni (Allāhu) máa fọwọ́ ara Rẹ̀ gbámú ní Ọjọ́ Àjìnde. Ó sì máa fi ọwọ̀tún Rẹ̀ ká sánmọ́ kóróbójó. Mímọ́ ni fún Un. Ó sì ga tayọ̀ ǹnkan tí wọn ń fi ẹ̀bọ́ sí I.} [Suuratuz Zumar: 67]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Allāhu – ti O biyi ti O gbọn-un-gbọn – Yoo ka awọn sanmọ ni ojo igbedide kóróbójó, leyin naa Yoo gba wọn mu pelu ọwọ ọtun Rẹ, leyin naa ni Yoo wa so pe: Emi ni Ọba Onikapa gbogbo nkan, nibo ni awọn afipamuni-aye wa? Nibo ni awọn oluṣe-igberaga wa? Leyin naa Yoo gba awọn ilẹ mu pelu ọwọ alaafia Rẹ, leyin naa Yoo wa so pe: Emi ni Ọba Onikapa gbogbo nkan, nibo ni awọn afipamuni-aye wa? Nibo ni awọn oluṣe-igberaga wa? Muslim ni o gba a wa.

Leyin naa Ọlọhun yoo pa Malaika ni aṣe ki o fon feere ni eekeji, nigba naa ni wọn yoo dide ti wọn yoo si maa wo sun, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga so pe:

﴿... ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ [الزمر: ٦٨]

{.. Leyin naa, wọn máa fon ọn ní èẹ̀ kejì, nígbà naa wọn máa wà ní ìdìde. Wọn yó sì máa wò sùn } [Suuratu Zumar: 68]

Nigbati Ọlọhun ba gbe awọn ẹda dide, Yoo ko wọn jo fun isiro. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga so pe:

﴿يَوْمَ تَشْقُقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ [ق: ٤٤]

{ (Rántí) ojo tí ilẹ̀ yóò fàya péreperẹ̀ mó wọn lára, (tí wọn yóò máa) yára (jádé láti inú ilẹ̀). Iyẹn ni àkójọ́ t'ó rọ̀rùn fún Wa..} [Suuratu Qof: 44]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun so pe:

﴿يَوْمَ هُمْ بَرْزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ

الْقَهَّارِ﴾ [غافر: ٦٦]

{... Ní oṣò tí wọ̀n yóò yọ́ jáde (láti inú sàrèè), kiní kan kò sì níí pamọ́ nípa wọ̀n fún Allāhu. (Allāhu yó sì sọ pé): Ti ta ni iṣọba ní oṣò òní? Ti Allāhu, Ọkan ọ̀so, Olùborí ni.} [Suratu Ghafir: 16]

Ati pe ni oṣo yii, Ọlọhun yóò ẹ̀ ẹ̀siro gbogbo eniyan patapata, Yoo si gba ẹ̀san fun ẹ̀ni ti wọ̀n bosì l'ọ̀wọ ẹ̀ni ti o bo o si, Yoo wa san gbogbo eniyan ni ẹ̀san pẹ̀lu nkan ti o ẹ̀, Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ ga sọ pe:

﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ

الْحِسَابِ﴾ [غافر: ٧]

{ Ní òní ni A óò san ẹ̀mí kòṣòkan ní ẹ̀san ohun tí ó ẹ̀ níşé. Kò sì sí àbòsí kan ní òní. Dájúdájú Allāhu ni Olùyára níbi iṣírò-işé.} [Suuratu Gaafir: 17]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضْعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا

عَظِيمًا﴾ [النساء: ٤٠]

{ Dájúdájú Allāhu kò níí ọ̀bòsí òdíwọ̀n ọ̀mọ iná-igún. Tí ó bá ẹ̀ ẹ̀şé rere, Ó máa ọ̀dípèlé (ẹ̀san) rẹ̀. Ó sì máa fún (olùşé rere) ní ẹ̀san nílá láti ọ̀dò Rẹ̀.} [Suuratu Nisai: 40]

Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ ga tun sọ pe:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ حَيْرًا يَرَهُ﴾ [٧] وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا

يَرَهُ﴾ [الزلزلة: ٧-٨]

{ (Nítorí náà, ẹ̀ni tí ó bá ẹ̀ ẹ̀şé rere ní òdíwọ̀n ọ̀mọ iná-igún, ó máa rí i.) Ẹ̀ni tí ó bá sì ẹ̀ ẹ̀şé aburú ní òdíwọ̀n ọ̀mọ iná-igún, ó máa rí i.} [Suuratu Zalzalāh: 7-8]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ ﴿٥٧﴾ [الأنبياء: ٥٧]

{A máa gbé àwọn òṣùwọn déédé kalẹ ní Ọjọ Àjínḡde. Nítorí náà, wọn kò níí ṣe àbòsí kiní kan fún èmí kan. Kí (iṣẹ) jé iwọn èso kardal (bín-íntín), A máa mú un wá. A sì tó ní Olùṣírò.} [Suuratul Anbiyaah: 47]

Lẹyin igbedide ati iṣiro, ẹsan yoo ṣeḡe, ẹni ti o ba ṣe daadaa, idekun gbere ti ko nii kúrò ni n bẹ fun un, ẹni tí o ba ṣe aburu ati aigbagbọ, iya n be fun un. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي حَيَاتِهِمُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ [الحج: ٥٦-٥٧]

{Gbogbo iṣọbaọjọ yẹn n jẹ ti Allāhu tí Ó máa ṣedájọ láààrin wọn. Nítorí náà, àwọn t'ó gbàgbọ ní òdodo, tí wọn sì ṣe àwọn iṣẹ rere, (wọn yòò wà) nínú àwọn Ọgbà Ìdẹra. Àwọn t'ó sì ṣàì gbàgbọ, tí wọn tún pe àwọn àyah Wa nírọ; àwọn wònyẹn ni iyà tí í yẹpẹrẹdà sì wà fún.} [Suuratul Hajj: 56-57]

Ati pe a maa lọ mọ wipe kani iṣẹmi ile-aye jẹ opin ni; iṣẹmi ati bibẹ o ba jẹ iranu ọn-n-bele. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ [المؤمنون: ١١٥]

Ṣẹ ẹ lérò pé A kàn ṣedá yín fún iranù ni, àti pé dájúdájú wọn ò níí da yín padà sòdò Wa??"} [Suuratul Muh'minuun: 115]

Èlẹkẹfẹ: Nini igbagbọ si kadara, oun ni wipe o jẹ dandan nini igbagbọ wipe Ọlọhun ti ni imọ nipa nkan ti o ti ṣeḡe, ati nkan ti n ṣeḡe lọwọ, ati nkan ti yoo pada ṣeḡe ninu aye yii, ati pe Ọlọhun ti kọ gbogbo nkan siwaju ki O to da awọn sanmọ ati ilẹ.

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾﴾ [الأنعام: ٥٩]

{ Ọdọ Rẹ sì ni àwọn kọkọrọ ikọkọ wà. Kò sí ẹnì t'ó nímọ rẹ àfi Ọun. Ó nímọ ohun tí n bẹ nínú ilẹ àti odò. Ewé kan kò sì níí já bọ àfi kí Ó nímọ rẹ. Kò sì sí kóró èso kan nínú òkùnkùn (inú) ilẹ, kò sí ohun tútù tàbí gbígbe kan àfi kí ó wà nínú àkọsilẹ t'ó yanjú.} [Suuratul An'aam: 59.]

Ati pe dajudaju imọ Ọlọhun ti rokirika gbogbo nkan. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُو أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٣﴾﴾ [الطلاق: ١٣]

{ Allāhu ni Ẹni tí Ó şedá àwọn sánmọ méje àti ilẹ ní (ònkà) irú rẹ. Àşẹ n sọkalẹ láààrin wọn nítorí kí ẹ lè mọ pé dájúdájú Allāhu ni Alágbára lórí gbogbo ǹnkan. Àti pé dájúdájú Allāhu fi ìmọ rọgbà yí gbogbo ǹnkan ká.} [Suuratu Tolaq: 12]

Ati pe dajudaju alamọri kankan o ni şeşẹ ni aye yii ayaafi ki Ọlọhun ti gbero rẹ ki O si ti fe ẹ, ki O si ti şeda rẹ, ki O si ti şe awọn okunfa rẹ ni irọrun. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾﴾ [الفرقان: ٢]

{ (Ọun ni) Ẹni tí Ó ni iḡọba àwọn sánmọ àti ilẹ. Kò mú ẹnì kan kan ní ọmọ. Kò sí akegbé fún Un nínú iḡọba (Rẹ). Ó dá gbogbo ǹnkan. Ó sì yan ọdídẹ̀n (írísí, işẹ̀mí àti àyànmọ) fún un níwọ̀n-níwọ̀n.} [Suratul Furqan: 2]

O si n be fun Un nibi iyen ijinle oye ti o peye, eleyi ti imo omoniyani o le de ibe. Olohon ti o la Re ga so pe:

﴿حِكْمَةٌ بَلِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّذْرُ﴾ [القمر: ٥٥]

{ "... Ijinle oye t'ó peye ni; sùgbón àwọn ikilò náà kò rọ wọn lórò. } [suuratul Qomar: 5]

Allāhu ti o la Re ga julọ tun so pe:

﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [الروم: ٢٧]

{ Òun ni Ẹni tí Ó n bẹ̀rẹ̀dá dídá. Lẹ̀yìn náà, Ó máa dá a padà (sípò aláàyè fún àjìnde). Ó sì rọ̀rùn jùlọ́ fún Un (látí ẹ̀ bẹ̀). TiRẹ̀ ni ìrọ̀yìn t'ó ga jùlọ́ nínú àwọn sánmọ̀ àti ilẹ̀. Òun sì ni Alágbára, Ológbón. } [Suuratu Ruum: 27]

Olohon Oba si tun royin ara Re pelu ogbon, O si pe ara Re ni Ológbon. Olohon ti o la Re ga so pe:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَابِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا

هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: ١٨]

{ Allāhu jẹ́rìí pé dájúdájú kò sí olóhun kan tí ijọ̀sìn tọ́ sí àfi Òun. Àwọn mọ̀lāika àti onímọ̀ẹ̀sìn (tún jẹ́rìí bẹ̀)., Allāhu ni Onídéédé. Kò sí olóhun kan tí ijọ̀sìn tọ́ sí àfi Òun, Alágbára, Ológbón. } [Aal Im'raan/18]

Olohon ti o la Re ga si tun so ni Ẹni ti O n fun wa ni iro nipa Anabi Eesa – ki o la Olohon ki o maa ba a – wipe yod ba Olohon soro ni ojo igbedide l'eni ti yoo maa so pe:

﴿إِن تَعِدُّهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمُ﴾ [المائدة: ١٧٨]

{ Tí O bá jẹ wọn níyà, dájúdájú ẹ̀rú Rẹ̀ ni wọn. Tí O bá sì forí jìn wọn, dájúdájú Ìwọ̀, Ìwọ̀ ni Alágbára, Ológbón. } [Suuratul Maa'idah: 118]

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga tun sọ fun Anabi Musa – ki ọla Ọlọhun maa ba a – nígbà ti O (Allāhu) pe e (Musa) ti o (Musa) wa ni ẹgbẹ òkè Tuur:

﴿يُمُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [النمل: ٩]

{ Mūsā, dájúdájú Èmi ni Allāhu, Alágbára, Ọlọgbón!} [Suuratu Naml: 9]

O si tun royin Al-Quraani ti o tobi pẹlu oḡbọn. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿الرَّ كِتَابٌ أَحْكَمْتُ ءَايَاتُهُ ثُمَّ فَصَّلْتُ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ [هود: ١٠]

{ 'Alif lām rō. (Èyí ni) Tírà tí wọn ti to àwọn àyah inú rẹ ní àtògún rẹgẹ, lẹyìn nàà wọn sàlàyé rẹ yékéyéké láti ọdọỌlọgbón, Alámòtán.} [Suuratu Huud: 1]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا ءَاخَرَ فَتَلْقَىٰ فِي

جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا﴾ [الإسراء: ٣٩]

Ìyẹn wà nínú ohun tí Olúwa rẹ fi ránṣẹ sí ọ nínú ìjìnlẹ̀oḡbón (al-Kur'ān). Má ṣe mú ọlọhun mìíràn mọ Allāhu kí wọn má baà jù ọ sínú iná Jahanamọ ní ẹnì àbùkù, ẹnì èkò.} [Suuratul Is'raah: 39]

22. Àti pé awọn Anabi Ọlọhun wọn ti sọ wọn kuro nibi ṣiṣe aṣiṣe – ki ọla o maa ba wọn – nibi nkan ti wọn n mu de etigbo awọn eeyan nipa Ọlọhun, wọn si tun sọ wọn kuro nibi gbogbo nkan ti o ba ti tako laakaye tabi nkan ti iwa to dáa ba tako, ati pe awọn Anabi Ọlọhun wọn jẹ ẹnì tí a tí la mimu awọn aṣẹ Ọlọhun de ọdọ awọn ẹrú Rẹ bọ lọrun, ati pe awọn Anabi Ọlọhun ko si nkankan fun wọn ninu awọn ìròyìn jijẹ oluwa tabi ẹnì tí ó lètò ọ si ijòsìn; bi kii ṣe pe abara ni wọn gẹgẹ bi awọn abara yoku ti Ọlọhun si n mu imisi awọn ọrọ Rẹ wa ba wọn.

Àti pé awọn Anabi Ọlọhun wọn ti sọ wọn kuro nibi ṣiṣe aṣiṣe – ki ọla o maa ba wọn – nibi nkan ti wọn n mu de etigbo awọn

eeyan nipa Ọlọhun; toripe dajudaju Ọlọhun maa n ẹṣa àwọn ti o ba dáa jù nínú àwọn èdá Rẹ lati mu ọrọ Rẹ de etigbo awon eeyan. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ [الحج: ٧٥]

{ Allāhu l'Ó n ẹṣa àwọn kan lẹṣà (látì jẹ) Ọjìṣẹ nínú àwọn mọlāika àti nínú àwọn èniyàn. Dájúdájú Allāhu ni Olùgbó, Olùrírán.} [Suuratul Hajj: 75]

Allāhu tun sọ pe:

﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى

الْعَالَمِينَ﴾ [آل عمران: ٣٣]

{ Dájúdájú Allāhu ẹṣa Ādam, Nūh, ará ilé 'Ibrōhīm àti ará ilé 'Imrōn lẹṣà lóri àwọn èdá (àsìkò tiwọn)....} [Aal-Imraan 33.]

Allāhu tun sọ pe: (Allāhu) sọ pé:

﴿قَالَ يَمُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَأَمْرِي فَخُذْ مَاءً آتَيْتُكَ وَكُن

مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ [الأعراف: ١٤٤]

{ Mūsā, dájúdájú Èmi ẹṣa ọ lẹṣà lóri àwọn èniyàn pẹlú àwọn iṣẹ Mi àti ọrọ Mi. Nítorí naà, gbá ohun tí Mo fún ọ mú. Kí o sì wà nínú àwọn olùdúpẹ.} [Suuratul A'arof: 144]

Ati pe awon Ojise – ki ike ati ọla maa ba won – mo wipe nkan ti o n sọ kale wa ba won, imisi ti Ọlọhun ni, won si tun maa n ri awon Malaaika nigba ti won ba n sokale pelu imisi naa. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿عَلِمَ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ [٦٦] إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ

يَسْأَلُكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ ۗ رَصَدًا ۗ لِيَعْلَمَ ۗ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ

وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ [الجن: ٦٦-٦٨]

{ Onímò-ìkòkò, kò sì fi (ìmò) ìkòkò Rẹ han ẹnì kan àyàfi ẹnì tí Ó şàlẹ̀şà t'ó jẹ Òjísẹ. Dájúdájú Ó n mú ẹşọ kan rìn níwájú Òjísẹ náà àti léyìn rẹ nítorí kí Ó lè şàfi hàn pé wọn ti jẹ àwọn işẹ Olúwa wọn. Àti pé Allāhu fi ìmò rọkiri ká ohun tí n bẹ lọdò wọn. Ó sì şọ ònàkà gbogbo ǹnkan.} [Suuratul Jinn: 26-28]

Ọlọhun si tun pa wọn ni aşẹ peḷu mimu ọrọ Rẹ de etigbo awọn eeyan. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ [المائدة: ٦٧]

{ Ìwọ Òjísẹ, fi gbogbo ohun tí wọn sọkalẹ fún ọ láti ọdò Olúwa rejíşẹ. Tí o ò bá sì şe bẹ̀ẹ̀, o ò jíşẹ pé. Allāhu yó sì dáàbò bọ ọ lọdò àwọn ẹnìyàn. Dájúdájú Allāhu kò ní fi ọnà mọ ijo aláìgbàgbọ (láti şe ọ ní aburú)...} [Al-Maaidah 67]

Allāhu tun sọ pe:

﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ [النساء: ١٦٥]

{ (A şe wọn ní) Òjísẹ, oníròdò ìdunnú àti olùkìlò nítorí kí àwíjàre má lè wà fún àwọn ẹnìyàn lọdò Allāhu léyìn (tí) àwọn Òjísẹ (ti jíşẹ). Allāhu sì n jẹ Aláìgbára, Ọlọgbọ̀n.} [Suuratun Nisai: 165]

Awọn Ojísẹ Ọlọhun – ki ike ati ọla maa ba wọn – maa n beru Ọlọhun ni iberu ti o ni agbara, wọn si maa n paya Rẹ, wọn n o lee fi kun awọn ọrọ Rẹ, wọn o si yọ kuro ninu rẹ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ

الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾﴾ [الحاقة: ٤٤-٤٦]

{ Tí ó bá jẹ pé (Ànábì) dá àdápá apá kan ọ̀rọ náà mọ Wa ni, Àwa ìbá gbá a mú lọwọ̀tún. Léyìn náà, Àwa ìbá já isan ọ̀rùn

rẹ. Kò sì sí ẹnì kan nínú yín tí ó máa gbà á sílẹ̀ lẹ̀wọ̀ (Wa)...} [Suuratul Aaqqaḥ: 44-47]

Ibnu Katheer – ki Ọlọhun kẹ ẹ – sọ pe: Ọlọhun ti ọla Rẹ ga n sọ pe: Tí ó bá jẹ pé (Ànábì) dá àdápá apá kan mọ Wa ni {iyẹn ni wipe: Muhammad – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – ti o ba ri bi wọn se n lero ni, pe o jẹ ẹnì ti n parọ mọ Wa, ti o wa ẹ alekun nibi iṣe ti A fi ran an tabi o yọ kuro ni inu rẹ, tabi ki o sọ nkankan lati ọdọ ara rẹ, ki o wa ẹ afiti rẹ si ọdọ Wa – l’eyi ti ko si ri bi wọn ẹ lero – A ko ba kanju fi iya jẹ ẹ, iyẹn ni o faa ti O fi sọ pe}: Àwa ìbá gbà a mú lẹ̀wọ̀dùn. { wọn sọ pe: itumọ rẹ ni wipe, A maa fi iyà jẹ ẹ pèlú apa ọtun; toripe iyẹn le gan ni ifiyajeni, awọn kan ni: Itumọ rẹ ni wipe A máa gba a mu pẹlu ọwọ ọtun rẹ. Allāhu tun sọ pe: (Rántí) nígbà tí Allāhu sọ pé:

﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ وَقَدْ عَلِمْتُهُ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّمُ الْغُيُوبِ ﴿١٣٦﴾ مَا قُلْتُهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ ۚ إِنْ أَعْبُدُوا إِلَهًا رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٣٧﴾﴾ [المائدة: ١٣٦-١٣٧]

{ “Ìsà ọmọ Moryam, ẹ iwọ l’o sọ fún àwọn ènìyàn pé: “È mú èmi àti iyá mi ní ọlọhun méjì tí ẹ ódó máa jọsìn fún lẹyìn Allāhu?” Ó sọ pé: “Mímọ ni fún Ọ, kò tọ fún mi láti sọ ohun tí èmi kò lẹtọdọ (sí láti sọ). Tí mo bá sọ bẹẹ, O kúkú ti mọ. O mọ ohun tí n bẹ nínú ẹmí mi. Ng ò sì mọ ohun tí n bẹ nínú ẹmí Rẹ. Dájúdájú Ìwọ ni Onímọ nípa àwọn ikọkọ. Èmi kò sọ ohun kan fún wọn bí kò ẹ ohun tí O pa mí láṣẹ rẹ pé: “È jọsìn fún Allāhu, Olúwa mi àti Olúwa yín.” Mo sì jẹlẹrìí lórí wọn níwọn ìgbà tí

mò ní bẹ láààrin wọn. Sùgbọ̀n nígbà tí O gbà mí kúrò lówó wọn, Ìwọ̀ ni Olùṣọ̀ lórí wọn. Ìwọ̀ sì ni Arínú-róde gbogbo..} [Suuratul Maaidah 116-117]

Ninu ọ̀la Ọ̀lọ̀hun ti o ẹ̀ fun awọ̀n Anabi Rẹ̀ ati awọ̀n Ojise Rẹ̀ – ki ike ati ọ̀la ki o maa ba wọ̀n – ni pe Ọ̀lọ̀hun fi ẹ̀se wọ̀n rinle nibi mimu awọ̀n ọ̀ro Rẹ̀ de etigbọ̀ awọ̀n eeyan. Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe: Ó sọ pé:

﴿إِن نَقُولُ إِلَّا أَعْرَضَكَ بَعْضُ ءَالِهَتِنَا بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونَ ﴿٥٥﴾ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ ءَاخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾﴾ [هود: ٥٤-٥٦]

{ Ó sọ pé: "Dájúdájú èmi ní fi Allāhu ẹ̀ Elerí àti pé kí èyin nàà jẹrí pé dájúdájú èmi yowó yosè nínú ohun tí è ní fi ẹ̀bo (54) dípò jíjósìn fún Allāhu. Nítorí nàà, ẹ̀ parapò déte sí mi. Lẹ̀yìn nàà, kí ẹ̀ má ẹ̀ ló mi lára (55). Dájúdájú èmi gbáralé Allāhu, Olúwa mi àti Olúwa yín. Kò sí ẹ̀dá kan àfi kí (ó jẹ pé) Ọ̀un l'Ó máa fi àásó orí rẹ̀ mú un. Dájúdájú Olúwa mi wà lórí ọ̀nà tààrà.} [Huud 54-56]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ̀ ga julọ̀ tun sọ pe:

﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذًا لَا تَخْدُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدَّتْ تَرَكُنَ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٣﴾ إِذَا لَأَدْفَنَكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾﴾ [الإسراء: ٧٢-٧٥]

{ Wọ̀n fẹ̀ kó iyọ̀nu bá ọ̀ nípa ǹnkan tí A mú wá fún ọ̀ ní imísí nítorí kí o lè hun ǹnkan mìíràn t'ó yàtò sí i nípa Wa. Nígbà nàà, wọ̀n íbá mú ọ̀ ní ọ̀rẹ̀ àyò. Tí kò bá jẹ pé A fi ẹ̀sẹ̀ rẹ̀ rinlẹ̀ ni, dájúdájú o fẹ̀ fi ǹnkan díẹ̀ tẹ̀ sí ọ̀dò wọ̀n. Nígbà nàà, Àwa íbá

jẹ kí o tọ ilọpo (iyà) iṣemí ayé àti ilọpo (iyà léyìn) ikú wò. Léyìn náà, iwọ kò ní rí olùrànlọwọ kan tí ó máa gbà ọ sílẹ níbi iyà Wa.} [AL-ISROO 73-75]

Àwọn aaya yii ati awọn eyi ti o siwaju re n jeri, o si n tọka si pe Kuraani nkan ti o sọkalẹ láti ọdọ Olúwa gbogbo agbalaye ni; toripe ti o ba jẹ pe ọdọ Anọbi Muhammad – ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- ni o ti wa ni, i ba ti fi iru ọrọ ti o da oju re kọ ọ yii sinu re. Ọlọhun Ọba ti ọla Re ga maa n sọ àwọn ojise Re kuro nibi aburu àwọn eeyan, Ọlọhun ti ọla Re ga sọ pe:

﴿يَأَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ ۗ

وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ [المائدة: ٦٧]

{ Iwọ Ọjise, fi gbogbo ohun tí wọn sọkalẹ fún ọ láti ọdọ Olúwa re jise. Tí o ò bá sì se bẹẹ, o ò jise pé. Allāhu yó sì dáàbò bọ ọ lọdọ àwọn èniyàn. Dájúdájú Allāhu kò ní fi ọnà mọ ijo aláìgbàgbọ (láti se ọ ní aburú). } [Al-Maaidah 67]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe: Ka iròyìn (Ànàbì) Nūh fún wọn. Nígbà tí ó sọ fún ijo rẹ pé:

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ۖ يَتَقَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي

وَتَذَكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ

أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ﴾ [يونس: ٧١]

{ Èyin èniyàn mi, tí ó bá jẹ pé idúró mi (pẹlú yín) àti bí mo se n fi àwọn àyah Allāhu se iṣítí fun yín bá lágbara lára yín, nígbà náà Allāhu ni mo gbáralé. Nítorí náà, ẹ pa ìmòràn yín pọ, (kí ẹ sì ké pe) àwọn òrìṣà yín. Léyìn náà, kí ìpinnu ọrọ yín má se wà ní bònkẹlẹ láààrin yín. Léyìn náà, kí ẹ yanjú ọrọ mi. Kí ẹ sì má se lọ mi lára mó!'.} [Yunus 71]

Ọlọhun Ọba ti ola Rẹ ga sọ nípa anọbi Musa – ki àlàáffà Ọlọhun maa ba a- pe: Àwọn méjèèjì sọ pé:

﴿قَالَ رَبَّنَا إِنَّتَا نَخَافُ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى ﴿٤٥﴾ قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا

أَسْمَعُ وَأَرَى ﴿٤٦﴾﴾ [طه: ٤٥-٤٦]

{ “Olúwa wa, dájúdájú àwa n páyà pé ó má yára jẹ wá níyà tàbí pé ó má tayọenu-àlà.” Allāhu) sọ pé: “È má ẹ páyà. Dájúdájú Èmi wà pèlú ẹyin méjèèjì; Mò n gbọ (yín), Mo sì n ri (yín).” } [Too'haa 45-46]

Ọlọhun Ọba ti ola Rẹ ga şàlàyé pe Oun maa sọ àwọn ojişẹ Rẹ kúrò lówó àwọn ọtá wọn ti wọn ko nii ri aburu kankan fi ẹ wọn, O tun sọ pe Oun maa dáàbò bo imisi Rẹ, wọn ko ni i le e kun, wọn ko si nii din in ku, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿إِنَّا مَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾﴾ [الحجر: ٩]

{ Dajudaju Awa (Ọlọhun Allāhu) ni a sọ Iranti (Alukurani) kale, dajudaju awa naa ni Oludaabo bo o!} [Al-Hijr 9]

Àwọn anọbi – ki ikẹ Ọlọhun máa bá wọn- ẹni tí a sọ kúrò níbi nkan ti o ba yapa làákàyè àti iwà ni wọn, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ ni Ẹni ti n fọ anọbi Muhammad mọ wipe:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَّ خُلِقَ عَظِيمٍ ﴿٤١﴾﴾ [القلم: ٤١]

{“... Dájúdájú iwọ sì wà lórí iwà àpónlé..} [Al-Qalam 4]

O tun sọ bakan náà nípa rẹ pé:

﴿وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٣٣﴾﴾ [التكوير: ٣٣]

{ Àti pé ẹni yín (Ànábì Muhammad s.a.w.) kì í ẹ wèrè....} [At-Takwiir 22]

Ìyẹn ri bẹẹ tori ki wọn le jẹ iṣẹ ti wọn ran wọn dáadáa, àwọn anọbi Ọlọhun si nìyí, A la jijiṣẹ àwọn àṣẹ ti Ọlọhun ba pa fun awọn erú Rẹ bọ wọn lórun, wọn ko ni nkankan ninu iròyìn jije Oluwa tabi jije ẹni tí o lẹto si ijòsìn, abara ni wọn gégé bí àwọn abara to ku, Ọlọhun maa n fi iṣẹ iranṣẹ Rẹ ranṣẹ si wọn, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe: Àwọn Ọjísẹ wọn sọ fún wọn pé:

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ [إبراهيم: ١١]

{ Àwa kò jẹ kiní kan bí kò ṣe abara bí irú yín. Sùgbón Allāhu n ṣoore fún ẹni tí Ó bá fẹ nínú àwọn erúsìn Rẹ. Kò sì lẹtòdò fún wa láti fun yín ní ẹrì kan àfi pèlú iyònda Allāhu. Àti pé, Allāhu ni kí àwọn onígbagbò òdodo gbáralé..} [Ibrahim 11]

Ọlọhun tun sọ ni Ẹni ti n pa ojìṣẹ Rẹ Muhammad (ki iṣẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a) láṣẹ pe ki o sọ fún àwọn ijò rẹ pe: Sọ pé:

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۗ أَحَدًا﴾ [الكهف: ١١٠]

{ Abara ni èmi bí irú yín. Wọn n fí ìmísí ránṣẹ sí mi pé Ọlọhun yín, Ọlọhun Ọkan ṣoṣo ni. Nítorí náà, ẹnikéni tí ó bá n retí ipàdé Olúwa rẹ, kí ó ṣe iṣẹ rere. Kò sì gbòdò fi ẹni kan kan ṣe aṣẹgbé níbi jíjòsìn fún Olúwa rẹ.} [Al-Kahf 110]

23. Isilaamu n pepe si ijòsìn fun Ọlọhun nìkan ẹ̀ṣoṣo pẹ̀lú àwọn ipilẹ̀ ijòsìn nílá bii: IRUN ti o se pe oun naa ni diduro ati titẹ̀ kọ̀kọ̀rọ̀ ati fifi ori kanlẹ̀, ati iranti Ọlọhun ati yiyin In ati adua, ọ̀mọ̀niyan yoo maa ki irun naa ni ẹ̀marun-un ni ojoojumọ̀, ko si si opinya kankan laarin awọn ti wọn n ki i, ati olówò ati talika, adarí ati ẹ̀ni tí wọn n dari, gbogbo wọn maa to ni saafu kan naa ninu irun. Bákan náà ni ZAKAT tii ẹ̀ odiwọn kékeré ninu dukia ni ibamu si awọn májẹ̀mú ati ipebubu tí Ọlọhun ti pebubu rẹ̀, ti o jẹ̀ dandan ninu dúkìá àwọn ọ̀lọ̀rọ̀, ti wọn maa yọ̀ fun awọn alaini ati awọn m̀íràn ni ẹ̀ẹ̀kan ni ọ̀dún. Bákan náà ni AAWẸ̀ tí í ẹ̀ kiko ẹ̀nu ro nibi awọn nkan tii ba aawẹ̀ jẹ̀ ninu oṣu Ramadan, ni eyi ti o maa n re erongba ati sùúrù ninu ẹ̀mí. Bákan náà ni HAJJ tii ẹ̀ lílọ̀ si ilé Oluwa ni ilu Mèka ni ẹ̀ẹ̀kan ni ìgbésí ayé fun ẹ̀ni tí ó bá ni ikapa. Ninu hajj yii, gbogbo èyèyàn maa ri bákan náà nibi ìdojúkọ̀ Ọlọhun Adẹ̀da, ti ko si nii si pe ẹ̀nikan wa ni ipò tí o ga ju ẹ̀lòmíràn lọ.

Isilaamu n pepe si ijòsìn fun Ọlọhun pẹ̀lu awọn ijòsìn nílá ati nkan ti o yàtò sí i nínú àwọn ijòsìn. Àwọn ijòsìn nílá yii, Ọlọhun ẹ̀ wọn ni ọ̀ranyan lori gbogbo àwọn anọ̀bi ati awọn ojìṣẹ̀- ki ikẹ̀ ati ọ̀la Ọlọhun máa bá wọn - eyi ti o tobi ju nínú àwọn ijòsìn náà ni:

1. Akọ̀kọ̀: Irun, Ọlọhun ẹ̀ e ni ọ̀ranyan lori awọn Musulumi gégé bí ó ẹ̀ ẹ̀ e ni ọ̀ranyan lori awọn anọ̀bi ati awọn ojìṣẹ̀ (ki ikẹ̀ ati ọ̀la Ọlọhun máa bá wọn). Ọlọhun pa anọ̀bi Ibrahim tii ẹ̀ aayo Rẹ̀ láṣẹ̀ pe ki o fọ̀ ilé naa mọ̀ fun àwọn tí wọn fẹ̀ ẹ̀

tawaf ati awon olukirun ti won n te kọkọrọ ti won si n fi ori bale, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنَا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [البقرة: ١٢٥]

{(E rántí) nígbà tí A ẹ̀ Ilé (Kaaba) ní àyè tí àwọn ènìyàn yóo máa wá àti àyè ifàyabalẹ̀. Kí ẹ̀ sì mú ibùdúró 'Ibrōhīm ní ibùkírun. A sì pa (Ànábì) 'Ibrōhīm àti (Ànábì) 'Ismō'il láṣẹ̀ pé "Eṣe Ilé Mi ní mímọ̀ fún àwọn olùyípo rẹ̀, àwọn olùkóraró sínú rẹ̀ àti àwọn olùdáwọṣe-orúnkún, àwọn olùforíkanlẹ̀ (lórí irun)..} [Al-Baqara 125]

Ọlọhun tun ẹ e ni ọranyan fun Musa nibi ipepe àkókó ti Ọlọhun pe Musa, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ وَأَنَا آخَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾ [طه: ١٣-١٤]

{ Dájúdájú Èmi ni Olúwa rẹ̀. Nítorí náà, bọ̀ bàtà rẹ̀ méjèjì sílẹ̀. Dájúdájú iwọ̀ wà ní àfonífojì mímọ̀, Tuwā. Àti pé Èmi ẹ̀ ọ̀ lẹ̀ṣà. Nítorí náà, fi etí sí ohun tí A máa fi ránṣẹ̀ sí ọ̀ nínú ìmísí. Dájúdájú Èmi ni Allāhu. Kò sí ọ̀lọhun tí ijọ̀sìn tọ̀ sí àfi Èmi. Nítorí náà, jọ̀sìn fún Mi. Kí o sì kírun fún ìrántí Mi} [Suratu Ta-ha: 12-14]

Anọbi Isa- ki ike Ọlọhun máa ba a- so pe Ọlọhun pa oun láṣẹ irun ati zakat, o wa so gégé bí Ọlọhun ẹ fun wa ni iro pe:

﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ [مريم: ٣١]

{ "... Ó ẹ́ ẹ́ mí ní ẹ́nì ìbùkún ní ibikíbi tí mo bá wà. Ó pa mí láṣẹ ìrun kíkí àtì Zakāh yíyọ́ lódiwọ̀n ìgbà tí mo bá wà ní pò aláàyẹ (lórí ilẹ̀ ayé)....} [Maryam 31]

Irun ninu Isilaamu naa ni diduro ati titẹ kọkọrọ, ati iforikanlẹ ati iranti Ọlọhun ati yiyin In ati adua, oṣoṣoṣo yoo maa ki i ni ẹṣamarun ni ojoojumọ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَلْبَيْنِ﴾ [البقرة: ٢٣٨]

{ Eṣọ àwọn ìrun (wákàtì máraàrún) àtì (ní pàápàá jùlọ) ìrun ààrin. Kí ẹ̀ sì dúró (kírún gégé bí) olùtẹ́rìba fún Allāhu, lài ní sọrọ̀ (mììràn lórí ìrun)..} [Al-Baqara 238]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿اقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ عَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ إِنَّ الْفَجْرَ كَانَ

مَشْهُودًا﴾ [الإسراء: ٧٨]

{ Gbé ìrun kíkí dúró ní (ìgbà tí) òòrùn bá yẹtàrí tí tí di ìgbà tí alẹ̀ yóò fi lẹ̀. Àtì pé ìrun Subh, dájúdájú ìrun Subh jẹ̀ ohun tí (àwọn mọlāika alẹ̀ àtì ọ̀sán) yóò jẹ́rì sí...} [AL-ISROO 78]

O tun so – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – pe: “Ti ẹ ba ti wa ni rukuu ki ẹ gbe Ọluwa tobi nibe, ti ẹ ba wa ni iforikanlẹ, ki ẹ gbìyànjú láti ẹ adua nibe, nkan ti o tọ ni ki wọn gba adua yin Sohiihu ti Muslim.

2. Eṣẹkeji: Zakat, Ọlọhun ẹ e ni ọranyan lórí àwọn Musulumi gégé bí O ẹ ẹ e ni ọranyan fún àwọn anọbi ati awọn ojiṣe ti wọn síwájú (ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá wọn), oun naa ni odiwọn kékeré nínú dúkíá ni ibamu si awọn májẹmú ati awọn ipebubu ti Ọlọhun pebubu re, ti o jẹ dandan ninu dúkíá àwọn ọlọrọ, ti wọn maa fun àwọn aláìní àtì àwọn tí wọn yàtò si wọn ni ẹṣkan ni ọdun,

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ

لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [التوبة: ١٠٣]

{ Gba ọrẹ (Zakāh) nínú dúkiá wọn, kí o fi sọ wọn di ẹnì mímọ, kí o sì fi ẹ̀ àfọ̀mọ́ fún wọn. Ẹ̀ ẹ̀ àdúà fún wọn. Dájúdájú àdúà rẹ̀ ni ìfàyàbalẹ̀ fún wọn. Allāhu sì ni Olùgbọ̀, Onímọ.} [At-Taobah 103]

Nígbà tí Anọ̀bì – ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a – ran Muazki Ọlọhun yonu si i- lo si Yemen, o sọ fun un pe: "Dájúdájú ìwo yóò wa ba àwọn ijọ kan ti a fun ni tira, pe wọn lo sibi ijeri pe ko si ẹnì kankan ti o lẹ̀to si ijọsin ni ododo ayafi Allaah, ati pe emi o, ojişẹ Ọlọhun ni mi, ti wọn ba ti wa tele o fun iyẹn, jẹ ki wọn mọ pe Ọlọhun ti O biyi ti O gbọ̀nngbọ̀n ẹ̀ irun wákàtí maarun ni ọ̀ranyan le wọn lori ni ojoojumọ, ti wọn ba ti wa tele o fun iyẹn, jẹ ki wọn mọ pe Ọlọhun ẹ̀ zakat yíyọ̀ ninu dúkiá wọn ni ọ̀ranyan le wọn lori, wọn maa gba a lówó àwọn olowo wọn, wọn maa fun àwọn talika wọn, ti wọn ba ti wa tele o fun iyẹn, sọra fun eyi ti o ba níye lóri ninu awọn dúkiá wọn, wa sọra fun ipepe ẹnì tí a ẹ̀ abosi fun, tori ko si gaga kankan laarin rẹ̀ ati Ọlọhun " Tirmiziy ni o gba a wa (625).

3. Èlẹ̀kẹ̀ta: Aawẹ, Ọlọhun ẹ̀ e ni ọ̀ranyan fun àwọn Musulumi gégé bí ó ẹ̀ ẹ̀ e ni ọ̀ranyan fun àwọn anọ̀bì ati awọn ojişẹ ti wọn síwájú, kí ike ati ọla Ọlọhun máa bá wọn, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: ١٨٣]

{ Èyin tí ẹ̀ gbàgbọ̀ ní òdodo, A ẹ̀ ẹ̀ ààwẹ̀ nàà ní ọ̀ran-anyàn fun yín, gégé bí A ti ẹ̀ é ní ọ̀ran-anyàn fún àwọn t'ó síwájú yín, nítorí kí ẹ̀lẹ̀ bẹ̀rù (Allāhu).} [Al-Baqara 183]

Oun naa ni kiko ara ro kuro nibi awon nkan to n ba aawe je ni osan oshu Ramadan. Aawe si niyi, o maa n re erongba ati suuru sinu emi ni o so - ki ike ati ola Olohun maa ba a- pe: "Olohun ti O biyi ti O gbongbon n so wipe: Emi ni mo ni aawe, Emi naa si ni maa sesan re, yoo fi adun re sile, ati jije re, ati mimu re, nitorí Mi, aawe si niyii, gaga ni o je, idunnú meji si ni o n be fun alaawe: ikini nígba tí ó bá fẹsinu, ikeji ni nígba tí ó bá maa pade Olúwa re" Sohiihu ti Al-Bukhaar 7492.

4. Elekerin: Al-Hajj, Olohun se e ni oranyan fun awon Musulami gegé bí Ó se se e ni oranyan fun awon anobi ati awon ojise ti won shwaju - ki ike ati ola Olohun maa ba won - Olohun wa pa Anobi Ibrahim lase pe ki o pepe fun hajj, Olohun ti ola Re ga so pe:

﴿وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ

عَمِيقٍ﴾ [الحج: ٢٧]

{ Kí o sì pe ipè fún àwọn ènìyàn fún işe Hajj. Wọn yóò wá bá o pèlú ìrìn esè. Wọn yó sì maa gun àwọn rākúnmi wá láti àwọn ònà jíjìn..} [Al-Hajj 27]

Olohun wa pa a lase pe ki o fo Kaaba mo fun awon alalaji, Olohun ti ola Re ga so pe:

﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهَّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ

وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [الحج: ٢٦]

{ "(E rantí) nígba tí A şafi hàn àyè ilé náà fún (Ánábì) 'Ibrōhīm (A sì pa á lase) pé o ò gbodò so kiní kan di akegbé fún Mi. Àti pé kí o se ilé Mi ní mímó fún àwọn olúyípo rẹ, olùkírún, olùdàwóṭe-orúnkún àti olùforíkanlẹ..} [Al-Hajj 26]

Hajj: Oun naa ni lílò si ile Olúwa ni Mēka Alapọn-ọnlẹ fun àwọn işẹ kan ti a mọ ni ẹẹkan ni igbésí ayé fún ẹnì tí ó bá ni ikapa. Ọlọhun ti ọlẹ Rẹ ga sọ pe:

﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا يُرْهِيمُ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ ءَامِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ

مِنْ أَسْطِطَاعٍ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [آل عمران: ٩٧]

{ Allāhu ẹ abẹwò sí Ilé náà ní dandan fún àwọn èniyàn, t'ó lágbára ọ̀nà tí ó maa gbà débẹ. Ẹnikẹni tí ó bá sì şàì gbàgbọ,dájúdájú Allāhu ni Ọlórò tí kò bùkátà sí gbogbo ẹ̀dá. Aal.} [Im'raan/97]

Ni hajj ni àwọn alalaaaji musulumi ti maa n kójo ni àyè kan soşo l'ẹnì ti wọn n ẹ àfọmọ ijọsìn fun Adẹda. Gbogbo àwọn alalaaaji maa n şişẹ hajj wọn ni ọna ti o jọra ti ko si iyàtò agbegbe ati ọlaju ati işemi níbẹ.

24. Lara àwọn nkan ti o maa n jẹ ki ijọsìn o da yàtò ju nínú Isilaamu ni àwọn ọna ti a n gba ẹ e, àti àwọn àsikò rẹ, àti àwọn májẹmú rẹ, Ọlọhun ẹ e ni ọfin, O si mu u de ọdọ ojişẹ Rẹ, abara kankan ko si le e kun tabi din in ku titi di ọnì, gbogbo àwọn ijọsìn nílá nílá yii ni gbogbo àwọn Anọbi naa pepe si, ki ọlẹ Ọlọhun lẹ maa bá wọn.

Lara àwọn nkan ti o maa n jẹ ki ijọsìn o da yàtò ju nínú Isilaamu ni àwọn ọna ti a n gba ẹ e, àti àwọn àsikò rẹ, àti àwọn májẹmú rẹ, Ọlọhun ẹ e ni ọfin, O si mu u de ọdọ ojişẹ Rẹ, abara kankan ko si le e kun tabi din in ku titi di ọnì, Ọlọhun ti ọlẹ Rẹ ga sọ pe:

﴿...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ

الْإِسْلَامَ دِينًا...﴾ [المائدة: ٣]

{ Mo parí ẹ̀sìn yín fun yín lónìí. Mo sì ẹ̀ ̀àsepé ìdèra Mi fun yín. Mo sì yónú sí 'Islām ní ẹ̀sìn fun yín.} [Al'Maa'idah 3]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ [الزخرف: ٤٣]

{ Nítorí náà, di ohun tí A fi ránṣẹ́ sí ọ mú ṣinṣin. Dájúdájú iwọ wà lójú ọ̀nà tààrà ('Islām)..} [Az-Zukhruf 43]

Ọ̀lọhun Ọ̀ba ti ọ̀la Rẹ ga sọ nípa irun pé:

﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ

فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ [النساء: ١٠٣]

{ Nígba tí ẹ̀ bá parí irun, kí ẹ̀ṣe (gbólóhùn) irántí Allāhu ní ìdúró, ìjókódó àti ìdùbúlẹ̀ yín. Nígba tí ẹ̀ bá sì fọ̀kàn balẹ̀ (iyẹn nígbà tí ẹ̀ bá wọ̀nú ìlú), kí ẹ̀ kírun (ní pípé). Dájúdájú irun kíkí jẹ̀òran-anyàn tí A fi àkókò sí fún àwọ̀n onígbaḡbọ̀ òdodo..} [An-Nisa 103]

Ọ̀lọhun Ọ̀ba ti ọ̀la Rẹ ga sọ nípa àwọ̀n ibi tí a maa yọ zakat si wipe:

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَاةِ

قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْعُرْمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ

اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ [التوبة: ٥٩]

{Àwọ̀n tí ọ̀rẹ (Zakāh) wà fún ni àwọ̀n aláìní, àwọ̀n mẹ̀kúnnù, àwọ̀n ọ̀ṣiṣẹ́ Zakāh, àwọ̀n tí ọ̀kàn wọ̀n fẹ̀ gba 'Islām, àwọ̀n ẹ̀rú (fún gbígba ò̀mìnira), àwọ̀n onígbaḡbèsè, àwọ̀n t'ó wà lójú ogun (ẹ̀sìn) Allāhu àti onírìn-àjò (tí agara dá). Ọ̀ran-anyàn ni láti ò̀dò Allāhu. Allāhu sì ni Onímò, Ọ̀lọ̀gbọ̀n} (At-Taobah 60)

Ọlọhun Ọba ti ọla Rẹ ga sọ nípa aawẹ pe:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ
وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ
مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾﴾ [البقرة: ١٨٥]

{Oṣù Rọmọḍọ̀n èyí tí A sọ al-Kur’ān kalẹ̀ nínú rẹ̀ 1 (tí ó jẹ) ìmọ̀nà, àwọ̀n àlàyé pọ̀nńbélé nípa ìmọ̀nà àti ọ̀rọ̀-ìpínà 2 fún àwọ̀n ènìyàn; nítorí nàà, ẹ̀nikẹ̀ni tí ó bá wà nínú ilú rẹ̀ nínú yín nínú oṣù nàà, 3 kí ó gba ààwẹ̀ oṣù nàà. Ẹ̀nikẹ̀ni tí ó bá jẹ̀ alàìsàn tàbí tí ó bá wà lórí ìrìn-àjò, (ó máa san) ò̀nka (gbèsè ààwẹ̀ rẹ̀) ní àwọ̀n ọ̀jọ̀ m̀ìràn. Allāhu fẹ̀ ìrọ̀rùn fun yín, kò sì fẹ̀ ìnira fun yín. Ẹ̀ pé ò̀nka (ọ̀jọ̀ ààwẹ̀), kí ẹ̀ sì gbé títóbi fún Allāhu nítorí pé Ó fi ọ̀nà mọ̀ yín àti nítorí kí ẹ̀ lè dúpẹ̀ fún Un.} [Al-Baqara 185]

Ọlọhun Ọba ti ọla Rẹ ga sọ nípa hajj pé:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ
فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمَهُ اللَّهُ ۖ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ۗ وَاتَّقُوا
يَأْتُوا آلَ الْبَيْتِ ﴿١٩٧﴾﴾ [البقرة: ١٩٧]

{ Hajj ṣ́ṣe (wà) nínú àwọ̀n oṣù tí A ti mọ̀. Nítorí nàà, ẹ̀nikẹ̀ni tí ó bá ṣe é ní ọ̀ran-anyàn lórí ara rẹ̀ láti ṣe Hajj nínú àwọ̀n oṣù nàà, kò gbọ̀dọ̀ sí oorun ìfẹ̀, èṣè dídá àti àrìyànjiyàn nínú iṣẹ̀ Hajj. Ohunkóhun tí ẹ̀ bá ṣe ní rere, Allāhu mọ̀ọ̀n. Ẹ̀ mú èsè ìrìn-àjò lọ̀wọ̀. Dájúdájú èsè ìrìn-àjò t’ó lóore jùlọ̀ ni ìṣọ̀ra (níbi èsè ẹ̀lòm̀ìràn àti agbe ṣ́ṣe l’ásìkò iṣẹ̀ Hajj). Ẹ̀ bẹ̀rù Mi, ẹ̀yin onílàákàyè.} [Al-Baqara 197]

Gbogbo àwọ̀n ìjọ̀sìn nílá yii ni gbogbo àwọ̀n Anọ̀bi pátá pepe si, ki ọ̀là Ọlọ̀hun maa ba wọ̀n.

25. Ojiṣe Ẹsin Isilaamu naa ni Muhammad oṃo Abdullaah ti o wa nínú àwọn arọmọdọmọ Ismail oṃo Ibrahim (ki ọlà Ọlọhun maa ba wọn). Wọn bi i si ilú Meka ni ọdún 571 ti hijra, wọn gbe e dide ni ojiṣe nibẹ, o ṣi ṣe hijra lati ibẹ lọ sí ilú Međina. Ko ba àwọn ijọ rẹ kópa nibi alamọri oosa, ṣùgbón ó máa n ba wọn kópa nibi àwọn iṣe ti o gbọnngbọn. Ìwà rẹ dara síwájú ki o to di ojiṣe ti àwọn ijọ rẹ si maa n pe e ni olufokantan. Ọlọhun gbe e dide ni ojiṣe nigba ti o pe oṃo ogoji ọdún, O si kun un lówó pèlú àwọn nkan iyanu nlá, eyi ti o tobi ju nínú rẹ naa ni Alukurani Alapọn-ọnle, oun si ni o tobi ju ninu awọn àmì àwọn Anọbi, oun naa ṣi ni àmì ti o n ṣeku ninu awọn àmì àwọn Anọbi tí tí di òní. Nígba tí Ọlọhun pe ẹsin fun un, ti ojiṣe- ki ikẹ ati ọlẹ Ọlọhun máa bá a- naà si jẹẹ bi o ṣe tọ ati bí ó ṣe yẹ, o kú ni oṃo ọdún meṭa-lé-ni-ogota, wọn sin in sí ilú Međina, oun si ni igbeyin àwọn Anọbi ati awọn ojiṣe, Ọlọhun gbe e dide pèlú imona àti ẹsin òdodo, lati mu àwọn ènìyàn kúrò nínú òkùnkùn ibọrisa, aigbagbo, ati aimọkan, lọ sibi imọlẹ imọ Ọlọhun lọkan ati igbàgbọ, Ọlọhun si jẹri si i pe Oun ni Oun gbe e dide láti maa pepe sibẹ pèlú iyonda Rẹ.

Ojiṣe Ẹsin Isilaamu naa ni Muhammad oṃo Abdullaah ti o wa nínú àwọn arọmọdọmọ Ismail oṃo Ibrahim (ki ọlà Ọlọhun maa ba wọn). Wọn bi i si ilú Meka ni ọdún 571 ti hijra, wọn gbe e dide ni ojiṣe nibẹ, o ṣi ṣe hijra lati ibẹ lọ sí ilú Međina. Àwọn eeyan rẹ máa n pe e ni olufokantan, ko ba àwọn ijọ rẹ kópa nibi alamọri oosa, ṣùgbón ó máa n ba wọn

kópa nibi àwọn iṣé ti o gbọngbọn, o si ni iwà ti o dara gan ṣíwájú ki o to di ojiṣe, Olúwa re royin re pèlú iwà ti o dára gan, O so nípa re pe:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَّ خُلِقَ عَظِيمٍ﴾ [القلم: ٥]

{ "... Dájúdájú iwọ̀ sì wà lórí iwà àpònlé. } [Al-Qalam 4]

Ọlọhun gbe e dide ni ojiṣe nígbà tí ó pé ọmọ ogójì ọdún, O si kun un lówọ̀ pèlú àwọn àmì nílá, èyí tí ó tóbi jù nínú rẹ̀ nàà ni Kuraani **Alapọ̀n-ọ̀nle**. Ojiṣe Re- ki ike ati ọ̀lẹ̀ Ọlọhun máa bá a- sọ pé: "Ko si Anọ̀bi kan nínú àwọn Anọ̀bi Ọlọhun afi kí Ọlọhun fun un ni àmì tí àwọn èyàn a torí irú rẹ̀ gba a gbọ̀, àmọ̀ nkan ti wọn fún èmi ni imisi tí Ọlọhun mi i si mi, mo wa n ni ìrètí pé ki n jẹ̀ ẹ̀ni tí olutele rẹ̀ yóò pò ju nínú àwọn Anọ̀bi ni ojo igbende alukiyaamọ̀" Sohiihul-Bukhaariy Alukurani ni imisi Ọlọhun si ojiṣe Re- kí ike ati ọ̀lẹ̀ Ọlọhun máa bá a- Ọlọhun sọ nípa re pe:

﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هَدَىٰ لِلْمُتَّقِينَ﴾ [البقرة: ٢]

{ Èyí ni Tírà nàà, tí kò sí iyèméjì nínú rẹ̀. Ìmọ̀nà ni fún àwọn olùbèrù (Allāhu)... } [Al-Baqara 2]

Ọlọhun ti ọ̀lẹ̀ Re ga sọ nípa re pé:

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُرْعَانَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ

أَخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ [النساء: ٨٢]

{ Ṣé wọn kò ronú nípa al-Kur'ān ni? Tí ó bá jẹ̀ pé ó wá láti ọ̀dọ̀lòmîràn yàtò sí Allāhu, wọn ìbá rí ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìtakora nínú rẹ̀. } [An-Nisaa 82]

Ọlọhun pe àwọn alujannu ati awọn èniyàn nija lati mu irú re wa, Ọlọhun sọ pe:

﴿قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْفُرْعَانِ لَا يَأْتُونَ

بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ [الإسراء: ٨٨]

{ Sọ pé: “Dájúdájú tí àwọn ènìyàn àti àlùjànnú bá para pọ̀ láti mú irú al-Kur’ān yí wá, wọn kò lè mú irú rẹ̀ wá, apá kan wọn íbáà jẹ̀ olùrànlọ̀wọ̀ fún apá kan } [AL-ISROO 88]

Ọlọhun tún pe wọn nija lati mu suura mewa ninu irú rẹ̀ wa, Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَنَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ ۚ مُفْتَرِيْتٍ وَأَدْعُوا مَنِ اسْتَضَعْتُمْ

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٣﴾ [هود: ١٣]

{ Tàbí wọn n wí pé: “Ó hun ún ni.” Sọ pé: “È mú sūrah mēwàà àdáhun bí irú rẹ̀ wá, kí ẹ̀ sì ké sí ẹ̀ni tí ẹ̀ bá lè ké sí lẹ̀yìn Allāhu tí ẹ̀ bá jẹ̀ olódodo } [Hud 13]

Ọlọhun tun pe wọn nija lati mu suura eyọkan bii irú rẹ̀ wa, Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ ۚ

وَأَدْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٣﴾ [البقرة: ١٣]

{ Tí ẹ̀ bá wà nínú iyèmèjì nípa ohun tí A sọkalẹ̀ fún ẹ̀rúsin Wa, nítorí nàà, ẹ̀ mú sūrah kan wá bí irú rẹ̀, kí ẹ̀ sì pe àwọn ẹ̀lẹ̀rìí yín, yàtò sí Allāhu, tí ẹ̀ bá jẹ̀ olódodo.} [Al-Baqara 23]

Alukurani nìkan ni àmì ti o ẹ̀ku nínú àwọn àmì àwọn Anòbì tí tí di òní, nígbà tí Ọlọhun pé ẹ̀sin fun ojişẹ̀ Rẹ̀ ti ojişẹ̀ naa si jẹ̀ bi o şè tọ̀ àti bí ó şè ye, lẹ̀yìn nàà ni o ku ni ọ̀mọ̀ ọ̀dún mēta-lé-ni-ọ̀gọ̀ta, wọn sì sin in si ilú Mēdina, ki ikẹ̀ ati ọ̀la Ọlọhun máa bá a.

Anòbì Muhammad- kí ikẹ̀ ati ọ̀la Ọlọhun máa bá a- ni igbeyin àwọn anòbì ati awọn ojişẹ̀, Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلٰكِن رَّسُوْلَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّٰتِ ۗ وَكَانَ

اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمًا ﴿٥٠﴾ [الأحزاب: ٥٠]

{ (Ànábì) Muhammad kì í ẹ̀ se bàbá ẹnì kan kan nínú àwọn òkùnrin yín, ẹ̀gbón (ó jẹ) Òjísẹ̀ Allāhu àti òpin àwọn Ànábì. Allāhu sì n jẹ Onímò nípa gbogbo ǹnkan.} [Suratul Ahzab: 40]

Lati ọ̀dọ Abu Huraira- ki Ọ̀lọhun yónú si i- wípé ojişẹỌ̀lọhun- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọhun máa bá a- sọ pé: "Dájúdájú àpèjúwe mi ati àpèjúwe àwọn Anọbi ti wọn şíwájú mi, o da gege bi àpèjúwe arákùnrin kan ti o kọ ilé kan dáadáa, ti o wa ku síbi ààyè bíríkì kan ni origun kan lára ilé náà, ti àwọn èyàn wa bere si nii rokirika ilé náà ti wọn si n se eemo latara re, ti wọn wa n sọ pé se wọn ko nii gbé bíríkì yii síbè ni? O sọ pe: Èmi ni bíríkì náà, èmi ni òpin àwọn Anọbi" Sohiihul-Bukhaariy Nínú Bíbélì, Anọbi Isa- ki ọ̀là Ọ̀lọhun maa ba a- sọ l'eni ti n fun ni ni iro idùnnú nípa Anọbi Muhammad (ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọhun máa bá a) Òkúta naa ti àwọn imole kọ silẹ ni o wa di orí igun ilé náà, se eyin ko ka nínú àwọn tira naa pe: Anọbi Isa sọ fun wọn pe láti ọ̀dọ Olúwa ni eyí tí wá, eemo si ni ó jẹ ni ojú wa. Ninu iwé Taoreeta to n be ni oni, o wa nínú e pe Ọ̀lọhun sọ fún Anọbi Musa pe: Maa gbé Anọbi kan bíi iwọ̀ dide ni aarin àwọn omọ iyá wọn, Maa fi ọ̀rọ Mi si i lenu, yóó máa ba wọn sọ̀rọ̀ pèlú gbogbo nkan ti Mo ba pa a láşẹ ki o sọ Ọ̀lọhun gbe Anọbi Muhammad- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọhun máa bá a- dide pèlú imona ati esin ọ̀dodo, Ọ̀lọhun si jeri si i pe orí ọ̀dodo ni o wa, ati pe Oun gbe e dide ni olupepe si ọ̀dodo pèlú iyonda Re, Ọ̀lọhun ti ọ̀la Re ga sọ pe:

﴿لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ وَيَعْلَمُ ۗ وَالْمَلَكُ يُشْهَدُونَ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾ [النساء: ١٦٦]

{ Şugbõn Allāhu n jẹrì sí ohun tí Ó sòkalẹ̀ fún ọ. Ó sọ ọ kalẹ̀ pẹ̀lú ìmò Rẹ̀. Àwọn mọ̀lāika náà n jẹrì (sí i). Allāhu sì tó ní Èlẹ̀rìí.} [An-Nisaa 166]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

شَهِيدًا﴾ [الفتح: ٢٨]

{ (Allāhu) Òun ni Èni tí Ó fi ìmòná àti èsìn òdodo ('Islām) rán Òjísẹ̀ Rẹ̀ nítorí kí Ó lè fi borí èsìn (mìràn), gbogbo rẹ̀ pátápátá. Allāhu sì tó ní Èlẹ̀rìí ".} [Al-Fat'h 28 Ọlọhun]

Ọlọhun gbe e dide pẹ̀lú imọna láti mu àwọn èniyàn kúrò nínú àwọn òkùnkùn ibọrisa àti aigbagbo ati aimọkan bọ sínú imọle imọ-Ọlọhun-ọkan ati ìgbàgbọ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى

النُّورِ بِإِذْنِهِ ۗ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ [المائدة: ١٦]

{ Allāhu n fi (al-Kur'ān) şe ìmòná fún ẹnikẹni tí ó bá tẹ̀lé (àwọn ǹnkan) tí Allāhu yọnú sí, àwọn ọ̀nà àlàáfìà. (Allāhu) yó sì mú wọ̀n jáde láti inú àwọn òkùnkùn wá sínú imọlẹ̀ pẹ̀lú iyònda Rẹ̀. Ó sì máa tọ̀ wọ̀n sí ọ̀nà tààrà ('Islām)..} [Al-Maa'ida 16]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿الرَّ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ

رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ [إبراهيم: ١]

{ 'Alif lām rō. (Èyí ni) Tírà kan tí A sòkalẹ̀ fún ọ nítorí kí o lè mú àwọn èniyàn kúrò láti inú àwọn òkùnkùn wá sínú imọlẹ̀ pẹ̀lú iyònda Olúwa wọ̀n. (Wọ̀n yó sì bọ) sí ọ̀nà Alágbára, Ọlọpẹ̀ (tí ọpẹ̀ tọ̀ sí),} [Ibrahim 1]

26. Sheria Isilaamu ti Anḳbi Muhammad- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- mu wa naa ni òpin àwọn iṣe-riran ti Ọlọhun ati awọn òfin Re, oun si ni òfin ti o pe ti dídára ẹsin ọmọniyan ati ayé re n be nibe, o si n so: Ẹsin àwọn èyàn, ati eje won, ati dúkiá won, ati làákàyè won, àti àwọn ọmọ won, o si ti pa gbogbo òfin ti o ṣíwájú re re, gégé bí àwọn òfin tí ó ṣíwájú naa se pa ara won re.

Sheria Isilaamu ti Anḳbi Muhammad- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- mu wa naa ni òpin àwọn iṣe-riran ti Ọlọhun ati awọn òfin Re, Ọlọhun si fi iṣe-riran yii pe ẹsin, ti idera si pari lóri àwọn èniyàn pèlú gbígbé Anḳbi Muhammad- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- dide ni Ojiṣe, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ

الْإِسْلَامَ دِينًا...﴾ [المائدة: ٣]

{ Mo parí ẹsin yín fun yín lónìí. Mo sì se àṣepé idera Mi fun yín. Mo sì yónú sí 'Islām ní ẹsin fun yín.} [Al'Maa'idah 3]

Òfin Isilaamu ni òfin pípé ti dídára ẹsin ọmọniyan ati ayé won n be nínú e; torí pé ó kó gbogbo nkan to n be nínú àwọn òfin tí ó ṣíwájú sínú ti o si pé won, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ

الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ [الإسراء: ٩]

{ Dájúdájú al-Kur'ān yìí, ó n finì mọ̀nà sí ọ̀nà tààrà, ó sì n fún àwọn onígbàgbò òdodo t'ó n se àwọn iṣe rere ní iró idùnnú pé dájúdájú ẹsan t'ó tóbi wà fún won.} [AL-ISROO 9]

Òfin Isilaamu wa gbe ẹrù wúwo ti won di ru àwọn ijo tí won saaju kùrò fún àwọn èniyàn, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾﴾ [الأعراف: ١٥٧]

{... Àwọn t'ó n tẹlẹ̀ Ọ̀jìsẹ̀ nàà, Ànábì aláìmòḍonkòḍonkà, ẹ̀ni tí wọ̀n yóò bá àkọ̀sílẹ̀ nípa rẹ̀ lọ̀dò wọ̀n nínú at-Taoràh àti al-'Injìl, tí ó n pa wọ̀n láṣẹ̀ ohun rere, tí ó n kọ ohun burúkú fún wọ̀n, tí ó n ṣe àwọ̀n ǹnkan dáadáa lẹ̀tọ̀ fún wọ̀n, tí ó sì n ṣe àwọ̀n ǹnkan àìdàa lèèwọ̀ fún wọ̀n, tí ó tún máa gbé ẹ̀rù (àdéhùn t'ó wúwo) àti àjàgà t'ó n bẹ̀ lọ̀rùn wọ̀n kúrò fún wọ̀n; àwọ̀n t'ó gbàgbọ̀ nínú rẹ̀, tí wọ̀n bu iyì fún un, tí wọ̀n ràn án lọ̀wọ̀, tí wọ̀n sì tẹlẹ̀ ìmọ̀lẹ̀ nàà (ìyẹn, al-Kur'ān) tí A sọkalẹ̀ fún un, àwọ̀n wọ̀nyẹn ni olùjèrè.} [Al-A'rọf 157]

Ọ̀fin Isilaamu ni o pa gbogbo ọ̀fin tí ó síwájú rẹ̀, Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾﴾ [المائدة: ٤٨]

{A sọ Tírà (al-Kur'ān) kalẹ̀ fún ọ̀ pèlú òdodo. Ó n jẹ́rìí sí èyí t'ó jẹ̀ òdodo nínú èyí t'ó síwájú rẹ̀ nínú Tírà. Ó n wá ààbò fún àwọ̀n ọ̀fin inú rẹ̀. Nítòrí nàà, fi ohun tí Allāhu sọkalẹ̀ dájọ láààrin wọ̀n. Má ṣe tẹlẹ̀ ìfẹ̀-ínú wọ̀n t'ó yapa sí ohun tí ó dé bá

ọ nínú òdodo. Olúkùlùkù nínú yín ni A ti ẹ òfin àti ìlànà fún. Àti pé tí ó bá jẹ pé Allāhu bá fẹ, ìbá ẹ yín ní ìjọ kan ẹso (sínú 'Islām), ẹgbọn nítorí kí Ó lè dan yín wò nínú ohun tí Ó fun yín ni. Nítorí náà, ẹ gbawájú níbi ẹ ẹ rere. Ọdò Allāhu ni ibùpadàsí gbogbo yín pátápátá. Ó sì máa fun yín ní ìró nípa ohun tí ẹ ní yapa ẹnu sí.} [Suratul Maidat: 48]

Alukurani ti o ko òfin sínú wa láti jẹrii si ẹyí tí ó jẹ òdodo ninu awọn tira Ọlọhun ti o síwájú, ati lati dajọ le wọn lori, ati lati pa wọn re..

27. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga ko nii tẹwọ gba ẹsin kankan yàtò sí Isilaamu ti Anọbi Muhammad- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- mu wa, ẹni tí ó bá gba ẹsin míràn yàtò sí Isilaamu, wọn ko lee gba a lówọ rẹ lailai

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga ko nii tẹwọ gba ẹsin kankan yàtò sí Isilaamu ti Anọbi Muhammad- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- mu wa lẹyìn tí Ọlọhun ti gbe e dide ni Ojiş, ẹni tí ó bá wa ẹsin míràn yàtò sí Isilaamu, wọn kò nii gba a lówọ rẹ lailai Ọlọhun Oba ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ﴾ [آل عمران: ٨٥]

{ Ẹnikẹni tí ó bá wá ẹsìn kan ẹ yàtò sí 'Islām, A ò ní gbà á lówọ rẹ. Ní Ọjọ Ìkẹyìn, ó sì máa wà nínú àwọn ẹni òfò.} [Aal-Imraan 85]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿إِنَّ الدِّيْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِيْنَ أُوتُوا الْكِتٰبَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيٰتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ﴾ [آل عمران: ١٩]

{Dájúdájú ẹsìn t'ó wà lódò Allāhu ni 'Islām. Àwọn tí A fún ní Tíra (àwọn yehudi àti kristiẹni) kò yapa ẹnu (sí ẹsìn náà) àfi

lẹyìn tí ìmò dé bá wọ̀n. (Wọ̀n ẹ̀ béè) nípasẹ̀òtẹ̀ ààrin wọ̀n (sì àwọ̀n Ànábì). Ẹ̀ni t'ó bá ẹ̀sàì gbàgbọ̀ nínú àwọ̀n àyah Allāhu, dájúdájú Allāhu ni Olùyára níbi یشه-ishē.} [Aal-Imraan 19]

Isilaamu yii ni ẹ̀sin Anọ̀bi Ibrahim tii ẹ̀ ààyò Ọ̀lọ̀hun, ki ọ̀lẹ̀ Ọ̀lọ̀hun maa ba a, Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿وَمَنْ يَّرْغَبْ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا
وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ [البقرة: ١٣٠]

{ Ta sì ni ó máa kọ̀ẹ̀sìn (Ànábì) 'Ibrōhīm sílẹ̀ àfi ẹ̀ni tí ó bá goẹ̀mí ara rẹ̀. A kúkú ti ẹ̀ à lẹ̀sà n'ílẹ̀ ayé. Dájúdájú ó tún wà nínú àwọ̀n ẹ̀ni rere ní ọ̀run.} [Suratul Bakarar: 130]

Allāhu ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga julọ̀ tun sọ pe:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ [النساء: ١٢٥]

{ Ta l'ó dára ní ẹ̀sin ju ẹ̀ni tí ó jura rẹ̀ sílẹ̀ fún Allāhu, olùṣere- rere sì tún ni, ó tún tẹ̀lé ẹ̀sin (Ànábì) 'Ibrōhīm, olùdúró- déédé- nínú-'Islām? Allāhu sì mú (Ànábì) 'Ibrōhīm ní àyànfẹ̀.} [Suratu Nisai: 125]

Ọ̀lọ̀hun wa pa Anọ̀bi Muhammad- ki ike ati ọ̀lẹ̀ Ọ̀lọ̀hun máa bá a- láṣẹ̀ ki o sọ pe:

﴿قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ [الأَنْعَامُ: ١٦٦]

{ Sọ pé: “Dájúdájú Olúwa mi ti fi ọ̀nà tààrà ('Islām) mò mí, ẹ̀sin t'ó fẹ̀sẹ̀ rinlẹ̀, ẹ̀sin (Ànábì) 'Ibrōhīm, olùdúró- déédé- nínú-ẹ̀sin, kò sì sí nínú àwọ̀n ọ̀ṣẹ̀bọ̀ } [Al-An'aam 161]

28. Alukurani Alap̄on-̄onle ni tira ti Ọl̄ohun fi r̄ánṣ̄é si An̄obi Muhammad- ki ik̄e ati ọla Ọl̄ohun máa bá a- oun si ni ọr̄ọ Olúwa gbogbo àgbáyé, Ọl̄ohun pe àw̄on èȳyàn ati alujannu nija lati mu irú r̄e wa, tabi suura kan nínú irú r̄e, ipenija naa ṣ̄i n b̄e titi di òní. Alukurani si n fesi fun àw̄on ìbèèrè p̄àtàkì ti o p̄o ti o n ko idamudaabo ba eḡb̄eḡb̄erún ninu aw̄on èȳyàn. Alukurani yii nkan ti a ṣ̄o ni titi di òní p̄èlú èdè Lárúbáwá ti o fi s̄okalẹ, ti arafi kankan ko si dinku n̄ibè, w̄on t̄e j̄áde, w̄on si f̄on ọn ka, tira nla ni tii ko agara ba ẹni tí ó bá f̄e mu irú r̄e wa, n̄nkan ti o lét̄òṣ̄i kíkà ni tabi kika ongbif̄o àw̄on ìtumò r̄e. Ḡéḡé b̄e naa ni ìlànà An̄obi Muhammad- ki ik̄e ati ọla Ọl̄ohun máa bá a- ati ẹk̄o r̄e ati ìtàn ìgbésí ayé r̄e, gbogbo ẹ ni w̄on ṣ̄o tí w̄on si gbe de ọd̄o wa ni ibamu si sis̄ent̄e lati ọd̄o àw̄on ti w̄on maa n gba eḡbawa ti w̄on ṣ̄ee fi ọkan tan. W̄on t̄e oun naa j̄áde p̄èlú èdè Lárúbáwá tii ṣ̄e èdè An̄obi Muhammad (ki ik̄e ati ọla Ọl̄ohun máa bá a), w̄on si t̄úmò r̄e si ọp̄òl̄ọp̄ò nínú àw̄on èdè. Alukurani ati Sunna ni ipilẹ kan ṣ̄oṣo fun àw̄on idaj̄o Isilaamu ati aw̄on òfin r̄e. W̄on kii mu Isilaamu latara ìwà àw̄on ti w̄on n pe apem̄ora r̄e, bi ko ṣ̄e wipe w̄on maa n mu u latara imisi ti Ọl̄ohun tii ṣ̄e Alukurani ati Sunna.

Alukurani Alap̄on-̄onle ni tira ti Ọl̄ohun fi r̄ánṣ̄é si An̄obi Muhammad- ki ik̄e ati ọla Ọl̄ohun máa bá a- ti o j̄e ọm̄o Lárúbáwá p̄èlú èdè Lárúbáwá, oun naa si ni ọr̄ọ Olúwa gbogbo àgbáyé,

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ

الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾﴾ [الشعراء: ١٩٢-١٩٥]

{ : Dájúdájú al-Kur'ān, wọn sọọ kalẹ ni láti ọdọ Olúwa gbogbo ẹdá. Mọlāika Jibrīl, olùfokàntán l'ó sọọ kalẹ sínú ọkàn reńítorí kí o lè wà nínú àwọn olùkílọ pẹlú ẹdè Lárúbáwá pọńńbélé } [As-Shuaraa' 192-195]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَإِنَّكَ لَشَلَقَى الْقُرْءَانَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾﴾ [النمل: ٦]

{... Dájúdájú ọ́ n gba al-Kur'ān láti ọdọỌlọgbọń, Onímọ.} [An-Nam'l 6]

Alukurani yii wọn sọọ kale láti ọdọ Ọlọhun, o si n jẹrii si ọdodo àwọn tira Ọlọhun ti o síwájú rẹ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْءَانُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾﴾ [يونس: ٣٧]

{ Al-Kur'ān yí kí í ẹ̀ ẹ̀ ǹnkan tí ó ẹ̀ é dáhun (láti ọdọẹlòmîràn) léyìn Allāhu, ẹ̀gbọń ó n jẹrìí sí èyí t'ó jẹ ọdodo nínú èyí t'ó síwájú rẹ, ó n ẹ̀ àlàyé (àwọn) Tírà náà. Kò sí iyèméjì nínú rẹ. (Ó wá) láti ọdọ Olúwa gbogbo ẹdá.} [Yunus 37]

Alukurani tun maa n ẹ̀làyé ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀rọ̀ ti àwọn yẹhudi àti nasara yapa le lórí nínú ẹ̀sin wọn, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْءَانَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ

يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾﴾ [النمل: ٧٦]

{ Dájúdájú al-Kur'ān yí yòó máa ẹ̀làyé ọ̀rọ̀ fún àwọn omọ 'Isrō'íl nípa ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ohun tí wọn n yapa ẹ̀nu sí.} [An-Nam'l 76]

Alukurani ko àwọn ẹ̀rì sínú, ni ẹ̀yí tí yòò jẹ ki àwíjàrẹ̀ wa lóri àwọn ẹ̀nìyàn pátápátá nibi mímọ̀ àwọn òdodo nípa Ọlọhun ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga, àti ẹ̀sìn Rẹ̀ ati ẹ̀san Rẹ̀, Ọlọhun ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ

يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ [الزمر: ٢٧]

{ A sì ti ẹ̀şẹ̀ gbogbo àkàwé fún àwọn ẹ̀nìyàn nínú al-Kur'ān yìi nítorí kí wọn lè lo ìrántí.} [Az-Zumar 27]

Allāhu tun sọ pe:

﴿... وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ

لِّلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ [النحل: ٨٩]

{ A sọ Tírà kalẹ̀ fún ọ; (ó jẹ) àlàyé fún gbogbo ǹnkan, imòná, ikẹ̀ àti ìró ìdùnnú fún àwọn mùsùlùmí.} [An-Nah'1 89]

Alukurani Alapọ̀n-ọ̀nlẹ̀ maa n fèsì fún àwọn ibèèrè pàtàkì ti o pọ̀ ti o maa n ko idamudaabo ba ẹ̀gbẹ̀ẹ̀gbẹ̀rún nínú àwọn ẹ̀nìyàn. Alukurani Alapọ̀n-ọ̀nlẹ̀ maa n şàlàyé bi Ọlọhun ẹ̀şẹ̀ da sanmọ̀ àti ilẹ̀, Ọlọhun ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا مِنَ

الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾ [الأنبياء: ٣٠]

{ Şẹ̀ àwọn t'ó şàì gbàgbọ̀ kò rí i pé dájúdájú àwọn sánmọ̀ lẹ̀ pọ̀ àti ilẹ̀ náà lẹ̀ pọ̀ tẹ̀lẹ̀ ni, A sì yà wọn sí ọ̀tọ̀tọ̀, A sì ẹ̀şẹ̀ gbogbo ǹnkan ní abẹ̀mí láti inú omi? Nítorí náà, ẹ̀şẹ̀ wọn kò ní gbàgbọ̀ ni?" } [Al-Anbiyaa 30]

Báwo wá ni Ọlọhun ẹ da ọmọniyan, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّئَبِينَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُّتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَىٰ الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾﴾ [الحج: ٥]

{Èyin èniyàn, tí ẹ bá wà nínú iyèméjì nípa àjìnde, dájúdájú Àwa ẹ̀dà yín láti inú erùpẹ, léyìn nàà láti inú àtò, léyìn nàà láti inú èjẹ dídì, léyìn nàà láti inú bááṣí ẹran tí ó pé ní ẹ̀dà àti èyí tí kò pé ní ẹ̀dà nítorí kí A lè ẹ̀làyé (agbára Wa) fun yín. A sì n mú ohun tí A bá ẹ̀ dúró sínú àpò ìbímọ̀títí di gbèdèke àkókò kan. Léyìn nàà, A óò mu yín jáde ní òpónlò. Léyìn nàà, (ẹ óò máa ẹ̀mí lọ) nítorí kí ẹ̀ lè sánngun dọpin agbára yín. Èni tí ó máa kú (ní kékeré) wà nínú yín. Ó sì wà nínú yín ẹni tí A óò dá (ìṣẹ̀mí) rẹ̀ sí di àsìkò ogbó kùjọkùjọ nítorí kí ó má lè mọ̀ ǹnkan kan mọ̀ léyìn tí ó ti mọ̀n. Àti pé o máa rí ilẹ̀ ní gbígbẹ̀. Nígbà tí A bá sì sọ̀ ọ̀dò kalẹ̀ lé e lórí, ó máa yíra padà. Ó máa gbèrú. Ó sì máa mú gbogbo oríṣíríṣi irúgbìn t'ó dára jáde.} [Al-Hajj 5]

Ibo ni ọmọniyan maa ẹ̀ri padà sí, kini ẹ̀san olùṣe-rere àti alaburu léyìn isẹ̀mi yii, a ti dárúko àwọn ẹ̀ri lórí ọ̀rọ̀ yii ẹ̀wájú nínú ipinrọ̀ ti nọmbà rẹ̀ jẹ̀ (20), n̄jẹ̀ ayé yíi kan wà lásán nípasẹ̀ anfaani ni abi bíbẹ̀ rẹ̀ ni idí pàtàkì kan? Ọlọhun Ọba ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾﴾ [الأعراف: ١٨٥]

{ Ẹ́ ẹ̀ wọ̀n kò wo ìjọba àwọn sánmọ̀ àti ilẹ̀ pẹ̀lú gbogbo ǹnkan tí Alláhu dá? Àmọ̀ sá ó lè jẹ̀ pé Àkókò ikú wọ̀n ti súnmọ̀. Nígbà nàà, ọ̀rọ̀wo ni wọ̀n yòò gbàgbọ̀ léyìn rẹ̀? } [Al-A'roof: 185]

Allāhu tun sọ pe:

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ [المؤمنون: ١١٥]

{ Şé ẹ lérò pé A kàn şèdá yín fún ìranù ni, àti pé dájúdájú wọn ò níí da yín padà sòdò Wa? } [Suuratul Muh'minuun: 115]

Alukurani je nkan ti a sọ titi di òní pèlú èdè ti o fi sọkalẹ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ [الحجر: ١٠٦]

{ Dajudaju Awa (Ọlọhun Allāhu) ni a sọ Iranti (Alukurani) kalẹ, dajudaju awa naa ni Oludaabo bo o! } [Al-Hijr 9]

Arafi kan ko dínkù ninu ẹ, o si soro ki itakora wa nínú ẹ, tàbí adinku tabi jijirọ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ

﴿أَخْتِلَفًا كَثِيرًا﴾ [النساء: ٨٢]

{ "Şé wọn kò ronú nípa al-Kur'ān ni? Tí ó bá jẹ pé ó wá láti òdòḗlòmîràn yàtò sí Allāhu, wọn ìbá rí òpòlópò ìtakora nínú rẹ. } [An-Nisaa 82]

Nkan ti wọn tẹ jáde ti wọn si pin káàkiri ni. Tira nílá ni tii ko agara ba ẹni tí ó bá fẹ mú irú rẹ wá, o lẹto si láti maa ka a tàbí láti máa tẹti si i tabi lati máa ka ìtumò rẹ ti wọn tu si èdè míràn. Gégé bẹẹ naa ni a şe şo sunna Anọbi Muhammad- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- ati ẹkọ rẹ ati ìtàn ìgbésí ayé rẹ, ti wọn si gbe e de ọdọ wa ni ìbámu si sisẹnṭele àwọn ti wọn maa n gba ìtàn wa ti a le fi ọkàn tan. Wọn tẹ oun naa jáde pèlú èdè Lárúbáwá ti Anọbi Muhammad- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ, wọn si túmò rẹ si èdè tí ó pọ. Alukurani ati Sunna, méjèèjì naa ni ipilẹkan şoşo fun àwọn ìdájọ ati ofin Isilaamu, a kii mu Isilaamu latara iwà àwọn Musulumi, ibi ti a ti maa n

mu u naa ni imisi ti ọḍọ Ọlọhun ti ko le si àṣiṣe níbẹ̀, oun naa ni Kuraani ati Sunna Anọbi Muhammad (kí ikẹ̀ ati ọ̀lẹ̀ Ọlọhun máa bá a). Ọlọhun sọ nípa Kuraani pe:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۗ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾﴾ [فصلت: ﴿٤١﴾-﴿٤٢﴾]

{"Dájúdájú àwọn t'ó Ẹ̀ àì gbàgbọ̀ nínú Tírà Írántí náà (iyẹn, al-Kur'ān) nígbà tí ó dé bá wọn (ẹnì ìparun ni wọn.) Dájúdájú òhun mà ni Tírà t'ó lágbara. Ìbàjẹ̀ kò ní kàn án láti iwájú rẹ̀ àti láti èyìn rẹ̀. Ìmísí tí wọn sọkalẹ̀ ni láti ọ̀ḍọ̀Ọlọ̀gbọ̀n} [Èlẹ̀yìn Fussilat: 41 42]

Ọlọhun ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga sọ nípa Sunna pe Imisi lati ọḍọ Ọlọhun ni:

﴿...وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧٠﴾﴾ [الحشر: ﴿٧٠﴾]

{... Ohunkóhun tí Ọ̀jísẹ̀ bá fun yín, ẹ̀ gbà á. Ohunkóhun tí ó bá sì kọ̀ fun yín, ẹ̀ jáwọ̀ nínú rẹ̀. Kí ẹ̀ sì bẹ̀rù Allāhu. Dájúdájú Allāhu le níbi iyà.} [Al-Hash'r: 7]

29. Isilaamu n pàṣẹ̀ ṣiṣẹ̀ dáadáa sí àwọn òbí méjèèjì kòdà ki wọn ma jẹ̀ Musulumi, o si tun pàṣẹ̀ ṣiṣẹ̀ dáadáa si awọn ọmọ náà pèlú.

Isilaamu n pàṣẹ̀ ṣiṣẹ̀ dáadáa sí àwọn òbí méjèèjì, Ọlọhun ti ọ̀lẹ̀ Rẹ̀ ga sọ pe: Olúwa rẹ̀ pàṣẹ̀ pé:

﴿* وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍ ۚ وَلَا تَنْهَرَهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾﴾ [الإسراء: ﴿٢٣﴾]

{È má ṣẹ̀ jọ̀sìn fún ẹnì kan àyàfi Ọ̀un. Kí ẹ̀ sì ṣẹ̀ dáadáa sí àwọn òbí (yín) méjèèjì. Tí ọ̀kan nínú àwọn méjèèjì tàbí ikíní

kejì wọn bá dàgbà sí ọ lódò, má ẹ ẹ̀sì sí wọn, má ẹ jágbe mó wọn. Maa bá àwọn méjèjèì sọ̀rò àpónlẹ̀.} [Al-Isroo: 23]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَلَّهُ فِي عَمِيمٍ إِنِ اشْكُرْ

لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ﴾ [لقمان: ١٤]

{Àti pé A pa á ní àṣẹ fún èniyàn nípa àwọn òbí rẹ méjèjèì - iyá rẹ gbé e ká (nínú oyún) pẹ̀lú àìlera lórí àìlera, ó sì gba ọmú lẹnu rẹ láààrin ọdún méjì - (A sọ) pé: "Dúpẹ́ fún Èmi àti àwọn òbí rẹ méjèjèì." Ọ̀dò Mi sì ni àbòdẹ̀dá.} [Luqman: 14]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ

وَوَفَّضَلُهُ وَثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي

ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِيَّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ [الأحقاف: ١٥]

{" A pa á ní àṣẹ fún èniyàn pé kí ó maa ẹ dáadáa sí àwọn òbí rẹ méjèjèì. Iyá rẹ ní oyún rẹ pẹ̀lú wàhálà. Ó sì bí i pẹ̀lú wàhálà. Oyún rẹ àti gbígba ọmú lẹnu rẹ jẹ̀ogbọ̀n oṣù. (Ó sì n tọ̀) tí tí ó fi dàgbà, tí ó fi di ọmọ ogóji ọdún, ó sì sọ pé: Olúwa mi, fi mò mí kí ñg maa dúpẹ́ ìdẹ̀ra Re, èyí tí Ó fi ẹ ìdẹ̀ra fún mi àti fún àwọn òbí mi méjèjèì, kí ñg sì maa ẹ iṣẹ́ rere, èyí tí O yónú sí. Kí O sì ẹ rere fún mi lórí àwọn àrọ̀mọ̀dọ̀mọ̀ mi. Dájúdájú èmi ti ronú pìwàdà sí ọ̀dò Re. Dájúdájú èmi sì wà nínú àwọn mùsùlùmí."} [Al-Ah'qoof: 15]

Lati ọ̀dọ̀ Abu Huraira- ki Ọ̀lọ̀hun yónú si i- o sọ pe: Arákùnrin kan wa ba Ojiṣẹ Ọ̀lọ̀hun- kí ike ati ọla Ọ̀lọ̀hun maa bá a- o ba sọ pe: Ire Ọjiṣẹ Ọ̀lọ̀hun, tani o lẹ̀tọ̀ si ki n maa fi dáadáa ba a lo pọ̀ jù nínú àwọn èyàn? O sọ pe: "Iya re", o sọ

pe: Leyin naa tani? O so pe: "Leyin naa iya re", o so pe: Léyìn náà tani? O so pe: "Léyìn náà iya re", o so pe: Léyìn náà tani? O so pe: "Léyìn náà bàbá re". Sohiihu ti Muslim

Àşęşişe dáadáa si awon obí yii wa fun gbogbo obí, bóyá won je Musulumi ni abi won kii se Musulumi. Lati odo Asmaa omobinrin Abubakr, o so pe: "Iya mi ti o jeosebo wa ba mi pelu omokunrin re ni asiko ti awon Kureesi gbe adahun pelu Anabi Muhammad- ki ike ati olo Olohun máa bá a- mo wa bi OjiseOlohun- ki ike ati olo Olohun máa bá a- léere pe:" Iya mi wa ba mi, o si n fe ki n se dáadáa si oun, se ki n se e si i? O so pe:" Beeni, se dáadáa si i". Sohiihul-Bukhaariy

Ti awon obí re ba wa gbiyanju lati je ki o fi Isilaamu sila bo sinu Keferi, Isilaamu n pa a lase pe ko gbodo tele won nibi iyen, amo ki o si maa se dáadáa si won. Olohun ti olo Re ga so pe:

﴿وَإِنْ جَهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۗ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾﴾ [لقمان: ١٥]

{ Ti awon mejèjè) bá si ja o lógun pé kí o fi ohun tí iwọ̀ kò ní imọ̀ nípa rẹ̀şẹ̀bo sí Mi, má se tẹ̀lẹ̀ awon mejèjè).1 Fi dáadáa bá awon mejèjè) lò pọ̀ ní ilé ayé. Kí o sì tẹ̀lẹ̀ ojú ọ̀nà ẹ̀ni tí ó bá şerí padà sí ọ̀dọ̀ Mi (ní ti ìronúpiwàdà). Léyìn náà, ọ̀dọ̀ Mi ni ibùpadàsí yín. Nítorí náà, Mo máa fun yín ní ìrọ̀ ohun tí ẹ̀ n se níşé.} [Luqman: 15]

Isilaamu ko ko fun Musulumi lati máa se daadaa si molebi re ti won jeosebo tabi awon ti won kii se molebi re lopin igba ti won ko ba ti gbogun ti i. Olohun ti olo Re ga so pe:

﴿لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الدِّينِ لَمْ يُقْتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾﴾ [المتحنة: ٨]

{ Allāhu kò kò fun yín nípa àwọn tí kò gbé ogun tí yín nípa ẹ̀sìn, tí wọn kò sì lè yín jáde kúrò nínú ilú yín, pé kí ẹ̀şe dáadáa sí wọn, kí ẹ̀ sì ẹ̀şe déédé sí wọn. Dájúdájú Allāhu fẹ̀ràn àwọn olùşe-déédé..} [Al-Mum'tahanah: 8]

Isilaamu n pàşẹşise dáadáa si awọn ọmọ, àşẹ ti o tóbi ju ti Islām n pa bàbá náà ni ki o fi iwọ ti Ọlọhun ni lori awọn ọmọ rẹ mọ won, gege bi Ojise- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- şe sọ fun ọmọọmọ-iyá baba rẹ tii şe Abdullaah ọmọ Abbaas- ki Ọlọhun yonu si i- pe: "Ire ọmọdekunrin yi, tabi ire ọmọdekunrin kékeré yi, şe ki n kọe ni àwọn gbólóhùn kan ti Ọlọhun a je ki o şe ànfààni fun ẹ? Ni mo ba sọ pe: Beeni, o sọ pe: "SọỌlọhun, Ọlọhun yoo sọ iwọ naa, sọỌlọhun, waa ri I ni iwájú rẹ, je ki Ọlọhun mọọ ni igbà ti ara ba deọ, Oun náà yóò mọọ nígbà ilekoko, ti o ba fe béèrè nkan, Ọlọhun ni ki o bi, ti o ba fe wa iranlọwọ, Ọlọhun ni ki o wa iranlọwọ Rẹ". Ahmad ni o gba a wa 4/287

Ọlọhun pa àwọn òbí méjèèjì láşẹ pé ki wọn kọ àwọn ọmọ wọn ni nkan ti yóò şe wọn ni anfaani ninu alamọri ẹ̀sìn wọn ati ayé wọn. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọpe:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَتُودُّهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ [التحریم: ٦]

{ Ẹ̀yin tí ẹ̀ gbàgbọ ní òdodo, ẹ̀şọẹmí ara yín àti àwọn ará ilé yín níbi Iná. Ènìyàn àti òkúta ni ǹnkan ikoná rẹ. Àwọn mọlāika t'ó rorò, tí wọn le ni ẹ̀şọ rẹ. Wọn kò ní yapa àşẹ Allāhu níbi ohun tí Ó bá pa láşẹ fún wọn. Wọn sì n şe ohun tí wọn bá pa láşẹ fún wọn..} [Suuratut-Tah'riim: 6]

Lati ọdọ Aliy- ki Ọlọhun yónú si i- nibi gbólóhùn Ọlọhun ti ọla Rẹ ga ti O sọ pe: {ẹ şọ ẹmí ara yín àti àwọn ará ilé yín níbi Iná} O n sọ pe: "E kọ wọn ni ẹkọ, ẹ fi imọ mọ wọn" Anọbi- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- pa bàbá láşẹ láti kọmọ rẹ ni irun;

ki o le gba rírè lórí ẹ. Anọbi- kí ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- so pé: (Ẹ maa pa àwọn ọmọ yin láṣẹ láti maa kírun ti wọn ba ti pé ọmọdún méje) Abu Daud ni o gba a wa. O tun so – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – pe: "Gbogbo yin ni alamojuto, gbogbo yin si ni a maa bi leere nípa nkan ti a ni ki ẹ mojuto. Alamojuto ni adarí, a si maa bi i léèrè nipa àwọn ti o mojuto, alamojuto ni ọkùnrin jẹ fun awọn ará-ilé rẹ, a si maa bi i léèrè nípa àwọn ti o n mojuto, alamojuto ni obìnrin jẹ ni ilé ọkọ rẹ, a si maa bi i léèrè nípa nkan ti o mojuto, alamojuto ni ọmọ- ọdọ jẹ fun dúkiá olówó rẹ, a si maa bi i léèrè nípa nkan ti o mojuto, gbogbo yin pátá ni alamojuto, a si maa bi yin léèrè nípa nkan ti e mojuto" Sohiihu Ibnu Hibbaan 4490

Isilaamu pa bàbá láṣẹ láti maa nájó lórí àwọn ọmọ rẹ ati awọn ará-ilé rẹ, a si ti sọ nkan ti o jẹ mọ bayẹn nibi ipinrọ (18), Anọbi Muhammad- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- ṣàlàyé ọlá ti o n bẹ fun ninawo lórí ọmọ, o sọ pe: "Diinaari ti o lola ju ti ọmọkùnrin maa n na ni: Diinaari ti o n na fun àwọn ti o n bó, ati diinaari ti o n ná fun nkan-ògùn rẹ ni ojú ọ̀nà Ọlọhun, ati diinaari ti o n ná fún àwọn ọ̀rẹ rẹ ni ojú ọ̀nà Ọlọhun". Abu Qilaaba wa sọ pe: O bèrẹ pẹ̀lú àwọn tí èyàn n bó, léyìn náà Abu Qilaaba wa sọ pé: Ọkùnrin wo wa ni laada rẹ yóò tóbi ju ti ẹni tí n nájó fún àwọn ọmọ kéékèèké ti o n bó ti wọn ko fi nii maa ṣe nkan ti kò tọ, tabi ki Ọlọhun jẹ ki wọn fi wúlò, tabi ki o rọ wọn lórọ Sohiihu Muslim: 994

30. Isilaamu n pàṣẹ déédéé nibi ọ̀rọ ati iṣẹ pẹ̀lú àwọn èyàn tí tí ó fi dé orí àwọn ọ̀tá.

Ìròyìn déédéé n bẹ fun Ọlọhun níbi iṣe ati ṣíṣètò Rẹ láàrin àwọn ẹrú Rẹ, O si wa ni oju ọ̀nà tí o tọ nibi nkan ti O pàṣẹ rẹ

ati nibi nkan ti O kò, ati nibi nkan ti O dá, ati nibi nkan ti O kádàrá, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَابِئًا بِأَلْقِسْطٍ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: ١٧]

{ Allāhu jérìí pé dájúdájú kò sí ọlọhun kan tí ijòsìn tọ sí àfi Òun. Àwọn mọlāika àti onímòdèsìn (tún jérìí bèẹ)., Allāhu ni Onídéédé. Kò sí ọlọhun kan tí ijòsìn tọ sí àfi Òun, Alágbára, Ọlógbón.} [Aal Im'raan/18]

Ọlọhun n pàşẹ déédéé, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe: Sọ pé:

﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ...﴾ [الأعراف: ٤٣]

{ Olúwa mi p'àşẹşíşẹ déédéé.} [Al-A'roof: 29]

Gbogbo àwọn Ojìşẹ ati awọn Anọbi pátá- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá wọn- ni wọn mu déédéé wá, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ...﴾ [الحديد: ٢٥]

{ Dájúdájú A fi àwọn èrì t'ó yanjú rán àwọn Ọjìşẹ Wa. A sọ Tíra kalẹ fún wọn àti òşùwòń nítorí kí àwọn ènìyàn lè rí déédé şẹ (láààrin ara wọn)..} [Al-Hadiid: 25]

Òşùwòń náà ni déédéé nibi ọrò àti işẹ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا وَإِن تَلَوْتُمْ أَوْ نَعِرْتُمْ فَاِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ [النساء: ١٣٥]

{Isilaamu n pàşẹ ki a şẹ déédéé si gbogbo àwọn ènìyàn níbi ọrò àti işẹ, kòdà ti o fi dórí àwọn ọtá. Èyin tí ẹ gbàgbọ ní

òdodo, ẹ jẹ olùdúró ẹ̀sin ẹ̀sin lórí òdodo nígbà tí ẹ bá ń jẹrìí nítorí ti Allāhu, kòdà kí (ẹ̀rì jíjẹ náà) tako ẹ̀yin fúnra yín tàbí àwọn òbí méjèjèì àti àwọn ẹbí; yálà ó jẹ̀lórò tàbí aláìní. Allāhu súnmọ̀ (yín) ju àwọn méjèjèì lọ. Nítorí náà, ẹ má ẹ̀ tẹ̀lé ifẹ̀-inú láti má ẹ̀ déédé. Tí ẹ bá yí ojú-òrò sódì tàbí tí ẹ bá gbúnrí kúrò (níbí déédé), dájúdájú Allāhu ń jẹ Alámọ̀tán nípa ohun tí ẹ ń ẹ̀ níṣẹ̀.} [An-Nisaa: 135]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿... وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوْا وَتَعَاوَنُوْا عَلٰى الْاَبْرِ وَالْتَقَوٰى ۗ وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلٰى الْاِثْمِ وَالْعُدُوْنِ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدٌ الْعِقَابِ ﴿۲﴾﴾ [المائدة: ۲]

{ Ẹ má ẹ̀ jẹ̀ kí ìkórira àwọn ènìyàn kan tì yín láti tayọ̀enu-àlà nítorí pé wọn ẹ̀ yín lórí kúrò ní Mọ̀sálásí Haram. Ẹ ran ara yín lówó lórí iṣẹ̀ rere àti ìbèrù Allāhu. Ẹ má ẹ̀ ran ara yín lówó lórí (ìwà) ẹ̀ṣẹ̀ àti ìtayọ̀enu-àlà. Ẹ bèrù Allāhu. Dájúdájú Allāhu le (níbí) ìyà} [Al-Maa'ida: 2]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا كُوْنُوْا قَوّٰمِيْنَ لِلّٰهِ شُهَدَآءَ بِالْقِسْطِ ۗ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰى اَلَّا تَعْدِلُوْا اَعْدِلُوْا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿۸﴾﴾ [المائدة: ۸]

{ Ẹ̀yin tí ẹ̀ gbàgbọ̀ ní òdodo, nítorí ti Allāhu ẹ̀ jẹ̀ olùdúró ẹ̀sin ẹ̀sin lórí òdodo nígbà tí ẹ̀ bá ń jẹ̀rìí. Ẹ̀ má ẹ̀ jẹ̀ kí ìkórira àwọn ènìyàn kan tì yín láti má ẹ̀ déédé. Ẹ̀ṣẹ̀ déédé, òhun l'ó súnmọ̀ ìbèrù Allāhu jùlọ.} [Al-Maa'ida: 8]

Njẹ o le ri iru pipaṣe jijeri òdodo ati orò òdodo yii ninu àwọn òfin àwọn ijo òde òní tabi ninu àwọn ẹ̀sin ti àwọn èyàn n sìn bí, kòdà kí o jẹ̀ pe èyàn maa jẹ̀rìí le ara rẹ̀ lórí tabi lórí

àwọn òbí rẹ tàbí lori awọn mọ̀lẹ́bí rẹ, nẹ o tun le ri pipase déédéé pẹ̀lú ọ̀tá àti ọ̀rẹ́ nínú wọn bi.

Anoobi Muhammad- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọ̀hun máa bá a- pase déédéé láàárín àwọn ọ̀mọ. Lati ọ̀dọ Aamir, o so pe: Mo gbọ ti An-Nu'maanọ̀mọ Basheer- ki Ọ̀lọ̀hun yónú si awọn méjèjè- n so lori munbari pe: Bàbá mi fun mi ni ẹ̀bun kan, ni Amrat ọ̀mọ̀bìnrin Rowaahat wa so pé: Mi o nii yónú si i titi ti wàá fi fi Ojise Ọ̀lọ̀hun- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọ̀hun máa bá a- jẹ́rís si i. Ni o ba wa ba Ojise Ọ̀lọ̀hun- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọ̀hun máa bá a- o wa so pe: Mo fun ọ̀mọ mi ti Amrat ọ̀mọ̀bìnrin Rowaahat bi fun mi ni ẹ̀bùn, ni Amrat wa pa mi láse pe ki n fi iwọ Ojise Ọ̀lọ̀hun jẹ́rís si i, Ojise Ọ̀lọ̀hun wa so pé: "Njẹ gbogbo àwọn ọ̀mọ rẹ to seku ni o fun ni irú èyí?" O so pe: Rara, O so pe: "E páyà Ọ̀lọ̀hun, ki e si se déédéé láàárín àwọn ọ̀mọ yín". O so pe: O padà, o si da ẹ̀bùn rẹ padà. Sohiihu ti Al-Bukhaar 2587

Ìyẹn ni pe ọ̀rọ̀ àwọn èyàn àti ilú ko le ni ojútùú àyàfi pẹ̀lú déédéé, àwọn ènìyàn ko le ni ifayabale lóri ẹ̀sin wọn, ati eje wọn, àti àwọn ọ̀mọ wọn, ati ọ̀mọ̀lúwàbí wọn, ati dúkiá wọn, ati awọn ilú wọn, àyàfi pẹ̀lú déédéé, tori e ni o se je pe nígbà tí àwọn Kèfèrí Mèkà fún ilẹ̀ mọ̀ àwọn Musulumi nínú ilú Mèkà, Anoobi- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọ̀hun máa bá a- pa wọn láse latise hijira lo si ilú Ábása, o si so idí ti o fi ni ki wọn lo si ilú naa, toripe ọ̀ba onidéédéé wa nibe ti kii gba ki wọn se àbòsí fun ẹ̀ni kankan ni ọ̀dọ rẹ.

31. Isilaamu n pàseşise dáadáa si gbogbo ẹ̀dá pátá, o si n pèpè lo síbi àwọn iwà dáadáa àti àwọn işe rere.

Isilaamu n pàseşise dáadáa si gbogbo ẹ̀dá pátá, Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ ga so pe:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ...﴾ [النحل: ٩٠]

{ Dájúdájú Allāhu n pàşęşışe déédé, şışe rere àti fífún ębí (nı ñnkan)..} [An-Nah'1 90]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun sọ pe:

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ الْعَظِيمِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ

مُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ [آل عمران: ١٣٤]

{ "... Àwọn t'ó n ná owó wọn nígbà ìdèra àti nígbà ìnira, àwọn tí n gbé ìbínú mì, àwọn aláàdájúúkúrò fún àwọn ènìyàn níbi àşışe; Allāhu nífẹẹ àwọn oluşe-rere.} [Aal Im'raan/134]

Ojişe Ọlọhun – ki ike ati ola Olohun maa ba a – so pe: "Dájúdájú Ọlọhun ti şe şışe dáadáa ni ọranyan lóri gbogbo nkan, ti ẹ ba fe pa nkan, ki ẹ pa a dáadáa, ti ẹ ba fe dú nkan, ki ẹ du u dáadáa, ki ẹni kọọkan yin je ki ọbẹ re mú dáadáa, ki o si tètè kó isinmi bá nkan ti o fẹ dú" Sohiihu Muslim: 1955

Isilaamu n pepe si iwà dáadáa àti işe rere, Ọlọhun ti ọla Re ga sọ nínú iròyìn Ojişe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- nínú àwọn Tírà ti o şíwájú pé:

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ءَأُولَئِكَ هُمُ

الْمُقْلِحُونَ﴾ [الأعراف: ١٥٧]

{ "...Àwọn t'ó n tẹlẹ Ọjışe náà, Ànàbí aláàimòdọnkọmòdọnkà, ẹnı tí wọn yòdè bá àkọsılẹ nípa rẹ lọdò wọn nínú at-Taorāh àti al-'Injil, tí ó n pa wọn láşe ohun rere, tí ó n kọ ohun burúkú fún wọn, tí ó n şe àwọn ñnkan dáadáa létọdọ fún wọn, tí ó sì n şe àwọn ñnkan àidáa léèwò fún wọn, tí ó tún máa gbé ẹrù

(àdéhùn t'ó wúwo) àti àjàgà t'ó ní bẹ lórùn wọn kúrò fún wọn; àwọn t'ó gbàgbọ́ nínú rẹ, tí wọn bu iyì fún un, tí wọn ràn án lówó, tí wọn sì tẹlẹ̀ ìmólẹ̀ náà (ìyẹn, al-Kur'ān) tí A sòkalẹ̀ fún un, àwọn wònyẹn ni olùjèrè.} [Al-A'rōṣṣ 157]

Ojiṣẹ Ọlọhun - ki iṣẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Ire Aishat, dájúdájú Ọba ti O rọ ni Ọlọhun, O si nífẹ́ si rírọ, O si maa n fún ni ní nkan látàrí rírọ nkan ti Ko le fún ni látàrí líle ati nkan ti Ko nii fún ni lórí nkan ti o ba ti yàtò si i" Sohiihu Muslim: 2593 Ojiṣẹ Ọlọhun - ki iṣẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Dájúdájú Ọlọhun ẹ ni eewọ fun yin: Síse àwọn iyá, àti sísin àwọn ọmọ̀bìnrin láàyè, ati kíko nkan ti Ọlọhun ni ki á ná, ati bíbéèrè fun nkan ti èyàn ko ni ètọ́ nínú ẹ, O si tun ẹ ni eewọ fún yin: Gboyi-soyi, ati apoju íbèèrè, ati rira owó láre" Sohiihu ti Buhari 2408 Ojiṣẹ Ọlọhun - ki iṣẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "È o nii wọ Alujanna tí tí ẹ fi máa gbagbo, ẹ o nii gbagbo tí tí ẹ fi maa nífẹ́ ara yín, ẹ ki n tọka yin si nkankan ti ẹ ba ti ẹ e, ẹ maa nífẹ́ ara yín? È maa fọ́n salamo ka láàrin ara yín" Sohiihu ti Muslim 54.

32. Isilaamu n pàṣẹ ki a ní àwọn ìwà ẹlẹyìn bíi òdodo, ati pípé àmàánnà, ati ikóraró nibi nkan ti ko dára, ati ìtìjù, ati ìgboyà, ati ninawo, ati títoṛẹ, ati ríran ẹni tí ó ní bukaata lówó, àti ríran ẹni tí ó wa nínú ibanuje lówó, àti bíbọeni tí ebi ní pa, ati jíjẹ alamuleti rere, ati dida ẹbí pọ, ati ki káàánú àwọn ẹranko.

Isilaamu n pàṣẹ ki a ní àwọn ìwà ẹlẹyìn, Ojiṣẹ Ọlọhun- ki iṣẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ pé: (Wọn gbé mi dide láti pé àwọn ìwà tí ó dára) Sohiihul Adabil Mufrad 207 Ojiṣẹ Ọlọhun - ki iṣẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Dájúdájú nínú àwọn ti mo nífẹ́ si ju nínú yín, ti ibùjókòó wọn yoo si sunmọ mi ju ni ojo

igbende, àwọn naa ni àwọn ti ìwà wọn dára jù nínú yín, àwọn ti mo sì korira ju nínú yín, ti ibùjókòó wọn yóò si jìnà si mi ju ni ojú igbende, àwọn naa ni àwọn ẹlẹjọ-wẹwẹ, ati awọn alasotan-orọ, ati awọn al-mutafay'hiquun, wọn sọ pé: Ire Ojiṣe Ọlọhun, a ti mọ àwọn ẹlẹjọ-wẹwẹ ati awọn alasotan-orọ, àwọn wo wa ni al-mutafay'hiquun? O sọ pe: Àwọn naa ni àwọn onigberaga. As-Silsilatu As-Sohiiha 791

Lati ọdọ Abdullah ọmọ Amr- ki Ọlọhun yónú si awọn méjèjì- o sọ pe: "Anọbi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- kii ṣe onisokuso, kii sii mọ-ón-mọ sọ isokuso", o maa n sọ pé: "Dájúdájú ninu awọn ti wọn lóore jù nínú yín náà ni àwọn ti ìwà wọn dára jù nínú yín". Sohiihu ti Al-Bukhaar 3559 Àti àwọn nkan ti o yàtò si yẹn nínú àwọn Aaya ati Hadiisi ti o n tọka si pé Isilaamu n ṣeni lojukokoro ìwà rere àti iṣẹ rere lapapo.

Nínú nkan ti Isilaamu n pàṣẹ rẹ náà ni: Ododo, Ojiṣe Ọlọhun- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ pé: "Òdodo di ọwọ yin, torí pé òdodo máa n tóni sọ̀nà lọ sí dáadáa ni, dáadáa si máa n tóni sọ̀nà lọ sí Alijanna ni, ọmọniyan ko nii yé má sọ òdodo tí yóò sì máa wá òdodo kiri tí tí wọn fi máa kọ sí ọdọ Ọlọhun pé olódodo ni i" Sohiihu Muslim: 2607

Nínú nkan ti Isilaamu pàṣẹ rẹ náà ni

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا... ﴾ [النساء: ٥٨]

{ Pípé àmòṣànnà, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe: Dájúdájú Allāhu n pa yín ní àṣẹ pé kí ẹ dá àgbàfipamọ padà fún àwọn olówó wọn....} [An-Nisaa: 58]

Nínú nkan ti Isilaamu pàṣẹ rẹ náà ni: Kikoraró níbi nkan ti ko bójú mu, Ojiṣe Ọlọhun- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ pé: "Àwọn méta kan n bẹ, ẹtọ ni fun Ọlọhun ki O ràn wọn lówó: O dárúkọ nínú wọn: Ẹni tí ó fẹṣe igbéyàwó ti o n gbèrò láti kóra ró

níbi nkan ti ko bójú mu" Sunanu Tirmiziy 1655 Nínú àdúrà ti Anḡbi Muhammad- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- máa n ẹ ni pe: "Ire Ọlọhun, mo n toṛo lówó Re, imona, ati ipayà, àti kíkóraró níbi nkan ti ko bójú mu, àti rírọrò" Sohiihu Muslim: 2721.

Nínú nkan ti Isilaamu n pàşẹ re náà ni ìtìjú, Ojişẹ Ọlọhun- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ pé: "Ìtìjú ko nii mu nkankan wá ayafi oore" Sohiihu ti Al-Bukhaar 6117 Ojişẹ Ọlọhun - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Gbogbo ẹsin ni o ni iwà tiẹ, iwà Isilaamu náà ni ìtìjú" Al-Bayhaqiy ni o gbe e jáde nínú SHUABUL IIMAAN 6/2619

Nínú nkan ti Isilaamu pàşẹ re naa ni ìgboya, láti ọdọ Anas- ki Ọlọhun yonú si i- o sọ pe: "Anḡbi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- je ẹni tí ó dáa jù nínú àwọn ènìyàn ti o si tun gboya jù nínú àwọn ènìyàn ti o si tun n toṛe ju nínú àwọn ènìyàn, ẹru ba àwọn ará Məđina ni ọjọ kan ti Anḡbi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- si gbawájú wọn lóri ẹşin" Sohiihu ti Al-Bukhaar 2820 Ojişẹ Ọlọhun- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- maa n wa işora pèlú Ọlọhun kúrò níbi ojo, o maa n sọ pé: "Ire Ọlọhun, mo n sádi Ọ kúrò níbi ojo" Sohiihu ti Al-Bukhaar 6374

Nínú nkan ti Isilaamu n pàşẹ re náà ni ninawo àti titore, Ọlọhun ti ọla Re ga sọ pe:

﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: ٢٦١]

{Àpèjúwe àwọn t'ó n ná owó wọn fún ẹsin Allāhu dà bí àpèjúwe kóró ẹso kan tí ó hu şiri méje jáde, tí oğorùn-ún kóró sù wà lára şiri kòðkan. Allāhu yó ẹ àdìpèlé fún ẹni tí Ó bá fé. Allāhu ni Olùgbààyè, Onímò.} [Al-Baqara 261]

Ìwà Ojişẹ Ọlọhun- kí ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- náà ni titore, láti ọdọ Ibnu Abbaas- ki Ọlọhun yonu si awọn méjèjè-

o sọ pe: "Anṣibi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- ni o n tọrẹ jù nínú àwọn èyàn, igrà ti o tun maa n tọrẹ ju ni inu Ramadan, nígrà tí Jibríl ba wa pàdé rẹ, Jibríl si maa n pàdé rẹ ni gbogbo ọru Ramadan tí tí ti yòò fi tán, Anṣibi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- máa n ka Kuraani fún un, ti Jibríl ba ti wa pàdé rẹ, o je ẹni tí máa n tọrẹ pèlú oore ju atẹgun ti a rán nişẹ lọ" Sohiihu ti Al-Bukhaar 1902

Nínú nkan ti Isilaamu n pàşẹ rẹ naa ni ríran ẹni tí ó ní bukaata lówó, àti ríran ẹni tí ó wa nínú ibanujẹ lówó, àti bíbó ẹni tí ebi n pa, ati jíjẹ alamuleti rere, ati dida ẹbí pọ, ati ki kááánú àwọn ẹranko. Láti ọdọ Abdullah ọmọ Amr- ki Ọlọhun yónú si awọn méjèjè- o wi pe arákùnrin kan bi Anṣibi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun máa bá a- léèrè pé: "Èwo nínú Isilaamu ni o lóore jù?", o sọ pe: "Ki o máa fún ni ni oúnjẹ je, ki o si maa salamọ si ẹni ti o mò àti ẹni tí oo mò". Sohiihu ti Al-Bukhaar 12

Ojişẹ Ọlọhun - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Láàrin igrà tí arákùnrin kan n rìn ni ojú ọnà, ni òògbẹ wa n gbẹẹ gidigan, ni o wa ri kànngà kan, ni o wa ko sínú rẹ, o si mu omi, léyìn náà ni o jáde kúrò nínú rẹ, ni o ba rí ajá kan ti o yọ ahọn síta ti o n je erupe tutu látàrí òùngbẹ. Arákùnrin náà wa sọ pé: "Bi òùngbẹ şe gbẹ mi tó náà ni o şe gbẹ ajá yii náà, ni o ba ko sínú kanngà, o wa bu omi kún inú bàtà aláwọ rẹ, o wa fi ẹnu rẹ di i mú, o si fun ajá náà ni omi mu, Ọlọhun si dupe fun un, O si fi orí jin in". Wọn sọ pé: "Ire Ojişẹ Ọlọhun, òjẹ a ó tun maa gba láádá latara àwọn ẹranko ni bí? O sọ pé:" Beeni, gbogbo nkan ti o ba ti ni ẹdọ tútù ni láádá be nibe". Sohiihu Ibnu Hibbaan 544 Ojişẹ Ọlọhun - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Ẹni ti ba n şişẹ láti pèsè fun opó àti aláíní da gégé bí ẹni tí n jagun sí ojú ọnà Ọlọhun tàbí ẹni tí n dide kírun ní ọru tàbí ẹni tí n gba aawẹ ni ọsán" Sohiihu ti Buhari 5353

Isilaamu n kan iwòḗbí nípa, o si n ṣe dída ḗbí pò ní dandan, Ọlòhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿التَّيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ۖ وَأَزْوَاجُهُمْ وَأَوْلُوا الْأَرْحَامَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾﴾ [الأحزاب: ٦]

{Ànábì ní ètọ sí àwọn onígbaḡbọ òdodo ju èmí ara wọn lọ (nípa ifé rẹ àti idájọ rẹ). Àwọn aya rẹ sì ni iyá wọn. Nínú Tíra Allāhu, àwọn ḗbí, apá kan wọn ní ètọ sí ogún jíjẹ ju apá kan lọ. (Àwọn ḗbí tún ní ètọ sí ogún jíjẹ) ju àwọn onígbaḡbọ òdodo àti àwọn t'ó kúrò nínú ìlú Mọkkah fún ààbò èsìn, àfi tí ẹ bá máa ṣe dáadáa kan sí àwọn òrẹ yín (wònyí ni ogún lè fi kàn wọn pẹlú àsoólẹ). Iyẹn wà nínú Tíra (Laahul-Mahfūḥ) ní àkọsílẹ.} [Al-Ah'zaab: 6]

O kílò kúrò níbi jíjá okùn ḗbí, o si so o papọ mọ ṣíṣe ibajẹ ni orílẹ, Ọlòhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّىٰ أَبْصَرَهُمْ ۗ﴾ [محمد: ٣٣-٣٤]

{ Njẹ kò súnmọ tí èyin (aláìsàn ọkàn wònyí) bá dé'pò àṣe, pé ẹ ò ní ṣèbàjẹ lóri ilẹ àti pé ẹ ò ní já okùn-ìbí yín? Àwọn wònyẹn ni àwọn tí Allāhu ti ṣẹbi lé. Nítorí nàà, Ó di wọn létí pa. Ó sì fọ iríran wọn.} [Muhammad: 22-23]

Ojiṣe Ọlòhun- ki iḗ ati ọla Ọlòhun máa bá a- sọ pé: "Èni ti ba n ja okùn-ìbí ko nii wọ Alujanna". Sohiihu Muslim: 2556 Àwọn ḗbí ti o di dandan ki a so wọn pò nàà ni: Àwọn òbí méjèjì, àwọn ọmọ-iyá lókùnrin, àti àwọn ọmọ-iyá lóbìnrin, ati awọn ọmọ-iyá bàbá lókùnrin, àti àwọn ọmọ-iyá bàbá lóbìnrin, àti àwọn ọmọ-iyá iyá lókùnrin, àti àwọn ọmọ-iyá iyá lóbìnrin.

Isilaamu n kan iwò alamuleti nípa kódà kí ó jé Kèfèrí, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿*وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ [النساء: ٣٦]

{E jòsìn fún Allāhu, ẹ má ẹ fi n̄nkan kan ẹbọ sí I. Ẹṣe dáadáa sí àwọn òbí méjèèjì àti ẹbí àti àwọn ọmọ òrukàn àti àwọn m̀kúnùnù àti aláduùgbò t'ó súnmo àti aláduùgbò t'ó jinnà àti ọrẹ alábaàrìn àti ẹni tí agara dá lórí ìrìn-àjò àti àwọn ẹrú yín. Dájúdájú Allāhu kò nífẹẹ onígbeéraga, afónnu.} [An-Nisaa: 36]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: (Jibríl kò yẹ kò gbò ní ẹni tí n pa mí láṣe láti máa ẹ dáadáa sí aláduùgbò tí tí mo fi lérò pé yòd sọ di ẹni tí yòd jogún) Sọhiihu ti Abu Daa'ud 5152.

33. Isilaamu ẹ nkan ti ó dára nínú nkan jíjẹ ati nkan mímu ní ẹtọ, o si tun pàṣe mimọkàn àti ara àti ilé, torí ẹ ni o ẹ ẹ igbéyàwó ní ẹtọ gégé bí àwọn Anọbi-ki ọlà máa bá wọn- ẹ pàṣe rẹ, gbogbo nkan ti o dara ni wọn máa n pàṣe rẹ.

Isilaamu ẹ nkan ti ó dára nínú nkan jíjẹ ati nkan mímu ní ẹtọ, Ojiṣe Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ pé: "Mo pe ẹyin èniyàn, dájúdájú Ọlọhun Ọba ti O dára ni, Ko si nii gba nkankan ayafi nkan ti o ba dára, dájúdájú Ọlọhun pa àwọn Mumini láṣe pèlú nkan ti O fi pa àwọn Ojiṣe láṣe, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:" Ẹyin Ọjísé, ẹ jẹ nínú àwọn n̄nkan dáadáa, kí ẹ sì ẹ işé rere. Dájúdájú Èmi ni Onímò nípa ohun tí ẹ n ẹ níşé". Ọlọhun ti ọla Rẹ ga tun sọ pé: "Ẹyin tí ẹ gbàgbó ní òdodo, ẹ jẹ

nínú àwọn ǹnkan dáadáa tí A pèsè fun yín, kí ẹ̀ sì dúpẹ̀ fún Allāhu tí ó bá jẹ̀ pé Òun ǹnkan ̀soṣo ni ẹ̀ ní jòsìn fún". O sọ pe: Lẹ̀yìn náà ni o wa dárúkọ arákúnrin náà ti o máa ̀se ìrìn-àjò gan, ti irun orí rẹ̀ rí wúruwùru, ti ara rẹ̀ jẹ̀ kíkì eruku, o wa n tẹ̀wọ̀ rẹ̀ méjèjèì si sanmọ̀ pe: Irẹ̀ Olúwa mi, Irẹ̀ Olúwa mi, èèwọ̀ si ni nkan ti o n jẹ̀, eewọ̀ ni nkan ti o wọ̀, eewọ̀ ni nkan ti o n mu, wọn tún tọ̀ ọ̀ dàgbà pẹ̀lú nkan eewọ̀, báwo ni wọn o ̀se gba adua irú ẹ̀ni bẹ̀ẹ̀ Sohiihu Muslim: 1015.

Allāhu ti ọ̀la Rẹ̀ ga julọ̀ tun sọ pe:

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ۖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ [الأعراف: ٣٢]

{ Sọ pé: “Ta l’ó ̀se òṣọ̀ Allāhu, tí Ó mú jáde fún àwọn ẹ̀rúsin Rẹ̀ àti àwọn ǹnkan dáadáa nínú arísíkí ní èèwọ̀?” Sọ pé: “Ó wà fún àwọn t’ó gbàgbọ̀ lódodo nínú ìṣẹ̀mí ayé. Tiwọn ǹnkan sì ni l’Ọ̀jọ̀ Àjìnde.” Báyeṅ ni A ̀se ní ̀ṣalàyé àwọn àyah fún ijọ̀ t’ó nímọ̀.} [Al-A'roof: 32]

Isilaamu pàṣẹ̀ mimọ̀kàn àti ara àti ilé, torí ẹ̀ ni o ̀se ̀se ̀igbéyàwó ní ẹ̀tọ̀ gégé bí àwọn Anọ̀bi- ki ọ̀là máa bá wọn- ̀se pàṣẹ̀ rẹ̀, gbogbo nkan ti o dara ni wọn máa n pàṣẹ̀ rẹ̀. Ọ̀lọhun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ۖ وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنِينَ وَحَفَدَةً ۖ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۗ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ [النحل: ٧٢]

{ Àti pé Allāhu ̀se àwọn iyàwó fun yín láti ara yín. Ó fun yín ní àwọn ọ̀mọ̀ àti ọ̀mọ̀mọ̀ láti ara àwọn iyàwó yín. Ó sì pèsè arísíkí

fun yín nínú àwọn ǹnkan dáadáa. Šé irò (ìyẹn, òrìšà) ni wọn yóò gbàgbò, wọn yó sì šàì gbàgbò nínú ìdèra Allāhu} [An-Nahl: 72]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَيَا بَكَ فَطَهِّرْ ۖ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ [المدرثر: ٤-٥]

{ Aşọ rẹ ni kí o fọ mọ. Òrìšà ni kí o jinnà sí!" } [Al-Muddathir: 4-5]

Ojişẹ Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: (Eni tí odiwọn ọmọ iná-igún nínú ìgbéraga ba n bẹ nínú ọkàn rẹ ko nii wọ Alijanna. Arákùnrin kan sọ pé: Èyàn ti o ba wa nífẹ́ sí ki aşọ rẹ dáa àti ki bàtà rẹ dáa nkó. O sọ pe: Ọlọhun Ọba ti O rẹwà ni, O si nífẹ́ si ewà, ìgbéraga ni kíko òdodo àti yiyepere àwọn ènìyàn) Sohiihu Muslim: 91

34. Isilaamu şe àwọn ipilẹ àwọn nkan ti a şe ni eewọ ni eewọ, gege bii ebo pẹlú Ọlọhun, àti şişe Kèfèrí, ati sísin àwọn ooşa, ati sisọ ohun ti èyàn ò mọ nípa Ọlọhun, àti pípa àwọn ọmọ, ati pípa emí ti a pọnle, àti şişe ibaje ni orílẹ, àti idán, ati iwà ibaje ti o fi ojú hàn ati èyí tí ó pamọ, àti şíná, ati ki ọkùnrin maa ba ọkùnrin egbé rẹ ni aşepọ, o şe èlé ni eewọ àti jíje okunbete, àti àwọn nkan ti wọn ba dú fún àwọn ooşa, o şe eran elédè ni eewọ, àti àwọn egbin ti o şékù, o şe jíje dúkiá ọmọ orukan ni eewọ, ati didin ọşùwọn kù, o şe jija okùn-ìbí ni eewọ. Àwọn Anọbi pátá- ki ọla maa ba wọn- ni wọn fi ẹnu ko lori şişe àwọn nkan eewọ yii ni eewọ.

Isilaamu şe àwọn ipilẹ àwọn nkan ti a şe ni eewọ ni eewọ, gege bii ebo pẹlú Ọlọhun, àti şişe kèfèrí, ati sísin àwọn ooşa,

ati sisọ ohun ti èèyàn ò mò nípa Ọlọhun, àti pípa àwọn ọmọ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe: Sọ pé:

﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ ۚ شَيْئًا وَّ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِمَّنْ إِمْلَقَ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنٌ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥١﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾﴾ [الأُنعام: (١٥١-١٥٢)]

{ E wá kí ñg ka ohun tí Olúwa yín şe ní èèwò fun yín; pé kí ẹ má şe fí ñnkan kan şebo sí I, (kí ẹ sì şe) dáadáa sí àwọn òbí (yín) méjèèjì, kí ẹ sì má şe pa àwọn ọmọ yín nítorí (ìbèrù) òṣì, - Àwa ni À n pèsè fun èyin àti àwọn - kí ẹ sì má şe súnmọ àwọn iwà ibájé - èyí t'ó hàn nínú rẹ àti èyí t'ó pamọ, - àti pé kí ẹ sì má şe pa ẹmí (èniyàn) tí Allāhu şe ní èèwò àyàfi ní ònà ètọ. Ìyẹn l'Ó pa láṣe fun yín nítorí kí ẹ lè şe lààkàyè. E má şe súnmọ dúkià ọmọ òrukàn àyàfi ní ònà t'ó dára jùlọ tí tí ó fi máa dàgbà. E wọn kóngò àti òṣùwòn pé dáadáa. A kò làbọẹmí kan lọrùn àyàfi iwọn agbára rẹ. Tí ẹ bá sọrò, ẹṣe déédé, ibàà jé ibátan. Kí ẹ sì pé àdéhùn Allāhu. Ìyẹn l'Ó pa láṣe fun yín nítorí kí ẹ lè lo ìrántí.} [Al-An'aam 151-152]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe: Sọ pé:

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنٌ وَالْإِثْمَ وَاللَّيْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ ۚ سُلْطَنًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾﴾ [الأعراف: (٣٣)]

{Ohun tí Olúwa mi ɛ ní èèwò ni àwọn ìwà ìbàjẹ – èyí t’ó fojú hàn nínú rẹ àti èyí t’ó pamó –, ìwà èşè, ọ̀tẹ̀şíşe láí létọ̀, bíbá Allāhu wá akẹgbé – èyí tí kò sọ̀rì kan kalẹ̀ fún – àti şíşe àfitì ohun tí ẹ̀ ò nímò nípa rẹ̀ sọ̀dọ̀ Allāhu.} [Al-A'roof: 33]

Isilaamu ɛ pípa ẹ̀mí ti a pónlé ni eewo, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ

سُلْطٰنًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾ [الإسراء: ٣٣]

{ Ẹ má pa ẹ̀mí tí Allāhu ɛ (pípa rẹ̀) ní èèwò àyàfi ní ọ̀nà ẹ̀tọ̀. Ẹni tí wọn bá pa ní ìpa àbòsì, dájúdájú A ti fún alámòjúútó rẹ̀ ní agbára (láti gbẹsan). Nítorí náà, kí ẹnikẹni má ɛ tayọenu-àlà níbi ìpàniyàn (nítorí pé) dájúdájú A máa ran (ẹbí òkú) lọwọ̀ (láti gbẹsan)..} [Al-Isroo: 33]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا

بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا﴾ [الفرقان: ٦٨]

{...(Àwọn ni) àwọn tí kò pe ọlọhun mիրան mọ Allāhu. Wọn kò pa ẹ̀mí tí Allāhu ɛ (pípa rẹ̀) ní èèwò àfi ní ọ̀nà ẹ̀tọ̀. Àti pé wọn kò ɛ zinā. Ẹnikẹni tí ó bá ɛ (aburú) yẹn, ó máa pàdé (iyà) ẹşè.} [Al-Furqaan: 68]

Isilaamu ɛ ibajẹ lórí ilẹ̀ ni eewo, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا...﴾ [الأعراف: ٥٦]

{ Ẹ sì má ɛ ìbàjẹ lórí ilẹ̀ lẹyìn àtúnşẹ rẹ.} [Al-A'roof 56]

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ nípa Anọbi Shuaib- ki ọlà Ọlọhun maa ba a- wípé o sọ fún àwọn ijọ rẹ pé:

﴿وَالِي مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَتَقَوْمِ عَبْدُ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۗ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾﴾ [الأعراف: ٨٥]

{Èyìn ijọ mi, ẹ jọsìn fún Allāhu. Èẹ ní ọlọhun miiṛàn léyìn Rẹ. Dájúdájú ẹrì t'ó yanjú ti dé ba yín láti ọdọ Olúwa yín. Nítorí naà, ẹ wọn kóngò àti ọ̀sùwọ̀n kún. Ẹ má ẹe dín ǹnkan àwọn ènìyàn kù. Ẹ sì má ẹe ìbàjẹ lórí ilẹ̀ léyìn àtúnṣe rẹ. Ìyẹn sì lóore jùlọ fun yín tí ẹ bá jẹ onígbagbọ̀ ọ̀dodo.} [Suratul A'raf: 85]

Isilaamu ẹe idán ni eewọ, Ọba Ọ̀dodo ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ ۗ﴾ [طه: ٦٩]

{Ju ohun tí ǹ bẹ ní ọwọ̀tún rẹ sílẹ̀. Ó sì máa gbé ohun tí wọn ẹe kalẹ̀ mì káló. Dájúdájú ohun tí wọn ẹe kalẹ̀, ète ọ̀pídán ni. Ọ̀pídán kò sì ní jẹrẹ̀ ní ibikíbi tí ó bá dé.} [TOO'HAA 69]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: "Ẹ jìnà sí nkan méje ti o maa n fa ìparun, wọn sọ pé: Irẹ Ojiṣe Ọlọhun, kini àwọn nkan naa? O sọ pe: Iwa orogun pèlú Ọlọhun, ati idán, ati pípa ẹmí ti Ọlọhun ẹe ni eewọ a fi pèlú ẹto, ati jíje riba, ati jíje dúkiá ọmọ orukan, ati sisalọ fun ogun jíjà, ati pípa irọṣina mọ àwọn ọ̀mòluabi l'obinrin, àwọn ti wọn gbagbọ̀ l'ododo, àwọn ti sina ko si lórí ọkàn wọn Sohiihu ti Al-Bukhaar 6857

Isilaamu ẹe iwà ìbàjẹ ti o hàn àti èyí tí o pamọ ni eewọ, ati sina, ati ki ọkùnrin méjì maa ba ara wọn ẹe lọkọ-laya, a si ti

sọ síwájú ni ìbèrè ipinrọ yii àwọn aaya ti o tọka si ìyẹn, Ililaamu si ẹ̀riba ni eewọ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾
 فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾﴾ [البقرة: (٢٧٨-٢٧٩)]

{Èyin tí ẹ̀ gbàgbọ̀ ní òdodo, ẹ̀ bẹ̀rù Allāhu, kí ẹ̀ sì fi ohun t’ó ẹ̀kù nínú èlẹ̀ sílẹ̀, tí ẹ̀ bá jẹ̀ onígba gbọ̀ òdodo. Tí ẹ̀ ò bá ẹ̀ bẹ̀, ẹ̀ lọ̀ mò pé ogun kan láti òdò Allāhu àti Ọ̀jísẹ̀ Rẹ̀ (nì bọ̀ wá ba yín). Tí ẹ̀ bá sì ronú pìwàdà, tiyín ni ojú-owó yín. Ẹ̀ ò níí ẹ̀bòsì (sí wọn). Wọn kò sì níí ẹ̀bòsì si yín.} [Al-Baqara 278-279]

Ọlọhun ko ẹ̀ ìlérí ìyà pẹ̀lú ogun fun ẹ̀lẹ̀ẹ̀ kankan gégé bí O ẹ̀ ẹ̀ e fún ẹ̀ni tí o n gba èlẹ̀; toripe o n bẹ̀ nibi èlẹ̀ iba ẹ̀sin jẹ̀, ati ìlú, ati dúkìá, ati ẹ̀mí. Ililaamu ẹ̀ jíjẹ̀ okunbete ni eewọ, ati nkan ti wọn ba du fun oosa, o si ẹ̀ ẹ̀ran ẹ̀lẹ̀ẹ̀ ni eewọ, Ọlọhun tiọla Rẹ ga sọ pe:

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۗ وَالْمُنْخَنِقَةُ
 وَالْمَوْفُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى
 النُّصَبِ وَأَنْ تَسْتَفْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ... ﴿٣﴾﴾ [المائدة: (٣)]

{ A ẹ̀ é ní èwò fun yín ẹ̀ran òkúnbete, àti ẹ̀jẹ̀, àti ẹ̀ran ẹ̀lẹ̀ẹ̀, àti ẹ̀yí tí wọn pa pẹ̀lú orúkọ tí kì í ẹ̀ Allāhu, àti ẹ̀ran tí wọn fún lórùn pa, àti ẹ̀ran tí wọn lù pa, àti ẹ̀ran tí ó ré lulẹ̀ kú, àti ẹ̀ran tí wọn kàn pa àti ẹ̀yí tí ẹ̀ranko abijàwàrà jẹ̀ kù àfi ẹ̀yí tí ẹ̀ bá rí dú (síwájú kí ó tó kú) àti ẹ̀yí tí wọn pa sídì òrìṣà. Èwò sì ni fun yín láti yẹ̀sẹ̀ wò. Ìwònyí ni ìbàjẹ̀) [Al'Maa'idah 3]

Isilaamu ɓe mímu ɓtí ni eewo ati awon nkan egbin to ku, Olohun ti oia Re ga so pe:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْحُمُرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَوَّةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْحُمُرِ وَالْمَيْسِرِ وَيُضِدَّكُمْ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مِّنْتَهُونَ ﴿٩١﴾﴾ [المائدة: ٩٠-٩١]

{ Èyin tí e gbàgbò ní òdodo, dájúdájú ɓtí, tèté, àwọn òrìṣà àti iṣe yíyèwò, egbin nínú iṣe Èṣù ni. Nítorí nàà, e jìnnà sí i nítorí kí e lè jèrè. Ohun tí Èṣù n fẹ ni pé ó máa dá ọtá àti ìkórira sílẹ láààrin yín níbi ɓtí àti tèté. Ó sì fẹṣe yín lórí kúrò níbi ìrántí Allāhu àti níbi ìrun kíkí. Ẹ èyin kò níí jáwò (níbi iṣe Èṣù) ni} [Al-Maa'ida 90-91]

A ti so síwájú ninu ipinro ti nomba re je (31) wípe Olohun so pe lara awon iròyin Ojise Olohun- ki ike ati oia Olohun máa bá a- ninu Taoreeta ni pe yòò se awon nkan àidáa ni eewo, Olohun ti oia Re ga so pe:

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ... ﴿١٥٧﴾﴾ [الأعراف: ١٥٧]

{ Àwọn t'ó n tẹlẹ Ọjise nàà, Ànábì aláìmòṅkòmòṅkà, eni tí wọn yòò bá àkòsilẹ nípa rẹ lódò wọn nínú at-Taorāh àti al-'Injil, tí ó n pa wọn láṣe ohun rere, tí ó n kọ ohun burúkú fún wọn, tí ó n se àwọn nṅkan dáadáa létòṣ fún wọn, tí ó sì n se àwọn nṅkan àidáa léèwò fún wọn, tí ó tún máa gbé ẹrù (àdéhùn t'ó wúwo) àti àjàgà t'ó n bẹ lórùn wọn kúrò fún wọn.} [Al-A'roof 157]

Isilaamu ɓe jije dúkiá ɔmɔ orukan ni eewo, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا﴾ [النساء: ٥]

{ E fun awon omu orukan ni dukia won. E ma se fi nankan buruku paaro nankan daadaa. E si ma se je dukia won mo dukia yin; dajudaju o jesesela nla.} [An-Nisaa 2]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun so pe:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ [النساء: ١٠]

{ Dajudaju awon to ni je dukia omu orukan pelu abosi, Ina kuku ni won ni je sinu ikun won. Won si ma woinu Ina to ni jo.} [An-Nisaa 10]

Isilaamu ɓe didin ɔɓuwon ku ni eewo, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ [١] الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ [٢] وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ [٣] أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ [٤]﴾ [المطففين: ١-٤]

{ Egbé ni fun awon oludin-ɔɓuwon-ku awon (ɔntaja) to je pe nigba ti won ba won nankan lodu awon eniyàn, won a gba a ni ekun, nigba ti awon (ɔntaja naa) ba si lo iwon fun awon (ɔntaja) tabi lo ɔɓuwon fun won, won yoo din in ku. Se awon wonyen ko mo daju pe dajudaju A ma gbé won dide " } [Al-Mutaffiifiin 1-4]

Isilaamu ɓe jija okun ebi ni eewo, a ti so siwaju ninu ipinro ti nombà re je (31) awon aaya ati hadiisi to n toka si iyen, awon Anobi ati awon Ojise patapata- ki ike ati ọla Ọlọhun ma ba won- ni won fi enu ko lori sise awon nkan eewo yii ni eewo

35. Isilaamu n ko àwọn ìwà burúkú bii iró, irejẹ, ijànbá, ẹtanjẹ, keeta, ète aburú, olè-jíjà, tẹ̀bẹ̀lẹ̀kun, ati àbòsí, Isilaamu ko gbogbo iwà ti ko dára.

Isilaamu n ko àwọn ìwà burúkú ni àpapò, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْسِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ﴾

[فُحُورٍ ﴿١٨﴾] [لقمان: ﴿١٨﴾]

{ Má ẹe ko párikẹ rẹ sí ènìyàn. Má sì ẹe rìn lórí ilẹ̀ pẹ̀lú fáàrí. Dájúdájú Allāhu kò fẹ̀ràn gbogbo onígbèéraga, onífáàrí.} [Luqman 18]

Ojişẹ Ọlọhun - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Dájúdájú nínú àwọn ti mo nífẹ̀ẹ̀ si ju nínú yín, ti ibùjókòó wọn yoo si sunmọ mi ju ni ojo igbende, àwọn naa ni àwọn ti iwà wọn dára jù nínú yin, àwọn ti mo sì korira ju nínú yín, ti ibùjókòó wọn yóó si jìnà si mi ju ni ojo igbende, àwọn naa ni àwọn ẹlẹjo-wẹwẹ, ati awọn alasotan-oro, ati awọn al-mutafay'hiquun, wọn sọ pé: Ire Ojişẹ Ọlọhun, a ti mọ àwọn ẹlẹjo-wẹwẹ ati awọn alasotan-oro, àwọn wo wa ni al-mutafay'hiquun? O sọ pe: Àwọn naa ni àwọn onigberaga. As-Silsilatu As-Sohiha 791.

﴿... إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ [غافر: ﴿٢٨﴾]

Isilaamu ko iró pípa, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:.

{ Dájúdájú Allāhu kò níí fi ọ̀nà mọ̀eni tí ó jẹ̀ aláşejù, ọ̀pùró.} [Gaafir 28]

Ojişẹ Ọlọhun - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Eşóra fun iró pípa, torí pé iró maa n sun ni lọ sibi ẹşẹ ni, ẹşẹ si nìyí, o maa n sun ni lọ inú iná ni, omoniyani ko nii ye ko nii gbo l'eni ti yoo maa pa iró, ti yoo tun maa wa gbogbo ọna láti pa iró, tí tí wọn yóò fi kojo ni ọdọ Ọlọhun pé opurọ ni. Sohihu Muslim: 2607

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Àmì ti a fi n da munafiki mo meta ni: Ti o ba soṣo yòò parò, ti o ba se àdéhùn yòò yapa, ti won ba gbára le e yòò janba Sohihu ti Buhari 6095

Isilaamu ko ireje O wa ninu Hadiisi pe Ojiṣe Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- kojá níbi tí òkìtì ounje kan wa, o wa ki owó re bo inú ounje naa, ni owó re wa tutù, o wa so pé: Kini eléyíí, ire oluta-ounje? O so pe: Òjó ni o pa a ire Ojiṣe Ọlọhun, o so pe: I ba dara ki o je ki èyí ti ojo pa yíí wa lókè ki awon èyàn lè ri i, enikeni ti o ba ti wuwa ireje ki i se ara ijo mi. Sohihu Muslim: 102

Isilaamu ko ijambá ati etanje, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَتِكُمْ وَأَنْتُمْ

تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ [الأَنْفَال: ٢٧]

{ Èyin tí e gbàgbò ní òdodo, e má se jànbá (òran-anyàn) Allāhu àti (sunnah) Òjísé; e má se jànbá àwon àgbàfipamó yín, e sì mo (ìjànbá). } [Al-Anfaal 27]

Allāhu tun so pe:

﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْفُضُونَ الْعِمَّةَ ﴿٢٠﴾﴾ [الرعد: ٢٠]

{"...(Àwọn ni) àwọn t'ó ní mú àdéhùn Allāhu se. Àti pé won ki í tú àdéhùn.} [Ar-Ra'd 20]

Ojiṣe Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- máa n so fún àwọn omọ ogun re ti won ba jáde pe: E lo jagun, e o gbodo ji mu nínú orò ogun síwájú ki won o tó pin in, e o gbódò jànbá àdéhùn, e o gbódòse eni tí e bá pa ni išekúse, e o gbódò pa omọ ti ko bai tii bàlágà. Sohihu ti Muslim 1731

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Nkan meerin kan n be, eni tí won ba ti wà lára re, o ti di munafiki ponbele, eni ti iròyìn kan nínú e ba ti wa lára re, o ti ni iròyìn nínú iwà munafiki lára nìyẹn tí tí yòò fi fi í sílè: Ti won ba fi okàn

tan an yóò jànbá, ti o ba sọọ yoo parọ, ti o ba ẹ àdéhùn yóò yapa, ti o ba ba èyàn ja yóò pa irọ Sohiihu ti Al-Bukhaar 34

Isilaamu kọ keeta, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾ [النساء: ٥٤]

{ Tàbí wọn n ẹ ilara àwọn èniyàn lórí ohun tí Allāhu fún wọn nínú oore àjùlọ Rẹ ni? Dájúdájú A fún àwọn ẹbí (Ànábì) 'Ibrōhīm ní Tírà àti ijìnlẹ̀ òye (sunnah). A sì fún wọn ní ijọba t'ó tóbi.} [An-Nisaa 54]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ
عِنْدِ أَنفُسِهِمْ مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ
إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ [البقرة: ١٦٥]

{Ọ̀pòlọ̀pò nínú àwọn tí A fún ní Tírà n fẹ̀ láti da yín padà sípò kẹ̀fèrì lẹ̀yìn tí ẹ̀ ti ní ìgbàgbọ̀ òdodo, ní ti kẹ̀eta láti inú ẹ̀mí wọn, (àti) lẹ̀yìn tí òdodo ('Islām) ti fojú hàn sí wọn. Nítorí náà, ẹ̀ forìjìn wọn, kí ẹ̀şàmójú kúrò fún wọn (nípa ìnira tí wọn n fi kàn yín) títi Allāhu yó fi mú àşẹ̀ Rẹ̀ wá (láti ja wọn lógun). Dájúdájú Allāhu ni Alágbára lórí gbogbo ǹnkan} [Al-Baqara 109]

Ojişẹ Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Àrùn àwọn ijọ ti wọn şíwájú yín ti rìn wọ ààrin yín: Ìlara ati ikorira, oun naa si ni olufa-nkan, mi o sọ pe o maa fa orí o, şùgbọn ẹşin ni o maa fa, mo fi Ẹni ti ẹmí mi n bẹ lówó Rẹ búra, ẹ o le wọ alujanna titi ti ẹ maa fi ni ìgbàgbọ̀, ẹ o si le nii gbagbọ titi ti ẹ o fi nífẹ́ ara yín, ẹ ki n fun yin ni iro nípa nkan ti yóò fi iyẹn rinlẹ fun yin? Ẹ maa fọn salamọ ka láàrin yin. Sunanu Tirmiziy 2510

Isilaamu ko ète aburu, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا
بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ [الأنعام: ١٢٣]

{ Báyeṅ ni A ẹ sọ àwọn àgbà kan di ọdaràn ilú nínú ilú kòḍokan, nítorí kí wọn lè máa dète níbẹ. Wọn kò sì dète sí ẹnìkẹni bí kò ẹ sí ara wọn, wọn kò sì fura.} [An-Aam 123]

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe àwọn yehudi gbìyànjú láti pa Anọbi Isa- ki ọlà Ọlọhun maa ba a- wọn da ète, Ọlọhun naa si da ète si wọn, Ọlọhun wa ẹ àlàyé pé iya ète aburú ko nii ko le ẹnìkan lórí afi oniṣe aburu, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
مَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ رَبَّنَا ءَامَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا
الرَّسُولَ فَآكُتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَكُرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ﴿٥٤﴾ إِذْ قَالَ
اللَّهُ لِيَعِيسَى ابْنِي مَتَوَفَّيْكَ وَرَأْفَعِكَ إِلَىٰ وَمُطَهِّرِكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُم بَيْنَكُمْ
فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ [آل عمران: ٥٣-٥٤]

{ Nígba tí (Ànábì) ‘Īsā fura sí àìgbàgbọ̀ lódò wọn (pé wọn fé pa òun), ó sọ pé: “Ta ni olùrànlọ̀wọ̀ mi sí ọ̀dò Allāhu?” Àwọn ọ̀mọ̀lẹ̀yìn (rẹ̀) sọ pé: “Àwa ni olùrànlọ̀wọ̀ fún (ẹ̀sìn) Allāhu. A gba Allāhu gbọ̀. Kí o sì jẹ́rìí pé dájúdájú mùsùlùmí ni wá. Olúwa wa, a gbàgbọ̀ nínú ohun tí O sọkalẹ̀. A sì tẹ̀lé Ọ̀jìṣẹ̀. Nítorí nàà, kọ̀ wá mọ̀ àwọn olùjẹ́rìí.” Wọn déte, Allāhu sì déte. Allāhu sì l’óore jùlọ̀ nínú àwọn adéte. (Ẹ̀ rántí) nígbà tí Allāhu sọ pé: “Īsā, dájúdájú Mo máa gbà ọ̀ (kúrò lọ̀wọ̀ wọn).1 Mo máa gbé ọ̀ wá sókè lódò Mi. Mo sì máa fọ̀dọ̀ mọ̀ lódò àwọn t’ó ọ̀sàì gbàgbọ̀.2 Mo sì máa fi àwọn t’ó tẹ̀lé ọ̀ borí àwọn t’ó ọ̀sàì gbàgbọ̀ tí tí di Ọ̀jọ̀

Àjìnde. Lẹ̀yìn nàà, ọ̀dọ̀ Mi ni ibùpadàsí yín. Mo sì maa ẹ̀ ìdájú láààrin yín nípa ohun tí ẹ̀ yapa ẹ̀nu sí..} [Aal-Imraan 52-55.]

Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe àwọ̀n ijọ Anọ̀bi Solih gbèrò láti pa a, wọ̀n da ète, Ọ̀lọ̀hun naa si da ète si wọ̀n, O si pa wọ̀n run ati ijọ wọ̀n lapapọ̀, Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ ؕ وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿٥٩﴾ وَمَكْرُؤًا مَكَرًّا وَمَكْرَئًا مَكَرًّا وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ﴿٦٠﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٦١﴾﴾ [النمل: ٥٩-٦١]

{ Wọ̀n wí (fúnra wọ̀n) pé: “Kí á dìjọ̀ fí Allāhu búra pé dájúdájú a maa pa ọ̀n àti àwọ̀n ènìyàn rẹ̀ ní ọ̀ru. Lẹ̀yìn nàà, dájúdájú a maa sọ̀ fún ẹ̀bí rẹ̀ pé ìparun àwọ̀n ènìyàn rẹ̀ kò sọ̀jú wa. Dájúdájú olódodo sì ni àwa.” Wọ̀n déte gan-an, Àwa nàà sì déte gan-an, wọ̀n kò sì fura. Wo bí àtubòtán ète wọ̀n ti rí. Dájúdájú A pa àwọ̀n àti ijọ̀ wọ̀n run pátápátá..} [An-Nam'l 49-51]

Isilaamu kọ̀ olè-jíjà, Ojìşẹ̀ Ọ̀lọ̀hun- ki ike ati ọ̀la Ọ̀lọ̀hun maa bá a- sọ̀ pé: Onìşina ko nii maa ẹ̀ şina nígbà tí ó bá n ẹ̀ e ki o tun maa je onigbagbọ̀, olè ko nii maa jalè nígbà tí ó bá n jalè ki o tún maa je onigbagbọ̀, ọ̀muti naa ko nii maa je onigbagbọ̀ nígbà tí ó bá n mu ọ̀tí lówọ̀, şùgbọ̀n ààyè şì wa fun ẹ̀ni tí o ẹ̀ àwọ̀n nkan wọ̀nyi lati tuuba leyin ti o ba ẹ̀ e tan. Şohiihu ti Buhari 6810

Isilaamu kọ̀ ìkojá-ààlà, Ọ̀lọ̀hun ti ọ̀la Rẹ̀ ga sọ pe:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُم لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾﴾ [النحل: ٩٠]

{ Dájúdájú Allāhu n pàşẹ̀şise déédé, şise rere àti fífún ẹ̀bí (ní ǹnkan). Ó sì n kọ̀ iwà ìbàjẹ̀, ohun burúkú àti rúkèrúddò. Ó n ẹ̀ waàsí fun yín nítorí kí ẹ̀ lè lo ìrántí.} [An-Nah'l 90]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Dájúdájú Ọlọhun ránṣe si mi pe ki e maa teri ba fun ara yin ti eni kankan ko fi nii maa se abosi fun elomiran, ti eni kankan ko si tun nii maa se faari si elomiran Sohiihu ti Abu Daaud 4895

Isilaamu ko abosi, Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿...وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ [آل عمران: ٥٧]

{ Allāhu kò si fẹràn àwọn alábòsí.} [Aal-Imraan 57]

Allāhu tun so pe:

﴿...إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ [الأنعام: ١١]

{ Dájúdájú àwọn alábòsí kò ní jèrè.!"} [Al-An'aam 21]

Allāhu tun so pe:

﴿... وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ [الإنسان: ٣١]

{"...(Ní ti) àwọn alábòsí, Ó sì pèsè iyà ẹlẹta-eléro sílẹ dè wọn.} [Al-In'saan 31]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Àwọn méta kan n be ti won ko nii da ipepe won pada: Aṣiwaju ti o je onideede, ati alaawe titi yoo fi sinu, ati ipepe eni ti a se abosi si, tori pe ipepe re won yoo gbe e goris esujo, won yoo wa si awon ilekun sanmoo fun un, Oluwa ti O ni agbara ti O gbongbong yoo wa so pe: Mo fi agbara Mi bua, bo pe bo ya Maa ran e lowo. Muslim ni o gbe e jade (2749) ni soki pelu iyatoo die, ati Tirmiziy (2526) pelu iyatoo die, ati Ahmad (8043) tie si ni gbolohun naa. Nigba ti Anabi Muhammad- ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a- ran Muaz lo si Yemen, lara nkan ti o so fun un ni pe: Sora fun ipepe eni ti a se abosi si, tori pe ko si gaga laarin re ati aarin Ọlọhun Sohiihu ti Al-Bukhaar 1496 Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: E teti e gbó, enikeni ti o ba se abosi fun eni ti a se adahun fun ninu

àwọn Kèfèrí, tabi o din ẹto rẹ ku, tabi o la nkan ti ko lágbára bọ o loran, tàbí o gba nkankan lówó rẹ ti inú rẹ ko dun si, èmi (Anṣibi) gan ni màà ba onítòhún ja ni oṣo igbende alukiyaamọ. Sunanu Abu Daaud 3052 Isilaamu- gégé bí ìwọ naa ti ri i- o n kọ gbogbo ìwà ti ko dára tàbí ibalopo ti àbòsí.

36. Isilaamu n kọ ibalopo ti owó ti èlé ba wa ninu ẹ, tabi ìnira, tabi ẹtanje, tabi àbòsí, tàbí ireje, tàbí nkan ti o ba le ẹ okunfa inira ti o maa kárí àwùjọ ati awọn oṣo ilú ati ẹni kọọkan.

Isilaamu n kọ ibalopo ti owó ti èlé ba wa ninu ẹ, tabi ìnira, tabi ẹtanje, tabi àbòsí, tàbí ireje, tàbí nkan ti o ba le ẹ okunfa inira ti o maa kárí àwùjọ ati awọn oṣo ilú ati ẹni kọọkan. A ti dárúko síwájú ni ìbèrè ipinro yii àwọn Aaya ati Hadiisi ti o n ẹ èlé ni eewo, tabi àbòsí, tabi ireje, tabi ibaje ni orile, Olohun ti o la Rẹ ga so pe:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا كَتَبْنَا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ [الأحزاب: ٥٨]

{ Àwọn t’ó ní fi ìnira kan àwọn onígbagbọ òdodo lókúnrin àti onígbagbọ òdodo lóbínrin nípa ǹnkan tí wọ̀n kò ẹ, dájúdájú wọ̀n ti ru ẹrù (òràn) ìparómọni àti ẹ̀şẹ̀ pọ̀nńbélé.} [Al-Ah'zaab 58]

Allāhu ti o la Rẹ ga julọ tun so pe:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ [فصلت: ٤٦]

{ Ẹnikẹni tí ó bá ẹ işẹ rere, ó ẹ é fún ẹmí ara rẹ. Ẹnikẹni tí ó bá sì ẹ aburú, ó ẹ é fún ẹmí ara rẹ. Olúwa rẹ kò sì ní ẹ àbòsí sí àwọn ẹrúsin.} [Fussilat:46]

O wa ninu Sunna pe: "Ojiṣe Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- ṣe ìdájọ pe ki èyàn ma ṣe nkan ti o le mu ìnira wa, ki èyàn ma ṣe fi ara ni ẹni ti o ba fi ara ni èyàn pada Sunanu Abu Daud Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Ẹni ti o ba gba Ọlọhun gbọ ati ọjó ìkẹyìn, ki o ma ṣe fi suta kan alamuleti re, ẹni ti o ba gba Ọlọhun gbọ ati ọjó ìkẹyìn, ki o yaa maa pọn àlejò re le, ẹni ti o ba gba Ọlọhun gbọ ati ọjó ìkẹyìn, ki o yaa maa sọ dáadáa jáde ni ẹnu tabi ki o dake. Ninu ẹgbawa miran, o wa nibe pe: Ki o yaa maa ṣe dáadáa si alamuleti re. Sohiihu Muslim: 47

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Wọn fi iyà jẹ arábìnrin kan látàrí onlongbo kan ti o ti mọ ẹwọn titi o fi kú, o si ti ara rẹ wọ iná, ko fun un ni oúnjẹ, ko si fun un ni nkan mu, o de e mọlẹ, ko si tu u silẹ ki o maa jẹ nínú kòkòrò ilẹ. Sohiihu ti Al-Bukhaar 3482

Eleyii nipa ẹni tí ó fi suta kan onlongbo, ka mai tii sọ ẹni tí o fi suta kan omọniyan. Lati ọdọ Ibnu Umar, o sọ pe: Ojiṣe Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- gun minbari, o wa pe pẹlú ohun òkè l'ẹni ti o sọ pe: Mo pe ẹyin ti ẹ gba Isilaamu pẹlú ahọn ti ìgbàgbọ koi tii de ọkàn yin, ẹ o gbọdọ fi suta kan àwọn Musulumi, ẹ o si gbọdọ bu wọn, ẹ o si gbọdọ maa wa ọna lati fi àléébù wọn han, torí pé ẹni tí ó bá n wa ọna láti fi àléébù omọ iyá re ti o jẹ Musulumi han, Ọlọhun yóò fi àléébù tiẹ náà hàn, ẹni tí Ọlọhun ba si fi àléébù re hàn, yóò dójú ti i, kódà ki o wa nínú yàrá re, o sọ pe: Ibnu Umar wo Kaaba ni ọjó kan ni o wa sọ pe: O ma tobi o! Ọwọ re naa si tobi! Sùgbọn onigbagbọ ni ọwọ ju ọ lọ ni ọdọ Ọlọhun. Tirmiziy ni o gbe e jade (2032), ati Ibnu Hibbaan (5763)

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - so pe: Ẹnikéni ti o ba gba Ọlọhun gbọ ati ọjó ìkẹyìn, ko gbọdọ fi suta kan alamuleti re, ẹnikéni ti o ba gba Ọlọhun gbọ ati ọjó ìkẹyìn, ki o maa pọn àlejò re le, ẹnikéni ti o ba gba Ọlọhun gbọ ati ọjó ìkẹyìn, ki o maa so dáadáa jáde lenu tabi ki o dake. Sohihu ti Al-Bukhaar 6018

Lati ọdọ Abu Huraira, lati ọdọ Anṣi- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- o so pé: Njé eyin mọ tani oloṣi? Wọn so pé oloṣi ninu wa, ire Ọjiṣe Ọlọhun, oun naa ni ẹni tí ko ni owó ti ko si ni dúkiá. O so pe: "Dájúdájú oloṣi ninu ijo mi ni ẹni tí yòò wa ni ọjó igbende pèlú aawẹ àti irun ati saka, yòò tun wa wá pèlú pe o ti bu eléyí, o parọṣina mọ eléyí, o je dukia eléyí ni ọna aito, wọn yòò wa da a jokoo sílẹ, eleyii yòò gba ninu iṣe-rere re, toun naa yòò gba ninu iṣe-rere re, ti iṣe-rere ba ti wa tan síwájú ki o to san gbese gbogbo èṣe ti o wa lorun re, wọn yòò mu nínú èṣe wọn, wọn yòò da a le e lóri, wọn yòò wa ju u sínú iná" Muslim ni o gbe e jade (2581), ati Tirmiziy (2418), ati Ahmad (8029), ti ẹ si ni gbólóhùn náà.

Ojiṣe Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- so pé: "Ẹka igi kan n be ni ojú ọna ti o n ko suta ba àwọn èyàn, arákùnrin kan si mu u kúrò lónà, o si ti ara re wọ alujanna" Buhari ni o gbe e jade (652) pèlú ìtumọ re, ati Muslim (1914) pèlú nkan ti o jo bẹ, ati Ibnu Maajah (3682), ati Ahmad (10432) ti àwọn méjèjì si ni gbólóhùn náà, mímú suta kuro lona maa n mu èyàn wọ alujanna, kini o wa lérò pe o maa ṣelẹ si ẹni tí n fi suta kan àwọn èyàn, ti o si n ba ayé wọn je

37. Isilaamu wa lati wa da aabo bo làákàyè ati lati še gbogbo nkan ti o ba le ba a jẹ ni eewọ gégé bí mímu ọtí, o pàtàkì làákàyè, o še e ni okunfa lila nkan ọni ọrun, o si la a kúrò nibi àjàgà itankitan ati ibọrisa. Ko si si awọn àşírí ikọkọ kankan ninu Isilaamu, bẹẹ si ni ko si awọn idajọ kankan ti o wa fun àwọn ipò kan nikan ti ko kan òmíràn, gbogbo àwọn ìdájọ rẹ ati òfin rẹ pátá ni o ba làákàyè ti o ni alaafia mu, o si wa ni ibamu si nkan ti déédéé ati oğbọn n tọka si.

Isilaamu wa pèlú dídá ààbò bo làákàyè, o si pàtàkì rẹ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿... إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾﴾ [الإسراء: ٣٦]

{ Dájúdájú igbọrò, iríran àti ọkàn; ikòòkan ìwọnyẹn ni A óò bèèrè nípa rẹ..} [Al-Isroo 36]

Dandan ni fun ọmọniyan ki o dáàbò bo làákàyè rẹ, torí ẹ ni Isilaamu še še ọtí àti oogun olóró ni eewọ, mo si ti sọ nípa şíşe ọtí ni eewọ ni ipinrọ ti nọmbà rẹ jẹ (34), ti ọpọlọpọ nínú àwọn aaya Kuraani si maa n parí pèlú gbólóhùn Ọlọhun ti ọla Rẹ ga pe:

﴿...لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾﴾ [البقرة: ٢٤٢]

{... nítorí kí ẹ lè še làákàyè."} [Al-Baqara 242]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلِلدَّارِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾﴾ [الأنعام: ٣٢]

{ Ịşẹmí ayé kò sì jẹ kiní kan bí kò še eré àti iranù. Ogbà Ịkẹyìn sì lóore jùlọ fún àwọn t'ó n bẹrù (Allāhu). Şé ẹ ò še làákàyè ni?" } [Al-An'aam 32]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ [يوسف: ٢]

{ Dájúdájú Àwa sòọ kalẹ ní ǹnkan kíkẹ ní èdè Lárúbáwá nítorí kí ẹ lè ẹ lè àákàyè.} [Yuusuf: 2]

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga wa ẹ̀làyé pe imọna ati oḡbọn, ko si ẹni ti yóò ẹ àǹfààní latara méjèjèjì ju àwọn oni làákàyè lọ, àwọn naa si ni àwọn ọlọḡbọn, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا

أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [البقرة: ٢٦٩]

{ Ó ní fún ẹni tí Ó bá fẹ ní òye ijìnlẹ. Ẹni tí A bá sì fún ní òye ijìnlẹ, A kúkú ti fún un ní oore púpọ. Ẹni kan kò ní lo ìrántí àfi àwọn onílàákàyè.} [Al-Baqara: 269]

Fun idí eyi ni Isilaamu ẹ ẹ làákàyè ni okùnfa lila nkan bọni lẹrun, Ojişẹ Ọlọhun- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- sọ pé: "Wọn ti gbe kálámù sókè nibi nkan méta kan: Ẹni ti o n sun títi yóò fi jí, ati ọmọkekere titi yóò fi balága, ati weere titi yóò fi ni làákàyè" Buhari gbe e jade l'ẹni ti o ti parẹ ninu awọn ti wọn gba a wa pẹlú gbólóhùn amọdaju síwájú hadiisi (5269) pẹlú nkan ti o jọ bẹ. Abu Daaud gbe e jade lai pa ẹni kankan rẹ ninu awọn ti wọn gba a wa (4402), tiẹ si ni gbólóhùn naa, ati Tirmiziy (1423), ati An-Nasaa'i ninu (As-Sunanul Kubrọ) (7346), ati Ahmad (956) pẹlú iyàtọ díẹ, ati Ibnu Maajah (2042) ni şókí O la a kúrò nibi àjàgà itankitan ati iborisa, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ nipa işesi àwọn ijọ bi wọn ẹ dirọ mọ àwọn itankitan, ati bi wọn ẹ kọ òdodo ti o wa lati ọdọ

Ọlọhun: Bákan náà, Àwa kò rán olùkìlò kan sí ilú kan síwájú rẹ, àyàfi kí àwọn onígbedemuke ilú náà wí pé

﴿وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا

ءَابَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ ءِثْرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾﴾ [الزخرف: ٢٣]

{ Dájúdájú àwa bá àwọn bàbá wa lórí èsìn kan. Dájúdájú àwa sì ni olùtẹ̀lé wọn lórí orípa wọn..} [Az-Zukhruf: 23]

Ọlọhun ti ọ̀la Rẹ ga sọ nípa Anọ̀bi Ibrahim- ki ọ̀lẹ̀ Ọlọhun maa ba a- wipe o sọ fun àwọn ijo rẹ pe:

﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلَ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا

وَجَدْنَا ءَابَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾﴾ [الأنبياء: ٥٢-٥٣]

{ Kí ni àwọn ère wònyí tí ẹ̀ n dún tì lórùn ẹ̀ jẹ ná? ” Wọn wí pé: “A bá àwọn bàbá wa tí wọn n jòsìn fún wọn ni } [Al-Anbiyaa 52-53]

Isilaamu wa, o si pa àwọn èyàn láṣẹ pe ki wọn fi jijọsin fun àwọn ooṣa silẹ, ki wọn si bọpa-bọṣẹ kuro nibi awọn itankitan ti wọn jogún lati ọdọ àwọn bàbá wọn ati awọn baba-baba wọn, ki wọn si tele ojú ọna àwọn Ojise (ki ike ati ọ̀la Ọlọhun máa bá wọn).

Àwọn àṣírí ikọkọ kankan ko si nínú Isilaamu, bẹ̀ẹ̀ si ni ko si awọn idajọ ti o wa fun eeyan ti won wa ni ipò kan nìkan ti ko kan òmíràn ninu ẹ. Wọn bi Aliy ọmọ Abu Toolib- ki Ọlọhun yónú si i- léèrè, oun si ni ọmọ ọmọ-iyá baba Anọ̀bi Muhammad- ki ike ati ọ̀la Ọlọhun máa bá a- o si tun jẹ ọkọ ọmọ rẹ, wọn bi i léèrè pé: Ñjẹ Ojise Ọlọhun- ki ike ati ọ̀la Ọlọhun máa bá a- da yin sa lesa pẹ̀lú nkankan bi? O sọ pé: Ko da wa sa lesa pẹ̀lú nkankan ti ko wa kan gbogbo àwọn èyàn pátápátá àyàfi nkan ti n bẹ ninu apo idà mi yí, o sọ pe: O ba mu iwé kan jáde ti wọn kọ sínú rẹ pé: Ọlọhun ẹ̀ ibi le ẹni ti o ba du nkan fun nkan ti o yatọ si Ọlọhun, Ọlọhun tun ẹ̀ ibi le ẹni tí o ba paarọ àmì ààlà ilẹ̀, Ọlọhun

tun ɕe ibi le ɛni tí ó bá ɕe ibi le bàbá rẹ, Ọlọhun tun ɕe ibi le ɛni tí o ba n dáàbò bo òdaràn" Sohiihu Muslim: 1978

Gbogbo àwọn ìdájó Isilaamu ati òfin rẹ pátá ni o ba làákàyè ti o ni alaafia mu, o si wa ni ibamu si nkan ti déédéé ati oḡbọn n tọka si.

38. Àwọn ẹ̀sìn irọ, ti àwọn ti wọn n ɕe e ko ba ni agbọye àwọn àtakò ti o wa ninu ẹ, ati awọn nkan ti o tako làákàyè, àwọn àlùfáà ẹ̀sìn naa yoo jẹ ki awọn olutele wọn lérò pe ẹ̀sìn ju làákàyè lọ ni, ati pe ko si igbalaaye fun làákàyè lati gbọ ẹ̀sìn ye. Àmọ Isilaamu ka ẹ̀sìn kun imọlẹ ti o maa tan si ojú ọna fun làákàyè, ti àwọn ti wọn n ɕe ẹ̀sìn irọ n fẹ ki awọn èyàn pa làákàyè ti ki wọn si maa tele àwọn, ti Isilaamu si n fẹ ki oḡḡniyan ta làákàyè rẹ ji lati mọ pátó bi àwọn òrò ɕe jẹ gan.

Àwọn ẹ̀sìn irọ, ti àwọn ti wọn n ɕe e ko ba ni agbọye àwọn àtakò ti o wa ninu ẹ, ati awọn nkan ti o tako làákàyè, àwọn àlùfáà ẹ̀sìn naa yoo jẹ ki awọn olutele wọn lérò pe ẹ̀sìn ju làákàyè lọ, ati pe ko si igbalaaye fun làákàyè lati gbọ ẹ̀sìn ye. Àmọ Isilaamu ka ẹ̀sìn kun imọlẹ ti o maa tan si ojú ọna fun làákàyè, ti àwọn ti wọn n ɕe ẹ̀sìn irọ n fẹ ki awọn èyàn pa làákàyè ti ki wọn si maa tele àwọn, ti Isilaamu si n fẹ ki oḡḡniyan ta làákàyè rẹ ji lati ronú jinlẹ, ati lati mọ pátó bi àwọn òrò ɕe jẹ gan. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا أَلَكِتَابَ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ

مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ [الشورى: ٥٢]

{ Báyeṅ sì ni A ɕe fi ìmísí ránṣé sí ọ nínú àṣẹ Wa. Ìwọ kò mọ kí ni Tírà àti ìgbàgbọ òdodo tẹlẹ (ṣíwájú ìmísí náà),1 ṣùgbọn

A ɕe ìmísí nàà ní ìmòlẹ̀ kan tí À n fi ɕe ìmòṅà fún ẹnì tí A bá fé nínú àwọn ẹ̀rúsin Wa. Dájúdájú iwọ̀ n pèpè sí ọ̀nà tààrà (‘Islām’). } [As-Shuura: 52]

Imisi ti Olohun ko àwọn ẹ̀ri sínú, ti àwọn ẹ̀ri naa yòò maa to làákàyè ti o ni alaafia sọna lo sibi ododo to n wa lati mo ati lati gba a gbọ. Olohun ti o la Re ga so pe:

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَنٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا

مُبِينًا ﴿١٧٤﴾ [النساء: ١٧٤]

{ Ẹ̀yin ènìyàn, dájúdájú ẹ̀rí ọ̀rọ̀ ti dé ba yín láti ọ̀dọ̀ Olúwa yín. A sì tún so ìmòlẹ̀ t’ó yanjú kalẹ̀ fun yín.} [An-Nisaa: 174]

Olohun ti o la Re ga n fe ki omoniyana maa semi ninu imole imona ati imo ati ododo, ti awon esu si n fe ki omoniyana maa wa ninu okunkun kẹfẹri ati aimokan ati anu, Olohun ti o la Re ga so pe:

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ

الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ... ﴿٢٥٧﴾ [البقرة: ٢٥٧]

{Allāhu ni Alàránṣe àwọn t’ó gbàgbọ̀ ní ọ̀dodo. Ó n mú wọn jáde kúrò nínú àwọn òkùnkùn wá sínú ìmòlẹ̀. Àwọn t’ó sìsàlì gbàgbọ̀, àwọn ọ̀rìṣà ni aláfẹ̀yìntì wọn. Àwọn ọ̀rìṣà n mú wọn jáde kúrò nínú ìmòlẹ̀ wá sínú àwọn òkùnkùn.} [Al-Baqara: 257]

39. Isilaamu n babara imo ti o ba ni alaafia, o si n seni ni ojùkòkòrò lati maa se iwadi ti imo ti ko nii si ife-inu ninu e, o si tun n pepe si wiwoye ati ri ronú nipa ara wa ati nipa ayé ni àyíká wa, àwọn àbájáde iwádií imo ti o ba si ni àlàáfíà ko le tako Isilaamu.

Isilaamu n babara imo ti o ba ni àlàáfíà, Olohun ti o la Re ga so pe:

﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

خَبِيرٌ ﴿١١﴾ [المجادلة: ١١]

{ Allāhu yóò şàgbéga àwọn ipò fún àwọn t'ó gbàgbọ ní òdodo àti àwọn tí A fún ní ìmò nínú yín. Allāhu sì ni Alámòtán nípa ohun tí ẹ ní şe níşé.} [Suratul Mujaadalah :11]

Ọlọhun so ijeri àwọn onimimọ papọ mọ ijeri Re ati ijeri àwọn Malaika lori nkan ti a n jeri si ti o tobi ju Allāhu jérìí pé dájúdájú kò sí ọlọhun kan tí ijòsìn tọ sí àfi Òun. Àwọn mọlāika àti onímòèsìn (tún jérìí bẹ̀):

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا

هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: ١٨]

{ Allāhu ni Onídéédé. Kò sí ọlọhun kan tí ijòsìn tọ sí àfi Òun, Alágbára, Ọlọgbón.} [Aal Im'raan/18]

Eleyii n şàlàyé ipò ti àwọn onimimọ wa nínú Isilaamu, Ọlọhun ko si pa Anọbi Muhammad- ki ike ati ọla Ọlọhun máa bá a- láşe lati wa alekun nkankan tayọ imọ, Ọlọhun ti ọla Re ga sọ pe: Kí o sì sọ pé:

﴿... وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ [طه: ١٤]

{“ Olúwa mi, şàlékún ìmò fún mi!.} (Too'haa: 114)

Ojişe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: “Eni ti o ba tọ oju ọna kan l'eni ti o n wa imọ ni ibe, Ọlọhun a rọ ọna kan fun un losi AL-Jannah, ati pe awọn Malaika yoo maa te awọn iyẹ wọn silẹ ni eni ti n yonu si eni ti o n wa imọ, ati pe dajudaju eni tí ó n wá ìmò, gbogbo nkan ti n bẹ ni sanmọ ati ile ni yoo maa tọrọ aforijin fun un titi de ori awọn eja ti n bẹ ninu omi, ati pe dajudaju ọla ti n bẹ fun onimimọ lori olusin Ọlọhun da gege bi ọla ti n bẹ fun osupa lori awọn irawo yoku. Dajudaju awọn onimimọ ni wọn jogun awọn Anọbi, awọn Anọbi o si fi diinar peļu dirham silẹ lati jogún, nkan ti wọn fi silẹ naa ni imọ,

eni ti o ba gba a mu, onitoun ti di ipin ti o pe mu". Abu Da'ud ni o gbe e jade (3641), ati Tirmidhiy (2682), ati Ibn Maajah (223) ati pe gbolohun yii tie ni, ati Ahmad (21715)..

Isilaamu n se wa ni ojukokoro lori siṣe iwadi ti o je ti mimo eleyi ti o bora kuro nibi ife-inu, ti o si n pepe lo sibi iwoyesi ati rironu nipa emi wa, ati nipa agbaye ti o yi wa ka. Olohun ti o la Re ga so pe:

﴿سُرِّيهِمْ ءَايَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ

بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾﴾ [فصلت: ٥٣]

{ A odo ma fi awon amì Wa han won nínú òfurufú àti nínú emí ara won títi ó máa fi hàn kedere sí won pé dájúdájú al-Kur'ān ni òdodo. Njé Olúwa re kò tó kí ó jé pé dájúdájú Òun ni Arínú-róde lórí gbogbo ǹnkan? } [Suuratu Fussilat: 53]

Allāhu ti o la Re ga julò tun so pe:

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ

أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾﴾ [الأعراف: ١٨٥]

{ Se won ko wo ijoba awon sanmo àti ile pelu gbogbo ǹnkan ti Allāhu dá? Amó sá ó lè jé pé Àkókò ikú won ti sunmò. Nígbà nàà, òrò wo ni won yòò gbàgbò léyìn rẹ?" } [Suuratul Ah'roof: 185]

Allāhu ti o la Re ga julò tun so pe:

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ

مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩١﴾﴾ [الروم: ٩١]

{Şe wọn kò rìn kiri lórí ilẹ́ kí wọn wo bí ìkángun àwọn t'ó síwájú wọn şe rí? Wọn ní agbára jù wọn lọ. Wọn fi ilẹ́ dáko. Wọn sì lo ilẹ́ fún ohun tí ó pọ̀ ju bí (àwọn ará Mọkkaḥ) şe lò ó. Àwọn Òjìşẹ́ wọn sì mú àwọn èrì t'ó yanjú wá bá wọn. Nítorí náà, Allāhu kò şàbòsì sí wọn, şùgbón èmí ara wọn ni wọn n şàbòsì sí.} [Suuratur Ruum: 9]

Atipe awọn abajade (esi) ti o je ti mimọ ti o si ni alaafia ko le wa ni itako peḷu Isilaamu. Ati pe a maa sọ apejuwe kan ti Al-Kuraani ti şe awọn alaye ijinḷe nipa re siwaju nkan ti o le ni egbèrún kan ati oḡórùn-ún meşerin oḡun, ti imọ ijinḷe ode-oni şeşẹ fi idi re muḷe ni igbehin-gbehin; awọn abajade imọ wa wa ni ibamu si nkan ti o wa ninu Al-Kuraani ti o tobi julo, oun naa ni siseda oḷe-inu si inu ikun iya re. Oḷohun ti oḷa Re ga sọ pe:

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٤﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا الطُّفْلَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا ءآخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٥﴾﴾ [المؤمنون: ١٣-١٥]

{ Dájúdájú A ti şe eḡá ènìyàn láti inú ohun tí A mọ jáde láti inú erupè amọ. Léyìn náà, A şe é ní àtọ sínú àyè ààbò (iyen, ilé-omọ). Léyìn náà, A sọ àtọ di eḡe dídí. Léyìn náà, A sọeḡe dídí di bááşí ẹran. Léyìn náà, A sọ bááşí ẹran di eegun. Léyìn náà, A fi ẹran bo eegun. Léyìn náà, A sọo di eḡá miiràn.1 Nítorí náà, ìbùkún ni fún Allāhu, Ẹni t'Ó dára jùlọ nínú àwọn eḡeḡe (oníşẹ-ona).2 " } [Suuratul Muh'minuun: 12-14]

40. Ati pe Ọlọhun ko nii gba iṣe, Ko si nii se eṣan le e lori ni ojo ikehin ayaafi ti o ba wa lati odo eni ti o ni igbagbo pelu Ọlọhun ti o si tun tele ase Re, ti o si tun gba awon ojiṣe Re – ki ike ati ọla maa ba won – ni ododo, ati pe Ọlọhun ko nii gba ninu awon ijosin ayaafi eyi ti O ba se e lofin, nitori naa bawo wa ni omunyan o se maa se aigbagbo pelu Ọlọhun ti yoo wa maa reti ki O san an ni eṣan? Ati pe Ọlọhun ko nii gba igbagbo enikeni ninu awon eeyan ayaafi ti o ba ni igbagbo si awon Anabi - ki ọla o maa ba gbogbo won lapapo - ti o si tun ni igbagbo si jije ojiṣe Muhammad (ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a).

Ati pe Ọlọhun ko nii gba iṣe, Ko si nii se eṣan le e lori ni ojo ikehin ayaafi ti o ba wa lati odo eni ti o ni igbagbo si Ọlọhun ti o si tun tele ase Re, ti o si tun gba awon ojiṣe Re – ki ike ati ọla maa ba won – ni ododo. Ọlọhun ti ọla Re ga so pe:

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصَلُّهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا﴾ ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا﴾ ﴿١٩﴾ [الإسراء: ١٨-١٩]

{ Eni ti o ba ni gbèrò (oore) ayé yi (nikan), A máa taari ohun ti A bá fẹ sí i nínú rẹ ní kíakíá fún eni tí A bá fẹ. Léyìn náà, A máa se iná Jahanamo fún un; o máa wo inú rẹ ní eni yepere, eni ekò. Eni tí ó bá sì gbèrò (oore) oṣun, tí ó sì se iṣe rẹ, ó sì jẹ onígbàgbò òdodo, àwọn wònyen, iṣe won máa jẹ àtẹwògbà (pèlú eṣan rere)..} [El-Isra', 18-19]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun so pe:

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ﴾ ﴿٢٥﴾ [الأنبياء: ٢٥]

{ Nítorí náà, ẹnikẹni tí ó bá ẹe nínú àwọn iṣẹ rere, tí ó sì jẹ onígbàgbọ̀ òdodo, kò sí kíkò fún iṣẹ rẹ. Àti pé dájúdájú Àwa máa ẹe àkòsílẹ̀ rẹ̀ fún un.} [Suurtul Anbiyaah: 94]

Ati pe Ọlọhun ko nii gba ninu awon ijosin ayaafi eyi ti O ba se e lofin. Ọlọhun ti ola Re ga so pe:

﴿... فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۗ﴾

[أَحَدًا ۝۱۱۱] ﴿[الكهف: ۱۱۰]﴾

{ Nítorí náà, ẹnikẹni tí ó bá n retí ìpàdé Olúwa rẹ̀, kí ó ẹe iṣẹ rere. Kò sí gbòdò fi ẹni kan kan ẹe akẹgbẹ̀ níbi jíjòsìn fún Olúwa rẹ̀.} [Al-Kahf 110]

O wa ṣalaye wipe dajudaju iṣeko nii jẹ iṣe daadaa ayaafi ki o jẹ lati inu nkan ti Ọlọhun ẹe ni ofin, ti ẹni ti ti o ni i si fi imokanga fun Ọlọhun ninu iṣe re, ti o si tun ni igbagbo pelu Ọlọhun ti o si gba awon Anḡbi Re ni ododo ati awon ojise Re – ki ola o maa ba won – amo ẹni ti iṣe re ba yatọ si iyen, Ọlọhun ti ola Re ga ti so pe:

﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا ۝۲۳﴾ ﴿[الفرقان: ۲۳]﴾

{ Àti pé A máa wá ṣíbi ohun tí wọn ẹe níṣe, A sì máa soḡ di eruku àfédànù ".} [Suuratul Fur'qaan: 23]

Allāhu ti ola Re ga julọ tun so pe:

﴿وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ۝۲۴ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝۲۵ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ۝۲۶﴾ ﴿[الغاشية: ۲۴-۲۶]﴾

{... Àwọn ojú kan yòò wálẹ̀ (ní ti iyẹpẹrẹ) ní ojọ yẹn. Oníṣẹ̀ àṣekúdírógbó (ni wón nílẹ̀ ayé). (3) Wón máa wọ inú Iná t'ó gbóná janjan (ní òrun). (4) } [Suuratul Gooshiyah: 2-4.]

Awon oju yii yoo wale (ni ti iyepere) yoo si se asekedorogbo ise, amọ latari wipe o n siṣe pelu nkan ti o yatọ si imona lati oḡo Ọlọhun; Ọlọhun ẹe ina ni ibuṣeri si re; nitoripe won ko ẹe

iṣe pẹlu nkan ti o yatọ si nkan ti Ọlọhun ṣe ni ofin nikan, bi ko ṣe wipe wọn tun jọsin pẹlu awọn ijọsin burúkú, wọn si tun ẗele awọn olori anu awọn ti wọn n da adadaale awọn ẹsin buruku fun wọn. Nitori naa, iṣe daadaa eleyi ti yoo je atewogba ni odo Ọlọhun naa ni eleyi ti o ṣe deede pẹlu nkan ti Ojiṣe – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a – mu wa. Ati pe bawo ni oṃoniyan o ṣe maa ṣe aigbagbo si Ọlọhun, ti yoo si maa reti ki O ṣesan fun un.

Ati pe Ọlọhun ko nii gba igbagbo ẹnikeṇi ninu awọn eeyan ayaafi ti o ba ni igbagbo si awọn Anabi – ki ọla o maa ba gbogbo wọn lapapo – ti o si tun ni igbagbo si jije ojiṣe Muhammad – ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - a si ti so awọn ẹri kan síwájú lori iyeṇ ni ipinro ogun (20). Ọlọhun ti ọla Re ga tun so pe:

﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ ۚ وَكُتُبِهِ ۚ وَرُسُلِهِ ۚ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٠﴾﴾ [البقرة: ٢٠]

{ Ọjísẹ náà (sollalāhu 'alayhi wa sallam) gbàgbọ nínú ohun tí wọn sòkalẹ fún un láti òdò Olúwa rẹ. Àwọn onígbaḡbọ òdodo náà (gbàgbọ nínú rẹ). Ẹnì kòḡkan (wọn) gbàgbọ nínú Allāhu, àwọn mọlāika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ àti àwọn Ọjísẹ Rẹ. A kò ya ẹnì kan sòtò nínú àwọn Ọjísẹ Rẹ. Wọn sì so pé: “A gbọ (àṣẹ), a sì tẹlé (àṣẹ). À n tọrọ àforíjìn Rẹ, Olúwa wa. Ọdò Rẹ sì ni àbòḡdádá.} [Suuratul Baqara: 285]

Allāhu ti ọla Re ga julọ tun so pe:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَيَّ
رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ مِن قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۚ
وَكُتُبِهِ ۚ وَرُسُلِهِ ۚ وَالْيَوْمِ الْأَخِيرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾﴾ [النساء: ١٣٦]

{Èyin tí ẹ gbàgbọ ní òdodo, ẹ gbàgbọ dáadáa nínú Allāhu àti Òjísẹ Rẹ, àti Tírà tí (Allāhu) sòkalẹ fún Òjísẹ Rẹ, àti Tírà tí Ó sòkalẹsìwájú. Ènikèni tí ó bá ọ̀ gbàgbọ nínú Allāhu, àwọn mọ̀lāika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ, àwọn Òjísẹ Rẹ àti Ọjọ̀ Ìkẹyìn, dájúdájú ó ti ọ̀nà ní ọ̀nà t'ó jìnnà teféteféÈyin tí ẹ gbàgbọ ní òdodo, ẹ gbàgbọ dáadáa nínú Allāhu àti Òjísẹ Rẹ, àti Tírà tí (Allāhu) sòkalẹ fún Òjísẹ Rẹ, àti Tírà tí Ó sòkalẹsìwájú. Ènikèni tí ó bá ọ̀ gbàgbọ nínú Allāhu, àwọn mọ̀lāika Rẹ, àwọn Tírà Rẹ, àwọn Òjísẹ Rẹ àti Ọjọ̀ Ìkẹyìn, dájúdájú ó ti ọ̀nà ní ọ̀nà t'ó jìnnà tefétefé.} [Suuratun-Nisai: 136]

Allāhu ti ọ̀la Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ، وَتَنْصُرُنَّهُ، قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ [آل عمران: ٨١]

{ (È rántí) nígbà tí Allāhu gba àdéhùn lówọ̀ àwọn Ànábì pé: “(È lo) èyí tí Mo bá fun yín nínú Tírà àti ìjìnlẹ̀ ọ̀ye (iyẹn, sunnah ẹnì kòḍokan wọ̀n). Lẹ̀yìn nàà, Òjísẹ̀ kan (iyẹn, Ànábì Muhammad s.a.w.) yóò dé ba yín; ó máa fi èyí t’ó jẹ̀ òdodo rinlẹ̀ nípa èyí t’ó wà pẹ̀lú yín. Nítorí nàà, ẹ gbòdò gbà á gbọ̀, ẹ sì gbòdò ràn án lówọ̀.” (Allāhu) sọ pé: “Njẹẹ gbà? Ọ̀ ẹ̀ sì máa lo àdéhùn Mi yìí?” Wọ̀n sọ pé: “A gbà.” (Allāhu) sọ pé: "Nítorí nàà, ẹ jẹ̀rì sí (àdéhùn nàà). Èmi n bẹ̀ pẹ̀lú yín nínú àwọn Olùjẹ̀rìí!} [Aal Im’raan/81]

41. Dajudaju afojusun gbogbo işe ti o je ti Ọlọhun ni pe: Ki esin ododo o mu omọniyan ga, yòò wa je eru kan ti o mo esin kanga fun Ọlọhun Ọba gbogbo agbanla-aye, yoo si tun tu u silẹ kuro ni jije eru fun omọniyan tabi ohun elo tabi itankitan. Nitori naa, esin Isilaamu - gege bi iwọ naa se ri i - kii se afomo awon eeyan, ko si ki n gbe won tayọ ipo won, ko si ki n so won di oluwa ati olujosin fun.

Dajudaju afojusun gbogbo işe ti o je ti Ọlọhun ni pe: Ki esin ododo o mu omọniyan ga, yòò wa je eru kan ti o mo esin kanga fun Ọlọhun Ọba gbogbo agbanla-aye, yoo si tun tu u silẹ kuro ni jije eru fun omọniyan tabi ohun elo tabi itankitan. Ojise Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a- so pe: “Eru owo diinar ati owo dirham, ati aso qoteefah pelu aso khomiiso ti parun, ti won ba fun un yoo yonu, ti won ko ba fun un ko nii yonu” Sohiihu ti Al-Bukhaar 6435

Nitori naa, omọniyan ti o pe ko nii je eni ti yoo maa teriba fun nkankan ayaafi Allāhu. Owo ko si nii so o di eru tabi iyi tabi ipo tabi idile. O si n be ninu itan yii ohun ti yoo maa se afihan fun oluka, nkan ti awon eeyan wa lori re siwaju riran ojise, ati bi won se di leyin re (riran ojise nise). Nigbati awon Musulami akoko se Hijira lo si ilu Abasa, ti o ba Abasa ni igba naa lon - An-Najaaşi - si bi won leere, ti o si so fun won pe: “Esin wo ni yii, ti o se wipe e yapa awon ijo yin ninu re, ti e ko si darapo mo esin mi tabi esin okan ninu awon ijo yii? Jahfar omo Abi Toolib so fun un pe: Ire o ba! Awa je ijo kan ti o je alaimokan, a maa n sin awon orisa, a si maa n je okunbete, a maa n se awon ibaje , a si tun maa n ja okun ebi, a si tun maa n se aburu si alabagbe, alagbara inu wa maa n je ole. Ori iyen ni a si wa titi ti Ọlọhun fi

ran Ojiṣe kan si wa laarin wa, a mo iran re, ati ododo re, ati afokantan re, ati kiko ara ro kuro nibi nkan ti ko leto. O wa pe wa lo si odo Olohun ki a le mu Un ni Okan soṣo, ki a si maa josi fun Un, ki a si tun bora kuro nibi nkan ti awa ati awon baba wa n josi fun ninu awon nkan ti o yato si I (Olohun) ninu okuta, ati awon oriṣa. O si pa wa laṣe pelu imaa so ododo, ati imaa pe afunṣo (Amanah), ati imaa da ebi po, ati imaa se daadaa si alabagbe, ati jijawo kuro nibi awon nkan eewo ati tita awon eje sile, o si ko fun wa kuro nibi awon ibaje, ati oro eke ati imaa je owo omo-orukan ati imaa pa iro agbere mo awon obinrin ti won ko ara won ni ijanu. O si tun pa wa laṣe ki a maa sin Olohun ni Oun nikan, ki a si ma mu nkankan mo On ni orogun. O si tun pa wa laṣe pelu irun kiki ati zakah yiyo ati aawe gbigba. O so pe: O wa ka awon alamori esi Isilaamu fun un". A si gba a ni ododo, a si ni igbagbo pelu re, a si tun tele e pelu nkan ti o mu wa, a si tun sin Olohun ni Oun nikan ti a ko si mu nkankan mo On ni orogun, a si se nkan ti o se ni eewo lewa lori ni eewo, a si gba nkan ti o se leto fun wa ni eto". Imam Ahmad lo gbe e jade (1740) pelu iyato die, ati Abu Naheem ninu tira re ((IL'YATUL AOLIYAA))(1/115) ni nkan ti o se ni soki. Esi Isilaamu - gege bi iwona se ri i - kII se afomo awon eeyan, ko si ki n gbe won tayo ipo won, ko si ki n so won di oluwa ati eni ti a maa josi fun:

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا
 نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا
 أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٦٤]

{ "Eyin ahlu-l-kitab, e wa sibi oro kan to dogba laarin awa ati eyin, pe a o ni josi fun eni kan afi Allah. A o si ni fi kin

kan wá akegbé fún Un. Àti pé apá kan wa kò ní sọ apá kan di olúwa lẹyìn Allāhu.” Tí wọn bá sì gbúnrí, ẹ sọ pé: Ẹ jẹrìí pé dájúdájú mùsùlùmí ni àwa.} [Āl Im’rān/64]

Ọlọhun Ọba ti ọla Rẹ ga sọ pe: Sọ pé:

﴿وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ

أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٨٠]

{ “Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe: (Ànábì kan) kò sì ní pa yín ní àṣẹ pé kí ẹ sọ àwọn mọlāika àti àwọn Ànábì di olúwa. Šé ó máa pa yín ní àṣẹṣiṣe àìgbàgbọ lẹyìn tí ẹ ti jẹ mùsùlùmí ni” } [Suuratu Al-Imraan: 80]

Ojiṣe Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: “Ẹ ma se yin mi ni ayinju gege bi awon Nasoorah se yin omọ Maryam ni ayinju, dajudaju emi o eru Rẹ (Olohun) ni mi; nitori naa ẹ sọ pe: Ẹrú Ọlọhun ati Ojiṣe Rẹ”. Sọhiihu ti Buhari 3445.

42. Ọlọhun Ọba se tituuba ni ofin, oun naa si ni: Pipada omọniyan si ọdọ Oluwa re, ati gbigbe eṣe ju silẹ, ati pe Isilaamu maa n pa nkan ti o ba saaju re re ninu awon eṣe. Ati pe tituuba naa maa npa nkan ti o ba ti saaju re re ninu awon eṣe. Nitori naa, omọniyan o bukaata si ki o maa jẹwọ awon aṣiṣe re ni iwaju awon eeyan abara.

Ọlọhun Ọba se tituuba ni ofin, oun naa si ni: Pipada omọniyan si ọdọ Oluwa re, ati gbigbe eṣe ju silẹ, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿...وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [النور: ٣١]

{ Kí gbogbo yín sì ronú pìwàdà sọdọ Allāhu, ẹyin onìgbàgbọ òdodo nítorí kí ẹ lè jèrè želite } [suratul Nuur: 31]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ

التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ [التوبة: ١٠٤]

{ Şé wọn kò mò pé dájúdájú Allāhu Òun l'Ó n gba ironúpiwàdà lówó àwọn ẹrúsìn Rẹ, Ó sì n gba àwọn ọrẹ, àti pé dájúdájú Allāhu, Òun ni Olùgba-ironúpiwàdà, Àşàkẹ-òrun?!} [Suuratut Taobah: 104]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا

تَفْعَلُونَ﴾ [الشورى: ٢٥]

{ Òun ni Ẹni t'Ó n gba ironúpiwàdà àwọn ẹrúsìn Rẹ. Ó n ẹ àmójúkúrò níbi àwọn àşìşẹ. Ó sì mò ohun tí ẹ n ẹ níşẹ.} [Suuratush Shuuroh: 25]

Ojişẹ Ọlọhun - ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba a - sọ pe: Inu Ọlọhun maa n dun gidi gan si tituuba (rironu piwada) ẹru Rẹ ti o je Mu'mini ju didunu arakunrin kan lo, ti arákùnrin naa wa ni inu asale ti o tun je aaye iparun, ti nkan ogun re si wa pelu re, ti jije ati mimu re naa tun wa lori re, ni o ba sun lo, o si taji pada, nkan ogun re si ti lo, o wa bere si n wa a titi ti òùngbẹ fi n gbẹ ẹ. Leyin naa ni o wa sọ pe: Maa pada si aaye mi eleyi ti mo wa tele, maa wa sun titi ti maa fi ku, o wa gbe ori re le apa re ki o le ba ku, ni o ba taji, nkan ogun si ti wa ni odo re, ti ipese, jije ati mimu re si wa lori re. Inu Ọlọhun maa n dun gidi gan si tituuba (rironu piwada) ẹru Rẹ ti o je Mu'mini ju bi inu ẹni yii se dun si riri ti o ri nkan ogun ati ipese re lo". Sohiihu Muslim: 2744

Ati pe Isilaamu maa n pa nkan ti o ba saaju re re ninu awon eşe. Ati pe tituuba naa maa n pa nkan ti o ba ti saaju re re ninu

awon eṣe, Olohun ti o la Re ga so pe: So fun awon to saì gbàgbò pé tí wón bá jáwó (nínú àìgbàgbò), A máa ṣàforijìn ohun to ti ré kojá fun wón. Tí wón bá tún padà (síbè, àpèjúwe) iparun awon eni àkókó kúkú ti ré kojá (ní ìkìlò fun wón). Ojise Olohun - ki ike ati o la Olohun maa ba a - so pe: Inu Olohun maa n dun gidi gan si tituuba (rironu piwada) eru Re ti o je Mu'mini ju didunu arakunrin kan lo, ti arakunrin naa wa ni inu asale ti o tun je aaye iparun, ti nkan ogun re si wa pelu re, ti jije ati mimu re naa tun wa lori re, ni o ba sun lo, o si taji pada, nkan ogun re si ti lo, o wa bere si n wa a titi ti òngbè fi n gbè e. Leyin naa ni o wa so pe: Maa pada si aaye mi eleyi ti mo wa tele, maa wa sun titi ti maa fi ku, o wa gbe ori re le apa re ki o le ba ku, ni o ba taji, nkan ogun si ti wa ni odo re, ti ipese, jije ati mimu re si wa lori re. Inu Olohun maa n dun gidi gan si tituuba (rironu piwada) eru Re ti o je Mu'mini ju bi inu eni yii se dun si riri ti o ri nkan ogun ati ipese re lo". Sohihu Muslim: 2744

Ati pe Isilaamu maa n pa nkan ti o ba saaju re re ninu awon eṣe. Ati pe tituuba naa maa n pa nkan ti o ba ti saaju re re ninu awon eṣe, Olohun ti o la Re ga so pe: So fun awon to saì gbàgbò pé tí wón bá jáwó (nínú àìgbàgbò), A máa ṣàforijìn ohun to ti ré kojá fun wón. Tí wón bá tún padà (síbè, àpèjúwe) iparun awon eni àkókó kúkú ti ré kojá (ní ìkìlò fun wón).

﴿قُلِ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُعْطَرُ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ

سُنَّتِ الْأَوَّلِينَ﴾ [الأَنْفَال: ٣٨]

{ Reci onima koji ne vjeruju: ako se okane, biće im oprošteno ono što je prije bilo; a ako se ne okane – pa, zna se šta je s drevnim narodima bilo.} [Suuratul Anfaal: 38]

Ọlọhun si tun pe awọn Nasoorah si tituuba (rironu piwada), Ọba ti ipo Re gbọn-n-gbọn sọ pe:

﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ۗ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ [المائدة: ٧٤]

{ Nítorí náà, ẹ́ wọn kò ní ronú pìwàdà sòdò Allāhu, kí wọn sì tọrọ àforìjìn lódò Rẹ? Allāhu sì ni Aláforìjìn, Àṣàkẹ̀-òrun.} [Suuratul Maaidah: 74]

Ọlọhun si tun ẹ gbogbo awọn oluyapa ati awọn elese ni ojukokoro si tituuba (rironu piwada), Ọba ti ọla Re ga sọ pe: Sọ pé:

﴿قُلْ يَعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ

يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ [الزمر: ٥٣]

{ "Èyin ẹrúsin Mi, tí ẹ ti dẹ̀sẹ̀ púpọ̀ sí ẹmí ara yín lórùn, ẹ má ẹ sọrẹ̀tí nù nípa ikẹ̀ Allāhu. Dájúdájú Allāhu l'Ó n ẹ̀sàforìjìn gbogbo ẹ̀sẹ̀ pátápátá. Dájúdájú Allāhu, Ọ̀un ni Aláforìjìn, Àṣàkẹ̀-òrun.} [Suuratuz Zumar: 53]

Nigbati Amru Bn Al-Aas pinu lati gba Isilaamu, o paya wipe wọn o ni fi ori awọn ẹṣẹ rẹ ti o ti ẹ siwaju Isilaamu jin in. Amru sọ l'eni ti o n gba ẹgbawa nkan ti o ẹlẹ yii wa: Nigbati Ọlọhun - Ọba ti O biyi ti O gbọn-n-gbọn - fi Isilaamu si mi ni ọkan, o sọ pe: Mo wa ba Anabi- ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a- lati gbe àdéhùn fun un, nigba naa ni o wa tẹ ọwọ rẹ si mi, mo wa sọ pe: Mi o ni ẹ adehun fun o ire ojise Ọlọhun titi ti wa fi fi ori ẹṣẹ mi ti o ti saaju jin mi, o sọ pe: Ojise Ọlọhun - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a- wa sọ fun mi pe, ire Am'ru, ẹ oo mọ wipe hijira maa n pa awọn ẹṣẹ ti o saaju rẹ rẹ ni, ire Am'ru, ẹ oo mọ wipe Isilaamu maa n pa awọn ẹṣẹ ti o saaju rẹ rẹ ni?. Muslim lo gbe e jade (121) ni nkan ti o gun bi iru eleyii, ati Ahmad (17827) atipe gbolohun yii ti e ni.

43. Nitori naa, ninu ẹsin Isilaamu, asopo laarin ọmọniyan ati Olohun maa n wa taara ni, nitori naa, oo bukaata si ẹnikankan lati je alagata laarin iwọ ati Olohun. Ẹsin Isilaamu si tun wa kọ ki a sọ awọn abara di olujọsin fun tabi akegbe fun Olohun nibi jije Oluwa Re ati nibi lileto si ijọsin Re.

Ninu ẹsin Isilaamu, ọmọniyan ko bukaata si ki o maa jẹwọ awọn ẹṣe re ni iwaju awọn eeyan, ati pe ninu ẹsin Isilaamu asopo laarin eeyan ati Olohun maa n wa taara ni, nitori naa, oo bukaata si ẹnikankan lati je alagata laarin iwọ ati Olohun, gege bi o se rekoja ni ipinro (36). Dajudaju Olohun ti ọla Re ga pe gbogbo eeyan lo sibi tituuba (rironu piwada) ati siṣeri pada si ọdọ Re, Oun naa bakanna ni O tun kọ fun wọn kuro nibi ki wọn mu awọn Anabi tabi awọn Malaika ni alagata laarin Re ati awọn ẹru Re. Nitori naa, Oba ti ọla Re ga sọ pe:

﴿وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ

أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٨٠]

{ (Ānábì kan) kò sì ní pa yín ní àṣẹ pé kí ẹ sọ àwọn mọlāika àti àwọn Ānábì di olúwa. Šé ó máa pa yín ní àṣẹṣiṣe àìgbàgbọ léyìn tí ẹ ti jẹ mùsùlùmí ni?" } [Suuratu Al-Imraan: 80]

Ẹsin Isilaamu - gege bi o se ri i - si tun wa kọ ki a sọ awọn abara di olujọsin fun tabi akegbe fun Olohun nibi jije Oluwa Re ati nibi lileto si ijọsin Re . Olohun ti ọla Re sọ nipa awọn Nasoorah pe:

﴿اتَّخِذُوا أَحْبَابَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا

إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا أَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [التوبة: ٣١]

{Wọn mú àwọn àlùfàà wọn (nínú yehudi) àti àwọn àlùfàà wọn (nínú nasara) ní olúwa léyìn Allāhu. (Wọn tún mú) Mọsih ọmọ Moryam (ní olúwa léyìn Allāhu). Bẹ̀ẹ̀ sì ni A ò pa wọn láṣẹ kan tayo jíjọsìn fún Olohun, Ọkan soṣo. Kò sílọ́lọhun tí ijọsìn tọ sí àfi Ọ̀un. Ó mọ tayo ǹnkan tí wọn n fi sebo sí I.} [Suuratut Taobah: 31]

Ati pe Ọlọhun tako awọn keferi latari wipe wọn mu awọn alagata laarin wọn ati Oun (Allāhu). Nitori naa, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿۳﴾ [الزمر: ٣]

{ " Gbọ! Ti Allāhu ni ẹ̀sìn míímọ̀. Àwọn tí wọn sì mú àwọn aláfẹ̀yìntì kan yàtò sí Allāhu, (wọn wí pé): A ò jòsìn fún wọn bí kò ẹ̀ pé nítorí kí wọn lè mú wa súnmọ̀ Allāhu pẹ̀kípẹ̀kí ni." Dájúdájú Allāhu l'Ó máa dájọ̀ láààrin wọn nípa ohun tí wọn n yapa ẹ̀nu nípa rẹ̀ (ìyẹn, ẹ̀sìn 'Islām). Dájúdájú Allāhu kì í fi ònà mọ̀nì tí ó jẹ̀ òpùrọ̀, aláìgbàgbọ̀.} [Suuratuz Zumar: 3]

Ọlọhun si tun salaye wipe dajudaju awọn oloosa - awọn alaimọkan - maa n mu awọn alagata laarin wọn ati Ọlọhun, wọn wa maa n sọ pe: dajudaju awọn (alagata) maa n sun wọn mọ Ọlọhun.

Ati pe ti Ọlọhun ba kọ fun awọn eeyan kuro nibi ki wọn o mu awọn Anabi tabi awọn Malaaike ni alagata laarin Rẹ ati awọn ẹru Rẹ; nitori naa, ẹni ti o yatọ si wọn (awọn Anabi ati awọn Malaaike) lo fi n lẹto ju láti ma ẹ mu ni alagata. Bawo wa ni, ti awọn Anabi ati awọn Ojise - ki ọla o maa ba wọn - na si maa n tara sàsà láti sunmọ Ọlọhun. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ ni Ẹni ti O n fun wa ni iro nipa iṣeṣi awọn Anabi ati awọn Ojise - ki ọla o maa ba wọn - pe:

﴿... إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ ﴿٩٠﴾

[الأنبياء: ٩٠]

{ Dájúdájú wọn n yára gágá níbi àwọn iṣẹ̀ rere. Wọn n pè Wá pẹ̀lú irètí àti ipáyà. Wọn sì jẹ̀ olùtẹ̀rìba fún Wa.} [Suuratul Anbiyaah: 90]

Allāhu ti ọla Rẹ ga julọ tun sọ pe:

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ

رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ... ﴿٥٧﴾ [الإسراء: ٥٧]

{Àwọn wònyẹn tí wọn n pè (lẹ̀yìn Rẹ̀) n wá àtẹ̀gùn sòdò Olúwa wọn ni! - Èwo nínú wọn l'ó súnmọ̀ (Allāhu) jùlọ̀ (báyì)? - Àwọn

náà n retí ikẹ Allāhu, wọn sì n páyà ìyà Rẹ. Dájúdájú ìyà Olúwa re jẹ ohun tí wọn gbòdòşóra fún.} [Suuratul Is'raah: 57]

Iyẹn ni wipe: Dajudaju awọn ti ẹ n pe leyin Ọlọhun - ninu awọn anabi ati awọn eniire - awọn naa maa n sunmọ Ọlọhun , wọn si tun maa n rankan ikẹ Rẹ, wọn si tun maa n beru iya Rẹ; bawo wa ni wọn o şe maa pe wọn leyin Ọlọhun .

44. Ni ipari tira yii, a maa ranti wipe awọn èyàn, pèlú bi igba wọn ati awọn eyameya wọn ati awọn ilu wọn ati àwùjọ wọn şe yàtò síra, bèè náà ni wọn şe yàtò síra níbi irori wọn àti erongba wọn, ti àyíká wọn àti işẹ wọn naa si tun yàtò síra, èyí ni o jẹ ki o jẹ dandan fun wọn láti ni afinimona kan ti o maa tọ wọn sọna, ati eto kan ti yoo ko wọn jọ, ati adari kan ti yoo maa dáàbò bo wọn, awọn ojişe alapon-onle - ki ikẹ ati ọla maa ba wọn - maa n şe iyẹn pẹlu imisi lati ọdọ Ọlọhun, wọn maa n tọ awọn eeyan s'ona lọsi oju-ona daadaa ati imona, wọn si maa n ko wọn jọ si ori ofin Ọlọhun, wọn si tun maa n dajọ laarin wọn pèlú ododo. Nitori naa, alamọri wọn yoo duro deede ni ibamu si jije ipe wọn fun awọn ojişe yii, ati sisunmọ igba wọn si awọn iranşe ti Ọlọhun. Nigba ti anu ti wa pọ, ti aimokan si ti kari, ti wọn si ti josin fun awọn orişa; Ọlọhun gbe anabi Rẹ Muhammad - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - dide pẹlu imona ati ẹsin ododo lati mu awọn eeyan kuro nibi awọn okunkun şişe Kèfèrí, aimokan, ati iborişa, lọ si ibi igbagbọ ati imona.

Ni ipari tira yii, a maa ranti wipe awọn èyàn, pèlú bi igba wọn ati awọn eyameya wọn ati awọn ilu wọn ati àwùjọ wọn şe yàtò síra, bèè náà ni wọn şe yàtò síra níbi irori wọn àti erongba wọn, ti àyíká wọn àti işẹ wọn naa si tun yàtò síra, èyí ni o jẹ ki o jẹ dandan fun wọn láti ni afinimona kan ti o maa tọ wọn sọna, ati eto kan ti yoo

ko wọn jọ, ati adari kan ti yoo maa dáàbò bo wọn, awọn ojiṣe alapọn-onle - ki ikẹ ati ọla maa ba wọn - maa n ṣe iyẹn pẹlu imisi lati ọdọ Ọlọhun, wọn maa n tọ awọn eeyan s'ona lọsi oju-ona daadaa ati imona, wọn si maa n ko wọn jọ si ori ofin Ọlọhun, wọn si tun maa n dajọ laarin wọn pẹlú ododo. Nitori naa, alamọri wọn yoo duro deede ni ibamu si jije ipe wọn fun awọn ojiṣe yii, ati sisunmọ igba wọn si awọn iranṣe ti Ọlọhun. Nigba ti anu ti wa pọ, ti aimọkan si ti kari, ti wọn si ti jọsin fun awọn oriṣa; Ọlọhun gbe anabi Rẹ Muhammad - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - dide pẹlu imona ati ẹsin ododo lati mu awọn eeyan kuro nibi awọn okunkun ṣiṣe Kẹfẹrì, aimọkan, ati iboriṣa, lọ si ibi igbagbo ati imona.

45. Fun idi eyii, mo n pe ọ, iwọ ọmọniyan, ki o duro fun Ọlọhun ni iduro ododo eleyi ti yoo bọra kuro nibi àṣà ati iṣe, ki o si tun lọ mọ wipe waa pada si ọdọ Oluwa rẹ lẹyin iku rẹ, ki o si tun woye si ara rẹ ati awọn agbegbe ti o wa ni ayika rẹ. Nitori naa, gba Isilaamu, ki o le ba ṣe oriire ni aye rẹ ati orun rẹ. Ti o ba wa fe wo inu Isilaamu, ko si nkankan ti o jẹ dandan fun ọ ju ki o jẹri wipe ko si ẹni ti ijọsin tọ si ni ododo ayaafi Allāhu, ati pe dajudaju Muhammad ojiṣe Rẹ ni, ki o si tun bọpa-bọṣe kuro nibi gbogbo nkan ti wọn ba n jọsin fun yatọ si Ọba Allāhu, waa tun ni igbagbo wipe dajudaju Ọlọhun yoo gbe awọn ti wọn wa ninu saare dide, ati pe dajudaju isiro ati ẹsan ododo ni, ti o ba ti wa jẹri pẹlu ijẹri yii, o ti di Musulumi. O wa jẹ dandan fun o lẹyin iyẹn ki o maa jọsin fun Ọlọhun pẹlu nkan ti O ṣe ni ofin bii irun, ati zakah, ati aawe, ati hajj ti o ba ni ikapa ọna ati lọ.

Fun idi eyii, mo n pe ọ, iwọ ọmọniyan, ki o duro fun Ọlọhun ni iduro ododo eleyi ti yoo bọra kuro nibi àṣà ati iṣe, gẹgẹ bi Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ ninu gbolohun Rẹ pe:

﴿قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُ بِوَحْدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْفٍ ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ حِقَّةٍ إِنَّهُ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ ﴿سبأ: ٤٦﴾

{ Sọ pé: "Ohun Ohun kan soṣo ni mò ñ ṣe wáàsí rẹ fun yín pé, ẹ dúró nítorí ti Allāhu ní méjì àti ní ẹyọ kòḍokan. Lẹyìn nàà, kí ẹ ronú jinlẹ. Kò sí àlùjànnú kan láraeni yín. Kò sì jẹ kíni kan bí kò ṣe olùkìlò fun yín ṣíwájú ìyà líle kan.} [Suuratu Saba': 46]

Ki o si tun lọ mọ wipe dajudaju o maa pada si ọḍo Oluwa re leyin iku re, Ọlọhun ti ọla Re ga sọ pe:

﴿وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿٣٩﴾ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴿٤١﴾ وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ﴾ ﴿النجم: ٣٩-٤٢﴾

{ " Àti pé kò sí kíni kan fún ènìyàn àfi ohun t'ó ṣe níṣẹ. Àti pé dájúdájú iṣẹ rẹ, láìpẹ wọn maa fi hàn án. Lẹyìn nàà, wọn maa san án ní ẹsan rẹ, ní ẹsan t'ó kún jùlọ. Àti pé dájúdájú ọḍo Olúwa re ni ọpin (ìrìn-àjò èdà)..} . [Suuratun Najm: 39-42]

Ki o si tun woye si ẹmi re ati awon agbegbe ti o wa ni ayika re. Ọlọhun ti ọla Re ga sọ pe:

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجْلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ ﴿الأعراف: ١٨٥﴾

{ Sẹ wọn kò wo ijọba àwọn sánmọ àti ilẹ pẹlú gbogbo ǹnkan tí Allāhu dá? Àmọ sá ó lè jẹ pé Àkókò ikú wọn ti súnmọ. Nígba nàà, ọḍo wo ni wọn yòò gbàgbọ lẹyìn rẹ?" } [Suuratul Ah'roof: 185]

Gba Isilaamu, ki o le ba ẹ oriire ni aye re ati ọrun re. Ti o ba wa fe wọ inu Isilaamu, ko si nkankan ti o jẹ dandan fun ọ ju ki o jeri wipe ko si ẹni ti ijọsin tọ si ni ododo ayaafi Allāhu, ati pe dajudaju Muhammad ojiṣe Re ni. Nigbati Ojiṣe - ki ikẹ ati ọla Ọlọhun maa ba a - ran Muadh lọ si Yemen l'eni ti n pepe lọ si

inu Eṣin Isilaamu, o sọ fun un pe: “Dadadaju ireṣ o lọ ba ijọ kan ninu awọn ti wọn fun ni tira, yaa pe wọn lọ si ibi jiji wipe ko si ẹni ti ijọsin tọ si ni ododo ayaafi Ọlọhun Allāhu ati wipe dajudaju emi ojiṣe Ọlọhun ni mi, ti wọn ba ti wa tele ọ nibi iyẹn, wa fi mọ wọn wipe dajudaju Ọlọhun ti se irun wakati maarun-un ni ọranyan le wọn lori ni gbogbo oṣọ ati oru, ti wọn ba tun tele ọ nibi iyẹn, wa fi mọ wọn wipe dajudaju Ọlọhun ti se zakah ni ọranyan le wọn lori, wọn o maa gba a lati oḍo awọn aboro wọn , wọn o si maa da a pada fun awọn olosi wọn , ti wọn ba tun tele ọ nibi iyẹn, wa sọra kuro nibi imaa gba awọn eyi ti o dara julọ ninu awọn dukia wọn ”. Sohiihu Muslim: 19

Ki o si tun bọpa-bọse kuro nibi gbogbo nkan ti wọn ba n jọsin fun yatọ si Ọba Allāhu. Iwa ibọpa-bọse kuro nibi nkan ti wọn n jọsin fun yatọ si Ọlọhun Allāhu naa ni AL-HANEEFIYYAH tii se ilàà Anabi Ibroohim - ki ọla maa ba a-Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe :

﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ...﴾ [الممتحنة: ٤]

{“ Dájúdájú àwòkọṣe rere ti wà fun yín ní ara (Ànábì) ’Ibrōhīm àti àwọn t’ó wà pèlú rẹ. Nígba tí wọn sọ fún ijọ wọn pé: "Dájúdájú àwa yowó-yosè kúrò nínú ọrọ yín àti ohun tí ẹ ní jọsìn fún léyìn Allāhu. A takò yín. Ọtá àti ìkórira sì ti hàn láààrin wa títi láéláé àyàfi ìgbà tí ẹ bá tó gbàgbọ nínú Allāhu nìkan soṣo} [Suuratul Mumtahana: 4]

Waa si tun ni igbagbo wipe dajudaju Ọlọhun yoo gbe awọn ti wọn wa ninu saare dide,

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾﴾ [الحج: ٦-٧]

{ Iyẹn nítorí pé dájúdájú Allāhu, Ọun ni Ọdodo. Dájúdájú Ọun l'Ó n sọ àwọn òkú di aláàyè. Dájúdájú Ọun sì ni Alágbára lórí gbogbo ǹnkan. Àti pé dájúdájú Àkókò náà ǹ bọ. Kò sí iyèmèjì nínú rẹ. Dájúdájú Allāhu yóò gbé àwọn t'ó ǹ bẹ nínú sàrèè dídè." } (7) [Suuratul Hajj: 6-7]

Ati pe dajudaju isiro ati esan ododo ni, Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe:

﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾﴾ [الجاثية: ٢٢]

{ Allāhu şedá àwọn sánmò àti ilẹ̀ pẹ̀lú ọ̀dodo àti nítorí kí Á lè san ẹ̀mí kò̀òkan ní ẹ̀san ǹnkan tí ó şe níşẹ̀. A ò sì níí şe àbòsì sí wọn.} [Suuratul Jaathiyah: 22]

Ti o ba ti wa jẹrìí pelu ijeri yii, o ti di Musulumi. O wa jẹ dandan fun ọ leyin iyẹn ki o maa jọsin fun Ọlọhun pelu nkan ti O şe ni ofin bii Irun, ati Zakah, ati Aawe, ati Hajj ti o ba ni ikapa ọna ati lọ, ati nkan ti o yatọ si iyẹn

Àwọn Ohun Tó Wà Nínú Ìwé Yìí

1. ÈSIN ISILAAMU NI IŞE NAA TI ALLĀHU FI RANŞE SI GBOGBO ENIYAN. PAAPAAJULO OUN NI IŞE AYERAYE TI O SIJE OPIN AWỌN IRANŞE OLUWA ALLĀHU.....5
2. ÈSIN ISILAAMU KII ŞE ÈSIN ADAYANRI FUN AWỌN EYA TABI AWỌN IJO KAN PATO. ŞUGBỌN O JE ÈSIN ALLĀHU FUN GBOGBO ENIYAN PATAPATA 6
3. ISILAAMU NI IFIRANŞE ALLĀHU, EYI TI O WA LATI PE AWỌN IŞE AWỌN ANỌBI ATI AWỌN OJIŞE TO TI KOJA, EYI TI O FI RAN WỌN SI AWỌN IJO WỌN, KI IKE ATI OLA ALLĀHU MAA BA AWỌN OJIŞE OLOHUN WỌNYII.....7
4. GBOGBO AWỌN ANỌBI PATAPATA- KI IKE ATI AANU ALLĀHU MAA BA WỌN- ÈSIN KAN ŞOŞO NI ÈSIN WỌN, BO TILJE JE PE ILANA IŞESIN WỌN YA LOŢOŢO.....9
5. GEGE BI GBOGBO AWỌN ANỌBI: NUHA, IBRAHIM, MUSA, SULAYMAN ATI DAWUDA ŞE PEPE, BEJE NAA NI ISILAAMU ŞE PEPE SI INIGBAGBO PE ENI TO NJE OLUWA NI ALLĀHU, AŞEDA, OLUFUNILARISIKI, AYENI, APANI, OLOLA-GONGO, OUN NAA NI OLUDARI GBOGBO NKAN, OUN NIKAN YII NAA NI ALAANU, ONIKE TO GA JULO..... 10
6. OLOHUN ALLĀHU TI MIMO N BE FUN UN TI OLA RE SI GA JULO NI AŞEDA, OUN NAA NI O LETO SI IJOSIN NI OUN NIKAN, ATI WIPE A O GBODO SIN EYIKEYI NKAN MIRAN MO ON. 16
7. ALLĀHU NI O DA GBOGBO NKAN TO N BE NINU AYE YALA AWỌN NKAN TI A RI TABI EYI TI A KO RI. GBOGBO NKAN TO TI

YATỌ SI I (ALLĀHU) NI YOO MAA JĚĐDA KAN NINU AWỌN ẸDA RẸ,
O SI DA SANMỌ ATI ILE NI IJỌ MEFA: 23

8. ALLĀHU TI MIMỌ ATI GIGA ỌLA N BẸ FUN UN KO NI IGBAKEJI
YALA NIPA ỌLA TABI IŞĚDA TABI IDARI TABI IJỌSIN BO TII WU KO
MỌ. 24

9. ATI PE ALLĀHU OBA TI MIMO N BE FUN UN, KO BI ỌMỌ, WỌN
KO SI BI I, KO SI SI AKEGBE ATI ALAFIJO KANKAN FUN UN. 28

10. ATI PE ALLĀHU TI MIMỌ N BẸ FUN UN TI ỌLA RẸ SI TUN GA
O KI N SỌKALẸ SI INU NKANKAN, KO SI KI N DI ABARA SI INU
NKANKAN NINU ẸDA RẸ. 29

11. ALLĀHU TI MIMỌ N BẸ FUN UN TI ỌLA RẸ SI TUN GA JẸ
ALĀĀÁNÚ ONIKẸ SI AWỌN ẸRU RẸ, FUN IDI EYI O RAN AWỌN
OJIŞẸ, O SI TUN SỌ AWỌN TIRA KALẸ. 32

12. ALLĀHU OUN NI OLUWA ONIKẸ, OUN NIKAN NI ẸNI TÍ YÓÒ
ŞE IŞIRO GBOGBO ẸDA NI ỌJỌ IGBENDE NIGBA TI YÓÒ GBE
GBOGBO WỌN DIDE LATI INU SAARE WỌN, TI YÍÒ SÍ SAN ÈÈYÀN
KỌKỌKAN NÍ ẸSAN PẸLU NKAN TI O BA ŞE NINU DÁADÁA TÀBÌ
AIDARA, ẸNI TI O BA SÌ ŞE ÀWỌN IŞẸ OLÓÓRE TI O SI JẸ MU'MINI,
IDEKUN GBERE N BẸ FÚN UN, ATI PE ẸNI TI O BA ŞE AIGBAGBỌ TI
O SI TUN ŞE AWỌN IŞẸ ABURU, IYA TI O TOBI N BẸ FÚN UN NI ỌJỌ
ÌKẸHÌN. 33

13. ALLĀHU TI MIMỌ N BẸ FÚN UN TI ỌLA RẸ SI TUN GA DA
ANỌBI ĀDAM LATI ARA ERUPE, O WA JẸ KI AWỌN ARỌMỌDỌMỌ
RẸ O MAA PỌ SI LEYIN RẸ. NITORI NAA, AWỌN ÈÈYÀN PATAPATA
BÁKAN NÁÀ NI WỌN NI IPILE WỌN, KO SÌ ỌLÁ FÚN IRAN KAN
LORI IRAN KAN, KO SÌ TUN SÍ FÚN ÌJỌ KAN LORI IJỌ KAN AYAIFI
PẸLU ÌBẸRÙ ALLĀHU. 36

14. ATI PE GBOGBO ỌMỌ KỌKỌKAN NÍ WỌN BI SÍ INÚ ADAMO (ẸSIN ISILAAMU). 38
15. KO SÍ ẸNIKENI NINU AWỌN EEEYAN TI WỌN BI NI ẸLESE, TABI ẸNI TI N JOGUN ẸSE ẸNI TÍ Ọ YATỌ SÍ I.:..... 39
16. ATI PE ǸNKAN TI A TORÍ RE DÁ ÀWỌN ÈNÌYÀN NAA NI: JIJOSIN FÚN ỌLỌHUN NI OUN NIKAN: 42
17. ISILAAMU PỌN ỌMỌNIYAN LE- ATI ỌKUNRIN ATI OBINRIN- O SI SE AGBATERU FUN UN NIBI GBOGBO IWỌ RE, O SI SE E NI ẸNI TÍ WỌN O BI LEERE NÍPA GBOGBO AWỌN NKAN TI O SE SA RE FÚNRA RE ÀTI ÀWỌN ISE RE ATI AWỌN ÌWÀ RE, O SI TUN N DÌ RU U ABAJADE EYIKEYI ISE TI O BA LE FI KO INIRA BA ẸMI ARA RE TABI TI O LE KO INIRA BA ELOMIIRAN..... 42
18. ISILAAMU SE ỌKUNRIN ATI OBINRIN NI DEEDE ARA WỌN NIBI ISE ATI OJU SE ATI ẸSAN. 47
19. ISILAAMU PỌN OB̀INRIN LE, O SI KA WỌN KUN PE BÁKAN NÁÀ NI WỌN SE RI PÈLÚ AWỌN ỌKUNRIN, O SI SE INAWO NI DANDAN LORI ỌK̀UNRIN TI O BA NI IKAPA, ÌNÁWÓ ỌMỌB̀INRIN JE DANDAN LORI BÀBÁ RE, TI ÌYÁ SI JE DANDAN LÓRÍ ỌMỌK̀UNRIN RE TÍ Ó BÁ TI BÀLÁGÀ TI O SI NI IKAPA, TI ÌYÀWÓ SI JE DANDAN LORI ỌKỌ RE. 48
20. IKU KII SE TITAN GBERE, ATI PE IKU A MAA PA ARA ATI ẸMI, IKU ẸMI SI NI PIPINYA RE KURO NI ARA, LEYIN NAA YOO PADA SI ARA LEYIN IGBEDIDE ỌJỌ ALUKIYAAMO, ATI PE ẸMI O NI BỌ SI ARA MIRAN LEYIN IKU KO SI NII PADA SINU ARA MII (AKUDAAYA). 51

21. ISILAAMU N PEPE LỌ SI IBI NINI IGBAGBỌ PẸLU AWỌN IPILE IGBAGBỌ TI O TOBI, AWỌN NAA NI NINI IGBAGBỌ SI ỌLỌHUN ATI AWỌN MALAAIKA RẸ, ATI NINI IGBAGBỌ SI AWỌN IWE ỌLỌHUN GÉGÉ BÍI TAOREETA ATI INJIILA ATI ZABUURA – SIWAJU KI WỌN O TO YI ỌRỌ INU WỌN PADA – ATI ALUKURANI, ATI NINI IGBAGBỌ SI GBOGBO AWỌN ANABI ATI AWỌN OJIŞE - KI ỌLA MAA BA GBOGBO WỌN- ATI KI A NI IGBAGBỌ SI ẸNI TI O KẸYIN WỌN, OUN NAA NI MUHAMMAD OJIŞE ỌLỌHUN, IGBẸYIN AWỌN ANABI ATI AWỌN OJIŞE, ATI NINI IGBAGBỌ SI ỌJO IKEYIN, KI A SI TUN MỌ WIPE KANI IŞEMI ILE-AYE JẸ OPIN NI; ERE PỌNBELE NI IŞEMI ATI BIBẸ O BA JẸ, ATI NINI IGBAGBỌ SI KADARA 53

ISILAAMU N PEPE LỌ SI IBI NINI IGBAGBỌ PẸLU AWỌN IPILE IGBAGBỌ TI O TOBI, ELEYI TI GBOGBO AWỌN ANABI ATI OJIŞE – KI ỌLA O MAA BA WỌN – PEPE SI, AWỌN NAA NI: 53

22. ÀTI PÉ AWỌN ANABI ỌLỌHUN WỌN TI ŞỌ WỌN KURO NIBI ŞIŞE AŞIŞE – KI ỌLA O MAA BA WỌN – NIBI NKAN TI WỌN N MU DE ETIGBỌ AWỌN EYAN NIPA ỌLỌHUN, WỌN SI TUN ŞỌ WỌN KURO NIBI GBOGBO NKAN TI O BA TI TAKO LAAKAYE TABI NKAN TI IWA TO DÁA BA TAKO, ATI PE AWỌN ANABI ỌLỌHUN WỌN JẸ ẸNI TI A TI LA MIMU AWỌN AŞE ỌLỌHUN DE ỌDỌ AWỌN ẸRÚ RẸ BỌ LỌRUN, ATI PE AWỌN ANABI ỌLỌHUN KO SI NKANKAN FUN WỌN NINU AWỌN ÌRÒYÌN JIJẸ OLUWA TABI ẸNI TÍ Ó LẸTỌỌ SI ÌJỌSÌN; BI KII ŞE PE ABARA NI WỌN GẸGẸ BI AWỌN ABARA YOKU TI ỌLỌHUN SI N MU IMISI AWỌN ỌRỌ RẸ WA BA WỌN. 68

23. ISILAAMU N PEPE SI ÌJỌSÌN FUN ỌLỌHUN NÌKAN ŞOŞO PẸLÚ ÀWỌN IPILE ÌJỌSÌN NÍLÁ BII: IRUN TI O SE PE OUN NAA NI DIDURO

ATI TITẸ KỌKỌRỌ ATI FIFI ORI KANẸ, ATI IRANTI ỌLỌHUN ATI YIYIN IN ATI ADUA, ỌMỌNIYAN YOO MAA KI IRUN NAA NI ẸẸMARUN-UN NI OJOOJUMỌ, KO SI SI OPINYA KANKAN LAARIN AWỌN TI WỌN N KI I, ATI OLÓWÒ ATI TALIKA, ADARÍ ATI ẸNI TÍ WỌN N DARI, GBOGBO WỌN MAA TO NI SAAFU KAN NAA NINU IRUN. BÁKAN NÁÀ NI ZAKAT TII Ẹ ODIWỌN KÉKERÉ NINU DUKIA NI IBAMU SI AWỌN MÁJẸMÚ ATI IPEBUBU TÍ ỌLỌHUN TI PEBUBU RẸ, TI O JẸ DANDAN NINU DÚKÌÁ ÀWỌN ỌLỌRỌ, TI WỌN MAA YỌ FUN AWỌN ALAINI ATI AWỌN MÌÍRÀN NI ẸẸKAN NI ỌDÚN. BÁKAN NÁÀ NI AAWẸ TÍ Í Ẹ KIKO ẸNU RO NIBI AWỌN NKAN TII BA AAWẸ JẸ NINU OȘU RAMADAN, NI EYI TI O MAA N RE ERONGBA ATI SÙÚRÙ NINU ẸMÍ. BÁKAN NÁÀ NI HAJJ TII Ẹ LÍLỌ SI ILÉ OLUWA NI ILU MẸKA NI ẸẸKAN NI ÌGBÉSÍ AYÉ FUN ẸNI TÍ Ó BÁ NI IKAPA. NINU HAJJ YII, GBOGBO ÈÈYÀN MAA RI BÁKAN NÁÀ NIBI ÌDOJÚKỌ ỌLỌHUN ADẸDA, TI KO SI NII SI PE ẸNIKAN WA NI IPÒ TÍ O GA JU ẸLÒMÍRÀN LỌ..... 76

24. LARA ÀWỌN NKAN TI O MAA N JẸ KI ÌJỌSÌN O DA YÀTỌ JU NÍNÚ ISILAAMU NI ÀWỌN ỌNA TI A N GBA Ẹ E, ÀTI ÀWỌN ÀSÌKÒ RẸ, ÀTI ÀWỌN MÁJẸMÚ RẸ, ỌLỌHUN Ẹ E NI ÒFIN, O SI MU U DE ỌDỌ OJİŞẸ RẸ, ABARA KANKAN KO SI LE E KUN TABI DIN IN KU TITI DI ÒNÍ, GBOGBO ÀWỌN ÌJỌSÌN NÍLÁ NÍLÁ YII NI GBOGBO ÀWỌN ANỌBI NAA PEPE SI, KI ỌLÀ ỌLỌHUN LỌ MÁÁ BÁ WỌN. 81

25. OJİŞẸ ẸSIN ISILAAMU NAA NI MUHAMMAD ỌMỌ ABDULLAAH TI O WA NÍNÚ ÀWỌN ARỌMỌDỌMỌ ISMAIL ỌMỌ IBRAHIM (KI ỌLÀ ỌLỌHUN MAA BA WỌN). WỌN BI I SI ÌLÚ MẸKA NI ỌDÚN 571 TI HIJRA, WỌN GBE E DIDE NI OJİŞẸ NIBẸ, O ȘI Ẹ HIJRA LATI IBẸ LỌ SÍ ÌLÚ MẸDINA. KO BA ÀWỌN ÌJỌ RẸ KÓPA NIBI

ALAMQRI OOSA, ŞÛGBÓN Ó MÁA NÍ BA WỌN KÓPA NIBI ÀWỌN
 IŞÉ TI O GBONGBON. ÌWÀ RẸ DARA ŞÍWÁJÚ KI O TO DI OJIŞÉ TI
 ÀWỌN ÌJỌ RẸ SI MAA N PE E NI OLUFOKANTAN. ỌLỌHUN GBE E
 DÌDE NI OJIŞÉ NIGBA TI O PE ỌMỌ OGOJI ỌDÚN, O SI KUN UN
 LÓWỌ PÈLÚ ÀWỌN NKAN ÌYANU NÍLÁ, EYI TI O TOBI JU NÍNÚ RẸ
 NAA NI ALUKURANI ALAPON-ONLE, OUN SI NI O TOBI JU NINU
 AWỌN ÀMÌ ÀWỌN ANỌBI, OUN NAA ŞI NI ÀMÌ TI O N ŞĘKU NINU
 AWỌN ÀMÌ ÀWỌN ANỌBI TÍTÍ DI ÒNÍ. NÍGBÀ TÍ ỌLỌHUN PE ẸSIN
 FUN UN, TI OJIŞÉ- KI IKE ATI ỌLA ỌLỌHUN MÁA BÁ A- NÁÀ SI JẸẸ
 BI O ŞE TỌ ATI BÍ Ó ŞE YE, O KÚ NI ỌMỌ ỌDÚN MĘTA-LÉ-NI-
 ỌGOTA, WỌN SIN IN SÍ ÌLÚ MĘDINA, OUN SI NI IGBEYIN ÀWỌN
 ANỌBI ATI AWỌN OJIŞÉ, ỌLỌHUN GBE E DÌDE PÈLÚ IMONA ÀTI
 ẸSIN ỌDODO, LATI MU ÀWỌN ÈNÌYÀN KÚRÒ NÍNÚ ÒKUNKUN
 IBORISA, AIGBAGBỌ, ATI AIMOKAN, LỌ SIBI IMỌLẸ IMỌ ỌLỌHUN
 LOKAN ATI ÌGBÀGBỌ, ỌLỌHUN SI JẸRI SI I PE OUN NI OUN GBE E
 DÌDE LÁTI MAA PEPE SIBẸ PÈLÚ IYONDA RẸ..... 84

26. SHERIA ISILAAMU TI ANỌBI MUHAMMAD- KI IKE ATI ỌLA
 ỌLỌHUN MÁA BÁ A- MU WA NAA NI ÒPIN ÀWỌN IŞE-RIRAN TI
 ỌLỌHUN ATI AWỌN ÒFIN RẸ, OUN SI NI ÒFIN TI O PE TI DÍDÁRA
 ẸSIN ỌMỌNIYAN ATI AYÉ RẸ N BẸ NIBẸ, O SI N SỌ: ẸSIN ÀWỌN
 ÈÈYÀN, ATI ẸJẸ WỌN, ATI DÚKÌÁ WỌN, ATI LÀÁKÀYÈ WỌN, ÀTI
 ÀWỌN ỌMỌ WỌN, O SI TI PA GBOGBO ÒFIN TI O ŞÍWÁJÚ RẸ RẸ,
 GẸGẸ BÍ ÀWỌN ÒFIN TÍ Ó ŞÍWÁJÚ NAA ŞE PA ARA WỌN RẸ. ... 89

27. ỌLỌHUN TI ỌLA RẸ GA KO NII TẸWỌ GBA ẸSIN KANKAN
 YÀTỌ SÍ ISILAAMU TI ANỌBI MUHAMMAD- KI IKE ATI ỌLA
 ỌLỌHUN MÁA BÁ A- MU WA, ẸNI TÍ Ó BÁ GBA ẸSIN MÍRÀN YÀTỌ
 SÍ ISILAAMU, WỌN KO LEE GBA A LÓWỌ RẸ LAILAI..... 91

28. ALUKURANI ALAPON-ONLE NI TIRA TI OLOHUN FI RANSE SI ANOBI MUHAMMAD- KI IKE ATI OLA OLOHUN MAA BA A- OUN SI NI ORO OLUWA GBOGBO AGBAYE, OLOHUN PE AWON EYAN ATI ALUJANNU NIJA LATI MU IRU RE WA, TABI SUURA KAN NINU IRU RE, IPENIJA NAA SI N BE TITI DI ONI. ALUKURANI SI N FESI FUN AWON IBERE PATAKI TI O PO TI O N KO IDAMUDAABO BA EGBEGBERUN NINU AWON EYAN. ALUKURANI YII NKAN TI A SO NI TITI DI ONI PELU EDE LARUBAWA TI O FI SOKALE, TI ARAFI KANKAN KO SI DINKU NIBE, WON TEJE JADE, WON SI FON ON KA, TIRA NLA NI TII KO AGARA BA ENI TI O BA FE MU IRU RE WA, NINKAN TI O LETO SI KIKI NI TABI KIKA ONGBIFO AWON ITUMO RE. GEGE BEJE NAA NI ILANA ANOBI MUHAMMAD- KI IKE ATI OLA OLOHUN MAA BA A- ATI EKORE ATI ITAN IGBESI AYE RE, GBOGBO ENI WON SO TI WON SI GBE DE ODO WA NI IBAMU SI SISENTELE LATI ODO AWON TI WON MAA N GBA EGBAWA TI WON SEE FI OKAN TAN. WON TEJE OUN NAA JADE PELU EDE LARUBAWA TII SE EDE ANOBI MUHAMMAD (KI IKE ATI OLA OLOHUN MAA BA A), WON SI TUMORE SI OPOLOPONINU AWON EDE. ALUKURANI ATI SUNNA NI IPILE KAN SOSO FUN AWON IDAJO ISILAAMU ATI AWON OFIN RE. WON KII MU ISILAAMU LATARA IWA AWON TI WON N PE APEMORA RE, BI KO SE WIPE WON MAA N MU U LATARA IMISI TI OLOHUN TII SE ALUKURANI ATI SUNNA. 93

29. ISILAAMU N PASE SISE DADADA SI AWON OBI MEJEJI KODA KI WON MA JE MUSULUMI, O SI TUN PASE SISE DADADA SI AWON OMOMONA PELU. 98

30. ISILAAMU N PASE DEEDEE NIBI ORO ATI ISE PELU AWON EYAN TITI TI O FI DE ORI AWON OTA. 102

31. ISILAAMU N PÀŞEŞÍŞE DÁADÁA SI GBOGBO ÈDÁ PÁTÁ, O SI N PÈPÈ LỌ SÍBI ÀWỌN ÌWÀ DÁADÁA ÀTI ÀWỌN IŞÉ RERE..... 105

32. ISILAAMU N PÀŞE KI A NÍ ÀWỌN ÌWÀ ÈLEYÌN BÍ ÒDODO, ATI PÍPÉ ÀMÀÁNNÀ, ATI ÌKÓRARÓ NIBI NKAN TI KO DÁRA, ATI ÌTÌJÚ, ATI ÌGBOYÀ, ATI NINAWO, ATI TÍTỌRẸ, ATI RÍRAN ẸNI TÍ Ó NÍ BUKAATA LỌWỌ, ÀTI RÍRAN ẸNI TÍ Ó WA NÍNÚ IBANUJẸ LỌWỌ, ÀTI BÍBỌẸNI TÍ EBI NÍ PA, ATI JÍJÉ ALAMULETI RERE, ATI DIDA ẸBÍ PÒ, ATI KI KÁÀÁNÚ ÀWỌN ẸRANKO..... 107

33. ISILAAMU ŞE NKAN TI Ó DÁRA NÍNÚ NKAN JÍJẸ ATI NKAN MÍMU NÍ ẸTỌ, O SI TUN PÀŞE MIMỌOKÀN ÀTI ARA ÀTI ILÉ, TORÍ Ẹ NI O ŞE ŞE ÌGBÉYÀWÓ NÍ ẸTỌ GÉGÉ BÍ ÀWỌN ANỌBI- KI ỌLÀ MÁA BÁ WỌN- ŞE PÀŞE RẸ, GBOGBO NKAN TI O DARA NI WỌN MÁA N PÀŞE RẸ. 112

34. ISILAAMU ŞE ÀWỌN IPILE ÀWỌN NKAN TI A ŞE NI EEWỌ NI EEWỌ, GEĞE BII ẸBỌ PÈLÚ ỌLOHUN, ÀTI ŞÍŞE KÈFÈRÍ, ATI SÍSIN ÀWỌN OOŞA, ATI SISỌ OHUN TI ÈÈYÀN Ò MỌ NÍPA ỌLOHUN, ÀTI PÍPA ÀWỌN ỌMỌ, ATI PÍPA ẸMÍ TI A PỌNLE, ÀTI ŞÍŞE IBAJẸ NI ORÍLẸ, ÀTI IDÁN, ATI ÌWÀ IBAJẸ TI O FI OJÚ HÀN ATI ÈYÍ TÍ Ó PAMỌ, ÀTI ŞÌNÁ, ATI KI ỌKÙNRIN MAA BA ỌKÙNRIN ẸGBÉ RẸ NI AŞEPỌ, O ŞE ÈLÉ NI EEWỌ ÀTI JÍJẸ OKUNBETE, ÀTI ÀWỌN NKAN TI WỌN BA DÚ FÚN ÀWỌN OOŞA, O ŞE ẸRAN ẸLÉDÈ NI EEWỌ, ÀTI ÀWỌN ẸGBIN TI O ŞÉKÙ, O ŞE JÍJẸ DÚKÌÁ ỌMỌ ORUKAN NI EEWỌ, ATI DIDIN ÒŞÙWỌN KÙ, O ŞE JIJA OKÙN-ÌBÍ NI EEWỌ. ÀWỌN ANỌBI PÁTÁ- KI ỌLÀ MÁA BA WỌN- NI WỌN FI ẸNU KO LORI ŞÍŞE ÀWỌN NKAN EEWỌ YII NI EEWỌ..... 114

35. ISILAAMU N KỌ ÀWỌN ÌWÀ BURÚKÚ BII IRỌ, IREJE, ÌJÀNBÁ, ẸTANJE, KEETA, ÈTE ABURÚ, OLÈ-JÍJÀ, TẸNBELEKUN, ATI ÀBÒSÍ, ISILAAMU KỌ GBOGBO ÌWÀ TI KO DÁRA. 121

36. ISILAAMU N KỌ IBALOPỌ TI OWÓ TI ÈLÉ BA WA NINU Ẹ, TABI ÌNIRA, TABI ẸTANJE, TABI ÀBÒSÍ, TÀBÍ IREJE, TÀBÍ NKAN TI O BA LE Ẹ OKUNFA INIRA TI O MAA KÁRÍ ÀWÙJỌ ATI AWỌN ỌMỌ ÌLÚ ATI ẸNI KỌKỌKAN. 127

37. ISILAAMU WA LATI WA DA AABO BO LÀÁKÀYÈ ATI LATI Ẹ GBOGBO NKAN TI O BA LE BA A JE NI EEWO GÉGÉ BÍ MÍMU ỌTÍ, O PÀTÀKÌ LÀÁKÀYÈ, O Ẹ E NI OKUNFA LILA NKAN BỌNI LỌRUN, O SI LA A KÚRÒ NIBI ÀJÀGÀ ITANKITAN ATI IBORISA. KO SI SI AWỌN ÀŞÍRÍ IKOKỌ KANKAN NINU ISILAAMU, BÉẸ SI NI KO SI AWỌN IDAJỌ KANKAN TI O WA FUN ÀWỌN IPÒ KAN NIKAN TI KO KAN ÒMÍRÀN, GBOGBO ÀWỌN ÌDÁJỌ RẸ ATI ÒFIN RẸ PÁTÁ NI O BA LÀÁKÀYÈ TI O NI ALAAFIA MU, O SI WA NI IBAMU SI NKAN TI DÉÉDÉÉ ATI ỌGBỌN N TỌKA SI. 130

38. ÀWỌN ẸSÌN IRỌ, TI ÀWỌN TI WỌN N Ẹ E KO BA NI AGBỌYE ÀWỌN ÀTAKÒ TI O WA NINU Ẹ, ATI AWỌN NKAN TI O TAKO LÀÁKÀYÈ, ÀWỌN ÀLÙFÁÀ ẸSÌN NAA YOO JE KI AWỌN OLUTELE WỌN LÉRÒ PE ẸSIN JU LÀÁKÀYÈ LỌ NI, ATI PE KO SI IGBALAAYE FUN LÀÁKÀYÈ LATI GBỌ ẸSIN YE. ÀMỌ ISILAAMU KA ẸSIN KUN IMỌLE TI O MAA TAN SI OJÚ ỌNA FUN LÀÁKÀYÈ, TI ÀWỌN TI WỌN N Ẹ ẸSIN IRỌ N FE KI AWỌN ÈYÀN PA LÀÁKÀYÈ TI KI WỌN SI MAA TELE ÀWỌN, TI ISILAAMU SI N FE KI ỌMỌNIYAN TA LÀÁKÀYÈ RẸ JI LATI MỌ PÁTÓ BI ÀWỌN ỌRÒ Ẹ JE GAN. 133

39. ISILAAMU N BABARA IMỌ TI O BA NI ALAAFIA, O SI N ẸNI NI OJÚKÒKÒRÒ LATI MAA Ẹ IWADI TI IMỌ TI KO NII SI IFẸ-INU

NINU È, O SI TUN N PEPE SI WIWOYE ATI RÍ RONÚ NIPA ARA WA
ATI NIPA AYÉ NI ÀYÍKÁ WA, ÀWỌN ÀBÁJÁDE ÌWÁDÌÍ ÌMÒ TI O BA
SI NI ÀLÀÁFÌÀ KO LE TAKO ISILAAMU. 134

40. ATI PE ỌLỌHUN KO NII GBA IŞE, KO SI NII ŞE ẸSAN LE E LORI
NI ỌJỌ IKẸHIN AYAIFI TI O BA WA LATI ỌDỌ ẸNI TI O NI
IGBAGBỌ PẸLU ỌLỌHUN TI O SI TUN TẸLE AŞE RẸ, TI O SI TUN
GBA AWỌN OJIŞE RẸ – KI IKẸ ATI ỌLA MAA BA WỌN – NI
ODODO, ATI PE ỌLỌHUN KO NII GBA NINU AWỌN IJOSIN
AYAIFI ÈYÍ TI O BA ŞE E LOFIN, NITORI NAA BAWO WA NI
ỌMỌNIYAN O ŞE MAA ŞE AIGBAGBỌ PẸLU ỌLỌHUN TI YOO WA
MAA RETI KI O SAN AN NI ẸSAN? ATI PE ỌLỌHUN KO NII GBA
IGBAGBỌ ẸNIKẸNI NINU AWỌN EEYAN AYAIFI TI O BA NI
IGBAGBỌ SI AWỌN ANỌBI - KI ỌLA O MAA BA GBOGBO WỌN
LAPAPỌ - TI O SI TUN NI IGBAGBỌ SI JIJẸ OJIŞE MUHAMMAD (KI
IKẸ ATI ỌLA ỌLỌHUN MAA BA A). 138

41. DAJUDAJU AFOJUSUN GBOGBO IŞE TI O JẸ TI ỌLỌHUN NI PE:
KI ẸŞIN ODODO O MU ỌMỌNIYAN GA, YÓÒ WA JẸ ẸRU KAN TI O
MỌ ẸŞIN KANGA FUN ỌLỌHUN ỌBA GBOGBO AGBANLA-AYE,
YOO SI TUN TU U SILE KURO NI JIJẸ ẸRU FUN ỌMỌNIYAN TABI
OHUN ELO TABI ITANKITAN. NITORI NAA, ẸŞIN ISILAAMU - GEẸGE
BI IWỌ NAA SE RI I - KII ŞE AFỌMỌ AWỌN EEYAN, KO SI KI N GBE
WỌN TAYỌ IPO WỌN, KO SI KI N SỌ WỌN DI OLUWA ATI
OLUJOSIN FUN. 142

42. ỌLỌHUN ỌBA ŞE TITUUBA NI OFIN, OUN NAA SI NI: PIPADA
ỌMỌNIYAN SI ỌDỌ OLUWA RẸ, ATI GBIGBE ẸŞE JU SILE, ATI PE
ISILAAMU MAA N PA NKAN TI O BA SAAJU RẸ RẸ NINU AWỌN
ẸŞE. ATI PE TITUUBA NAA MAA NPA NKAN TI O BA TI SAAJU RẸ
RẸ NINU AWỌN ẸŞE. NITORI NAA, ỌMỌNIYAN O BUKAATA SI KI

O MAA JẸWỌ AWỌN AŞIŞE RẸ NI IWAJU AWỌN EEEYAN ABARA.
..... 144

43. NITORI NAA, NINU ẸSIN ISILAAMU, ASOPO LAARIN
QOMONIAN ATI QLOHUN MAA N WA TAARA NI, NITORI NAA, OO
BUKAATA SI ẸNIKANKAN LATI JẸ ALAGATA LAARIN IWỌ ATI
QLOHUN. ẸSIN ISILAAMU SI TUN WA KỌ KI A SỌ AWỌN ABARA DI
OLUJOSIN FUN TABI AKẸGBẸ FUN QLOHUN NIBI JIJẸ OLUWA RẸ ATI
NIBI LILETỌ SI IJOSIN RẸ. 148

44. NI IPARI TIRA YII, A MAA RANTI WIPE AWỌN ÈÈYÀN, PÈLÚ
BI IGBA WỌN ATI AWỌN ẸYAMEYA WỌN ATI AWỌN ILU WỌN ATI
ÀWÙJỌ WỌN ŞE YÀTỌ SÍRA, BÈÈ NÁÀ NI WỌN ŞE YÀTỌ SÍRA NÍBI
IRORI WỌN ÀTI ERONGBA WỌN, TI ÀYÍKÁ WỌN ÀTI IŞẸ WỌN NAA
SI TUN YÀTỌ SÍRA, ÈYÍ NI O JẸ KI O JẸ DANDAN FUN WỌN LÁTI NI
AFINIMONA KAN TI O MAA TỌ WỌN SỌNA, ATI ETO KAN TI YOO
KO WỌN JỌ, ATI ADARI KAN TI YOO MAA DÁÀBÒ BO WỌN,
AWỌN OJIŞẸ ALAPON-ONLE - KI IKẸ ATI QLA MAA BA WỌN - MAA
N ŞE IYẸN PẸLU IMISI LATI QDO QLOHUN, WỌN MAA N TỌ AWỌN
EEYAN S’ONA LỌSI OJU-ONA DAADAA ATI IMONA, WỌN SI MAA
N KO WỌN JỌ SI ORI OFIN QLOHUN, WỌN SI TUN MAA N DAJỌ
LAARIN WỌN PÈLÚ ODODO. NITORI NAA, ALAMORI WỌN YOO
DURO DEEDE NI IBAMU SI JIJẸ IPE WỌN FUN AWỌN OJIŞẸ YII, ATI
SISUNMO IGBA WỌN SI AWỌN IRANŞẸ TI QLOHUN. NIGBA TI
ANU TI WA PỌ, TI AIMOKAN SI TI KARI, TI WỌN SI TI JOSIN FUN
AWỌN ORIŞA; QLOHUN GBE ANABI RẸ MUHAMMAD - KI IKẸ ATI
QLA QLOHUN MAA BA A - DIDE PẸLU IMONA ATI ẸSIN ODODO
LATI MU AWỌN EEEYAN KURO NIBI AWỌN OKUNKUN ŞIŞE KÈFÈRÍ,
AIMOKAN, ATI IBORIŞA, LỌ SI IBI IGBAGBỌ ATI IMONA..... 150

NI IPARI TIRA YII, A MAA RANTI WIPE AWỌN 150

45.FUN IDI EYII, MO N PE Ọ, IWO ỌMỌNIYAN, KI O DURO FUN ỌLỌHUN NI IDURO ODODO ELEYI TI YOO BỌRA KURO NIBI ÀŞÀ ATI ÌŞE, KI O SI TUN LỌ MỌ WIPE WAA PADA SI ỌDỌ OLUWA RẸ LẸYIN IKU RẸ, KI O SI TUN WOYE SI ARA RẸ ATI AWỌN AGBEGBE TI O WA NI AYIKA RẸ. NITORI NAA, GBA ISILAAMU, KI O LE BA ŞE ORIIRE NI AYE RẸ ATI ORUN RẸ. TI O BA WA FE WO INU ISILAAMU, KO SI NKANKAN TI O JẸ DANDAN FUN Ọ JU KI O JẸRI WIPE KO SI ẸNI TI IJỌSIN TỌ SI NI ODODO AYAIFI ALLĀHU, ATI PE DAJUDAJU MUHAMMAD OJIŞE RẸ NI, KI O SI TUN BỌPA-BỌŞE KURO NIBI GBOGBO NKAN TI WỌN BA N JỌSIN FUN YATỌ SI ỌBA ALLĀHU, WAA TUN NI IGBAGBỌ WIPE DAJUDAJU ỌLỌHUN YOO GBE AWỌN TI WỌN WA NINU SAARE DIDE, ATI PE DAJUDAJU ISIRO ATI ẸSAN ODODO NI, TI O BA TI WA JẸRI PẸLU IJẸRI YII, O TI DI MUSULUMI. O WA JẸ DANDAN FUN O LẸYIN IYẸN KI O MAA JỌSIN FUN ỌLỌHUN PẸLU NKAN TI O ŞE NI OFIN BII IRUN, ATI ZAKAH, ATI Aawe, ATI HAJJ TI O BA NI IKAPA ỌNA ATI LỌ. 151

Get to Know about Islam

in More Than **100** Languages

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

Encyclopedia of the
Translations of the Prophetic
Hadiths and their
Commentaries

IslamHouse.com

A Comprehensive Reference
for Introducing Islam in the
World's Languages

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

Encyclopedia of the
Translations of the Meanings
and Interpretations of the
Noble Qur'an

ملا يسع أطفال المسلمين جملته
kids.islamenc.com

The Platform of What Muslim
Children Must Know

موسوعة المحتوى الإسلامي
IslamEnc.com

A Selection of the Translated
Islamic Content

بيان الإسلام
bynah.com

A Simplified Gateway for
Introducing Islam and
Learning its Rulings

Islamic Content Service
Association in Languages

Da'wah, Guidance, and Community
Awareness Association in Rabwah

978-603-8442-99-9

Yo180